Holy Bible

Aionian Edition®

وەشانی بێبەرامبەری کوردیی سۆرانیی ستاندەر

Kurdish Sorani Bible

Gospel Primer

Table of Contents

Preface
Genesis 1-4
John 1-21
Revelation 1-4
66 Verses
Reader's Guide
Glossary
Maps
History
Destiny
Illustrations, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. Thank you for your interest in the *Holy Bible Aionian Edition* ®, found at AionianBible.org. The Aionian Bible project invites you to reconsider popular Christian understanding. It may seem utterly ridiculous to suggest that the most well-known verse in the history of Christianity, John 3:16, was improperly translated. And it may seem preposterous to propose that a destiny of Heaven or Hell is not the complete picture. Yet have we or our forefathers ever carried ignorance and errors along for centuries in the past? We have. Even so, the Aionian Bible project does not abandon tradition or Christian heritage. We have much to learn from the belief and practice of godly men and women throughout all ages. And this booklet is a primer to the good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition ®

وەشانی پیرۆزەرامبەری کوردیی سۆرانیی ستاندەر
Kurdish Sorani Bible
Gospel Primer

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024
Source text: eBible.org
Source version: 9/30/2024
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 1998, 2011, 2016, 2020
Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 4.19.26 (Pro) on 10/14/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
https://AionianBible.org

Published by Nainoia Inc
https://Nainoia-Inc.signedon.net

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Preface

کوردی سۆرانی at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal… and purple is the color of royalty!

دوای ئەوەی مرۆڤی دەرکرد، بۆ پاسەوانی ڕێگای درەختی ژیان لە دیوی ڕۆژهەڵاتی باخچەی عەدەن کەڕووبەکانی دانا، لەگەڵ شمشێری گڕدار کە بە هەموو لایەکدا دەسووڕایەوە.

پەیدابوون 3:24

پەیدابوون

1 لە سەرەتادا خودا ئاسمان و زەویی بەدیهێنا. 2 زەویش بێ
شێوە و بەتاڵ بوو، تاریکیش لەسەر ڕووی قووڵاییەکان بوو.
ڕۆحی خوداش لەسەر ڕووی ئاوەکان دەجولایەوە. 3 خودا
فەرمووی: «با ڕووناکی ببێت.» ئینجا ڕووناکی بوو. 4 خوداش
بینی کە ڕووناکییەکە باش بوو. ئیتر خودا ڕووناکییەکەی لە
تاریکی جیا کردەوە. 5 خودا ڕووناکییەکەی ناو نا «ڕۆژ»
و تاریکییەکەی ناو نا «شەو.» ئێوارە بوو، بووە بەیانی، ئەمە
ڕۆژی یەکەم بوو. 6 خودا فەرمووی: «با بۆشاییەک لەنێوان
ئاوەکاندا ببێت، بۆ جیابوونەوەی ئاو لە ئاو.» 7 جا ئاوا بوو.
خودا بۆشاییەکەی دروستکرد و ئاوەکەی ژێر بۆشاییەکەی
لە ئاوەکەی سەر بۆشاییە کراوەکە جیا کردەوە. 8 خودا
بۆشاییەکەی ناونا «ئاسمان.» جا ئێوارە بوو، بووە بەیانی، ئەمە
ڕۆژی دووەم بوو. 9 خودا فەرمووی: «با ئاوەکانی ژێر ئاسمان
لە یەک شوێن کۆببنەوە و وشکانی دەربکەوێت.» جا ئاوا بوو.
10 خودا وشکانییەکەی ناونا «زەوی»، ئاوە کۆبووەوەکەشی
ناونا «دەریا». خوداش بینی کە ئەمە باش بوو. 11 ئینجا
خودا فەرمووی: «با زەوی سەوزایی بەرهەم بهێنێت: ڕووەکی
تۆودار و داری بەردار لەسەر زەوی، ئەوەی تۆوەکەی لەناو
خۆیەتی، لە جۆری خۆی.» جا ئاوا بوو. 12 زەوی سەوزایی
بەرهەم هێنا: ڕووەکی تۆودار لە جۆری خۆی و دار کە بەر
دروستبکات و تۆوەکەی تێدابێت لە جۆری خۆی. خوداش
بینی کە ئەمە باش بوو. 13 جا ئێوارە بوو، بووە بەیانی، ئەمە
ڕۆژی سێیەم بوو. 14 ئینجا خودا فەرمووی: «با لە بۆشایی
ئاسماندا ڕووناکییەکان هەبن بۆ جیاکردنەوەی ڕۆژ لە شەو،
هەروەها بۆ نیشانکردنی وەرز و ڕۆژ و ساڵ. 15 با ڕووناکییەکان
لە بۆشایی ئاسماندا بن، تاکو سەر زەوی ڕووناک بکەنەوە.»
جا ئاوا بوو. 16 هەروەها خودا دوو ڕووناکییە مەزنەکەی
دروستکرد، ڕووناکییە گەورەکەیان بۆ فەرمانڕەوایەتی ڕۆژ،
ڕووناکییە بچووکەکەشیان بۆ فەرمانڕەوایەتی شەو، هەروەها
ئەستێرەکانیش. 17 خودا لە بۆشایی ئاسماندا بۆ ڕووناککردنەوەی
سەر زەوی داینان، 18 بۆ فەرمانڕەوایەتی ڕۆژ و شەو و
جیاکردنەوەی ڕووناکی لە تاریکی. خوداش بینی کە ئەمە
باش بوو. 19 جا ئێوارە بوو، بووە بەیانی، ئەمە ڕۆژی چوارەم
بوو. 20 ئینجا خودا فەرمووی: «با ئاوەکان پڕ بن لە ئاپۆرەی
بوونەوەری زیندوو، با باڵندەش لە بۆشایی ئاسماندا بەسەر
زەویدا بفڕێت.» 21 ئیتر خودا بوونەوەرە مەزنەکانی دەریای
بەدیهێنا، لەگەڵ هەموو زیندەوەرە جوڵاوەکانی ناو ئاوەکان
کە لێی پڕبوون، بەپێی جۆرەکانیان، لەگەڵ هەموو باڵندەیەکی
باڵداریش بەپێی جۆرەکانیان. خوداش بینی کە ئەمە باش بوو.
22 خودا بەرەکەتداری کردن و فەرمووی: «بەردار بن و زۆر
بن و ئاوی دەریاکان پڕ بکەن، با باڵندەکانیش لەسەر زەوی
زۆر بن.» 23 جا ئێوارە بوو، بووە بەیانی، ئەمە ڕۆژی پێنجەم
بوو. 24 خودا فەرمووی: «با زەوی بوونەوەرە زیندووەکان لە
جۆری خۆیان بەرهەم بهێنێت. ئاژەڵی ماڵی و خشۆکی زەوی و
ئاژەڵی کێوی، هەریەکەیان لە جۆری خۆی.» جا ئاوا بوو. 25
خودا ئاژەڵی کێوی بەپێی جۆری خۆیان دروستکرد، ئاژەڵی
ماڵیش بەپێی جۆری خۆیان و هەموو خشۆکێکیش لەسەر
زەوی بەپێی جۆری خۆیان. خوداش بینی کە ئەمە باش بوو.
26 ئینجا خودا فەرمووی: «با مرۆڤ لەسەر وێنەی خۆمان
دروستبکەین و لە خۆمان بچێت. با دەسەڵاتدار بن بەسەر
ماسی دەریا و باڵندەی ئاسمان و ئاژەڵی ماڵی و بەسەر هەموو
زەویدا، هەروەها بەسەر هەموو ئەو بوونەوەرە خشۆکانەی
بەسەر زەویدا دەخشێن.» 27 خودا مرۆڤی لەسەر وێنەی
خۆی بەدیهێنا، لەسەر وێنەی خودی خۆی بەدیهێنا، بە نێر و
مێ بەدیهێنان. 28 خودا بەرەکەتداری کردن و پێی فەرموون:
«بەردار بن و زۆر بن و زەوی پڕ بکەن و بیخەنە ژێر ڕکێفتانەوە.
دەسەڵاتدار بن بەسەر ماسی دەریا و باڵندەی ئاسمان و بەسەر
هەموو بوونەوەرێکی زیندوودا کە لەسەر زەوی دەجوڵێتەوە.»
29 ئینجا خودا فەرمووی: «هەموو ڕووەکی تۆودار کە لە
سەرتاسەری ڕووی زەوییە داومە بە ئێوە، لەگەڵ هەموو
دارێکیش کە بەری هەیە و تۆوی خۆی تێدایە. بۆ ئێوە دەبنە
خۆراک. 30 بۆ هەموو گیانلەبەرانی زەوی و هەموو باڵندەکانی
ئاسمان و هەموو بوونەوەرێکی خشۆکی سەر زەوی، هەموو
بوونەوەرێک کە هەناسەی ژیانی تێدایە، هەموو ڕووەکی
سەوزم بۆ خۆراک پێداون.» جا ئاوا بوو. 31 خودا بینی هەموو

ئەوەی کە دروستی کردبوو زۆر باش بوو. جا ئێوارە بوو، بووە
بەیانی، ئەمە ڕۆژی شەشەم بوو.

2 بەم شێوەیە ئاسمان و زەوی و هەرچی تێیاندا ڕێکخرابوو
تەواو کران. 2 ئیتر خودا لە ڕۆژی حەوتەم لەو کارەی
کە کردبووی تەواو ببوو. خودا لە ڕۆژی حەوتەم لە هەموو
کارەکانی پشووی دا. 3 خودا ڕۆژی حەوتەمی بەرەکەتدار و
پیرۆز کرد، چونکە تێیدا کۆتایی بە هەموو کارێکی بەدیهێنان
هێنا. 4 ئەمانەش ڕێکخستنەکانی ئاسمان و زەوین کاتێک بەدی
هێنران، لەو ڕۆژەی یەزدانی پەروەردگار زەوی و ئاسمانی
دروستکرد. 5 هیچ دەوەنێکی کێڵگە لەسەر زەوی نەبوو،
هەروەها هیچ ڕووەکێکی کێڵگەش سەری دەرنەکردبوو، چونکە
هێشتا یەزدانی پەروەردگار بارانی بەسەر زەویدا نەباراندبوو.
هیچ مرۆڤێکیش نەبوو ئیشی جوتیاری بکات. 6 بەڵام
تەم لە زەوییەوە سەردەکەوت و هەموو ڕووی زەوی ئاو
دەدا. 7 جا یەزدانی پەروەردگار پیاوی لە خۆڵی زەوی
دروستکرد و هەناسەی ژیانی فووکردە کونە لووتی. بەمەش
پیاوەکە بووە گیانێکی زیندوو. 8 ئینجا یەزدانی پەروەردگار
باخچەیەکی لە عەدەن، لە ڕۆژهەڵاتدا چاند. لەوێش پیاوەکەی
دانا کە دروستی کردبوو. 9 یەزدانی پەروەردگار هەموو ئەو
جۆرە درەختانەی کە لەبەرچاو جوان بوون و بۆ خواردن
خۆش بوون لە زەویدا گەشەی پێکرد. درەختی ژیانیش
لەناوەڕاستی باخچەکەدا بوو، هەروەها درەختی زانینی چاکە
و خراپە. 10 ڕووبارێک لە عەدەنەوە سەرچاوە دەگرێت
و لەبەری دەڕوات بۆ ئاودانی باخچەکە، لەوێوە دەبێت بە
چوار لقەوە: 11 ناوی یەکەمیان پیشۆنە کە بە هەر چوار لای
هەموو زەوی حەڤیلادایە، کە زێڕی لێیە. 12 زێڕی ئەو
زەوییە چاکە، هەروەها سرێشی داری بۆن خۆش و بەردی
عاشقبەندیشی لێیە. 13 ناوی ڕووباری دووەمیان گیحۆنە، کە
بە شێوەی پێچاوپێچ بە هەموو خاکی کوشدا دەڕوات. 14
ناوی ڕووباری سێیەم دجلەیە، ئەمیش بە ڕۆژهەڵاتی شاری
ئەشووردا دەڕوات. ڕووباری چوارەمیش فوراتە. 15 یەزدانی
پەروەردگار پیاوەکەی هێنا و لە باخچەی عەدەن دانا، بۆ ئیشی
جوتیاری و بایەخ پێدانی. 16 یەزدانی پەروەردگار فەرمانی بە
پیاوەکە دا و فەرمووی: «تۆ ئازادیت لە هەموو درەختەکانی
باخچەکە بخۆیت، 17 بەڵام بۆت نییە لە درەختی زانینی چاکە
و خراپە بخۆیت، چونکە ئەو ڕۆژەی لێی بخۆیت بێگومان
دەمریت.» 18 یەزدانی پەروەردگار فەرمووی: «باش نییە بۆ
پیاو بە تەنها بێت. یاریدەرێکی هاوشانی بۆ دروستدەکەم.» 19
یەزدانی پەروەردگار هەر لە خۆڵی زەوی هەموو ئاژەڵی کێوی
و هەموو باڵندەکانی ئاسمانی دروستکرد. ئینجا بۆ پیاوەکەی
هێنا بۆ ئەوەی ببینێت چ ناوێکیان لێ دەنێت، هەر ناوێک
کە پیاوەکە لە هەریەک لەم بوونەوەرە زیندووانەی نا، ئەوە
ناوەکەی بوو. 20 پیاوەکە ناوی لە هەموو ئاژەڵی ماڵی و باڵندەی
ئاسمان و ئاژەڵی کێوی نا. بەڵام بۆ پیاوەکە هیچ یاریدەرێکی
هاوشان نەدۆزرایەوە. 21 لە ئەنجامدا یەزدانی پەروەردگار
پیاوەکەی خستە خەوێکی قووڵەوە. کاتێک خەوتبوو، یەکێک
لە پەراسووەکانی دەرهێنا و شوێنەکەی بە گۆشت پڕکردەوە.
22 ئینجا یەزدانی پەروەردگار ئافرەتێکی لەو پەراسووە دروستکرد
کە لە پیاوەکەی وەرگرتبوو، جا هێنای بۆ لای پیاوەکە.
23 پیاوەکە گوتی: «ئێستا ئەمە ئێسکێکە لە ئێسقانەکانم و
گۆشتە لە گۆشتم. ئەمە ناودەبردرێت بە”ئافرەت“چونکە لە
پیاوەوە وەرگیراوە.» 24 لەبەر ئەوە پیاو دایک و باوکی خۆی
بەجێدەهێڵێت و بە ژنەکەیەوە دەنووسێت، ئیتر دەبنە یەک
جەستە. 25 پیاوەکە و ژنەکەی هەردووکیان ڕووت بوون،
شەرمیشیان نەدەکرد.

3 مار لە هەموو ئاژەڵی کێوی سەر زەوی، ئەوانەی یەزدانی
پەروەردگار دروستی کردبوون زۆرزانتر و تەڵەکەبازتر بوو.
بە ئافرەتەکەی گوت: «ئایا ڕاستە خودا فەرموویەتی:”بۆتان
نییە لە هیچ درەختێکی باخچەکە بخۆن؟“» 2 ئافرەتەکەش بە
مارەکەی گوت: «بۆمان هەیە لە بەری درەختەکانی باخچەکە
بخۆین، 3 بەڵام خودا فەرمووی:”بۆتان نییە لە بەری ئەو
درەختە بخۆن، کە لەناوەڕاستی باخچەکەیە، هەروەها بۆتان نییە
دەستی لێ بدەن، ئەگینا دەمرن.“» 4 مارەکە بە ئافرەتەکەی
گوت: «نا بەڕاستی نامرن، 5 چونکە خودا دەزانێت ئەو
ڕۆژەی کە دەیخۆن چاوتان دەکرێتەوە و ئیتر وەک خوداتان
لێدێت و چاکە و خراپە دەزانن.» 6 کاتێک ئافرەتەکە بینی

بەری درەختەکە بۆ خواردن باشە، چاو ئارەزووی دەکات و
وای لێ دەکات دانا بێت، لە بەرەکەی کردەوە و خواردی،
دایە مێردەکەشی کە لەگەڵی بوو، ئەویش خواردی. 7 پاشان
هەردووکیان چاویان کرایەوە و زانییان کە ڕووتن، ئیتر گەڵای
هەنجیریان لێک دووری و پۆشاکیان بۆ خۆیان دروستکرد. 8
ئینجا پیاوەکە و ژنەکەی گوێیان لە دەنگی یەزدانی پەروەردگار
بوو کە لە کاتی هەڵکردنی شنەبای ڕۆژدا لە باخچەکەدا هاتوچۆی
دەکرد، ئەوانیش لەنێو درەختەکانی باخچەکە خۆیان لە یەزدانی
پەروەردگاریان شاردەوە. 9 بەڵام یەزدانی پەروەردگاریش
پیاوەکەی بانگ کرد و فەرمووی: «لەکوێیت؟» 10 ئەویش
وەڵامی دایەوە: «لە باخچەکە گوێم لە دەنگت بوو، بەڵام لەبەر
ئەوەی کە ڕووت بووم، ترسام، ئیتر خۆمم شاردەوە.»
11 ئەویش فەرمووی: «کێ بە تۆی گوت کە ڕووتیت؟
لەو درەختەت نەخواردبێت کە فەرمانم پێ کردبوویت لێی
نەخۆیت؟» 12 پیاوەکەش گوتی: «ئەو ئافرەتەی پێت دام لەگەڵم
بێت، ئەو لە بەری ئەو درەختەی پێدام، منیش خواردم.»
13 ئینجا یەزدانی پەروەردگار بە ئافرەتەکەی فەرموو: «ئەمە
چییە تۆ کردووتە؟» ئافرەتەکەش گوتی: «مارەکە فریوی دام و
منیش خواردم.» 14 یەزدانی پەروەردگار بە مارەکەی فەرموو:
«لەبەر ئەوەی ئەمەت کرد، «تۆ لە هەموو ئاژەڵێکی ماڵی و
کێوی نەفرەتلێکراوتر دەبیت. هەموو تەمەنیشت لەسەر سکت
دەخشێیت و خۆڵ دەخۆیت. 15 دوژمنایەتیش دەخەمە نێوان
تۆ و ئافرەتەکە، نێوان نەوەی تۆ و نەوەی ئەوەوە. نەوەی ئەو
سەرت پان دەکاتەوە و تۆش پاژنەی پێی دەکوتیت.» 16 بە
ئافرەتەکەشی فەرموو: «ئازاری سکپڕیت زۆر زیاتر دەکەم،
بە ژانەوە منداڵت دەبێت. ئارەزووت بۆ پیاوەکەت دەبێت
و ئەویش بەسەرتدا زاڵ دەبێت.» 17 ئینجا بە پیاوەکەشی
فەرموو: «لەبەر ئەوەی تۆش گوێت لە ژنەکەت گرت و
لەو درەختەت خوارد کە فەرمانم پێ کردبوویت،"نابێت
لێی بخۆیت،"«ئەوا زەویش بەهۆی تۆوە نەفرەت لێکراوە.
بە ڕەنجکێشانیش هەموو ڕۆژانی ژیانت لێی دەخۆیت. 18
دڕکوداڵت بۆ بەرهەم دێنێت و ڕووەکی کێڵگە دەخۆیت. 19
بە ئارەقەی ناوچەوانت نان دەخۆیت، هەتا دەگەڕێیتەوە بۆ
زەوی، کە لێیەوە وەرگیراویت، لەبەر ئەوەی تۆ خۆڵیت و بۆ
خۆڵیش دەگەڕێیتەوە.» 20 ئادەم ناوی ژنەکەی نا حەوا،
چونکە دەبێتە دایکی هەموو زیندووان. 21 یەزدانی پەروەردگار
بۆ ئادەم و ژنەکەی جلی لە پێست دروستکرد و لەبەری کردن.
22 ئینجا یەزدانی پەروەردگار فەرمووی: «ئێستا مرۆڤ بووە
بە یەکێکی وەک خۆمان، چاکە و خراپە دەزانێت، ئێستاش
ڕێگەی پێ نادرێت دەستی درێژ بکات و لە درەختی ژیانیش
بکاتەوە و بیخوات و بۆ هەتاهەتایە بژیێت.» 23 ئیتر یەزدانی
پەروەردگار لە باخچەی عەدەن دەریکرد، بۆ ئەوەی لەو زەوییە
ئیش بکات کە لێوەی وەرگیراوە. 24 دوای ئەوەی مرۆڤی
دەرکرد، بۆ پاسەوانی ڕێگای درەختی ژیان لە دیوی ڕۆژهەڵاتی
باخچەی عەدەن کەڕوبەکانی دانا، لەگەڵ شمشێری گڕدار کە بە
هەموو لایەکدا دەسووڕایەوە.

4

ئادەم لەگەڵ حەوای ژنی جووت بوو، ئەویش سکی
پڕ بوو، قایینی بوو. گوتی: «لەلایەن یەزدانەوە پیاوێک بووە
بەرهەمم.» 2 پاشان هابیلی برای بوو. ئیتر هابیل بووە شوانی
مێگەل و قایینیش جوتیار بوو. 3 دوای ماوەیەک قایین هەندێک
بەروبوومی زەوی پێشکەش بە یەزدان کرد. 4 هەروەها هابیل
لە چەوری باشترین نۆبەرەی مێگەلەکەی پێشکەش کرد. جا
هابیل و قوربانییەکەی جێی ڕەزامەندی یەزدان بوون، 5
بەڵام قایین و پێشکەشکراوەکەی جێی ڕەزامەندی یەزدان
نەبوون، بۆیە قایین زۆر تووڕە بوو و ڕووی خۆی گرژ کرد. 6
یەزدان بە قایینی فەرموو: «بۆ تووڕە بوویت و ڕووی خۆتت
گرژ کردووە؟ 7 ئایا ئەگەر ئەوەی چاکە ئەنجامی بدەیت،
قبوڵ ناکرێیت؟ خۆ ئەگەر ئەوەی چاکە ئەنجامی نەدەیت ئەوا
گوناه لە بەردەرگا خۆی مات کردووە و ئارەزووت دەکات،
بەڵام تۆ دەبێت بەسەریدا زاڵ ببیت.» 8 جا قایین بە هابیلی
برای گوت: «با بچینە کێڵگەکە.» کاتێک هەردووکیان لە کێڵگە
بوون، قایین پەلاماری هابیلی برای دا و کوشتی. 9 یەزدان بە
قایینی فەرموو: «کوا هابیلی برات؟» ئەویش گوتی: «نازانم، ئایا
من پاسەوانی براکەمم؟» 10 جا یەزدان فەرمووی: «چیت
کردووە؟ گوێ بگرە! دەنگی خوێنی براکەت لە زەوییەوە
هاوارم بۆ دەکات. 11 ئێستاش تۆ نەفرەتلێکراویت لەو زەوییەی
کە دەمی بۆ وەرگرتنی خوێنی براکەت کردەوە لە دەستی تۆ.

12 کاتێک ئێش لە زەوییەکەدا دەکەیت، چیتر بەری خۆیت
ناداتێ. لەسەر زەوی دەربەدەر و بێ ئۆقرە دەبیت.» 13 قایین
بە یەزدانی گوت: «سزاکەم لەوە گەورەترە کە بتوانم بەرگەی
بگرم. 14 ئەمڕۆ لەسەر زەوی دەرتکردم، لەبەر ئامادەبوونی
تۆ ون دەبم و دەربەدەر و بێ ئۆقرە دەبم لەسەر زەوی.
هەرکەسێکیش تووشم بێت دەمکوژێت.» 15 بەڵام یەزدان
پێی فەرموو: «ناکرێت وابێت، هەرکەسێک قایین بکوژێت
ئەوا حەوت ئەوەندە تۆڵەی لێ دەستێنرێتەوە.» ئینجا یەزدان
نیشانەیەکی بە قایینەوە کرد تاکو هەرکەسێک تووشی بێت
نەیکوژێت. 16 ئیتر قایین لەبەردەمی یەزدان چووە دەرەوە و لە
خاکی نۆد لە ڕۆژهەڵاتی عەدەن نیشتەجێ بوو. 17 قایین لەگەڵ
ژنەکەی جووت بوو، ئەویش سکی پڕ بوو و حەنۆخی بوو.
ئەو کاتە شارێکی بنیاد دەنا، شارەکەی بە ناوی کوڕەکەیەوە
ناونا حەنۆخ. 18 حەنۆخ عیرادی بوو، عیرادیش مەحویائێلی
بوو، مەحویائێلیش مەتوشائێلی بوو، مەتوشائێلیش لامەخی
بوو. 19 لامەخ دوو ژنی هێنا، یەکێکیان ناوی عادا بوو، ئەوی
دیکەشیان ناوی چیلا بوو. 20 لە عاداوە یابال بوو کە باوکی
چادرنشینان و خاوەن مەڕوماڵاتەکان بوون. 21 براکەشی ناوی
یوبال بوو کە باوکی هەموو ئەوانە بوو کە قیسارەیان دەژەند و
شمشاڵیان لێدەدا. 22 چیلاش کوڕێکی بوو بە ناوی توبەل
قەین، کە وەستای هەموو ئەو جۆرە ئامێرانە بوو کە لە برۆنز و
ئاسن دروست دەکران. نەعماش خوشکی توبەل قەین بوو. 23
لامەخ بە هەردوو ژنەکەی گوت: «عادا و چیلا، گوێتان
لێم بێت، ئەی هەردوو ژنەکەی لامەخ، گوێ بۆ قسەکانم
شل بکەن. پیاوێکم کوشتووە لەسەر ئەوەی برینداری کردم،
لاوێکیش لەسەر ئەوەی زامداری کردم. 24 ئەو بۆ قایین
حەوت جار تۆڵە دەستێنێتەوە، بەڵام بۆ لامەخ، حەفتا و
حەوت جار.» 25 جارێکی دیکە ئادەم لەگەڵ ژنەکەی جووت
بوو، کوڕێکی بوو و ناوی لێنا شیت. ئینجا گوتی: «لە جیاتی
هابیل کە قایین کوشتی، خودا کوڕێکی دیکەی پێبەخشیم.»
26 هەروەها شیت کوڕێکی بوو ناوی لێنا ئەنۆش. لەو کاتەدا
بوو کە خەڵکی دەستیان کرد بە نزاکردن بە ناوی یەزدانەوە.

عیساش فەرمووی: «باوکە، لێیان خۆشبە، چونکە نازانن چی دەکەن.» ئینجا بە تیروپشک جلەکانیان دابەش کرد.

لۆقا 23:34

یۆحەنا

1

له سەرەتادا، وشەکە هەبوو، وشەکە لەلای خودا بوو،
وشەکە خۆی خودا بوو. 2 ئەو لە سەرەتاوە لەلای خودا بوو.
3 هەموو شتێک بەو بەدیهاتووە، بێ ئەو هیچ شتێک بەدی
نەهاتووە لەوانەی کە بەدیهاتوون. 4 وشەکە سەرچاوەی ژیان
بوو، ژیانەکەش ڕووناکی مرۆڤ بوو، 5 ڕووناکییەکەش لە
تاریکیدا دەدرەوشێتەوە و تاریکییەکە بەسەریدا زاڵ نەبووە.
6 مرۆڤێک هات کە خودا ناردبووی، ناوی یەحیا بوو. 7
ئەو بۆ شایەتی هات، تاکو شایەتی بۆ ڕووناکییەکە بدات،
بۆ ئەوەی هەمووان لە ڕێگەی ئەوەوە باوەڕ بهێنن. 8 ئەو
ڕووناکییەکە نەبوو، بەڵکو هات تاکو شایەتی بۆ ڕووناکییەکە
بدات. 9 ئەو ڕووناکییە ڕاستەقینەیەی کە بەسەر هەموو
مرۆڤێکدا دەدرەوشێتەوە، دەهاتە جیهان. 10 ئەو لە جیهاندا
بوو، جیهانیش بەو بەدیهات، کەچی جیهان نەیناسی. 11 ئەو بۆ
لای گەلەکەی هات بەڵام ئەوان پێشوازییان لێ نەکرد. 12
لەگەڵ ئەوەشدا هەموو ئەوانەی پێشوازییان لێکرد، ئەوانەی
باوەڕیان بە ناوی هێنا، مافی پێدان ببنە ڕۆڵەی خودا، 13
ئەوانەی نە بە سروشت لەدایک بوون، نە بە خواستی مرۆڤ،
نە بە ویستی پیاویش، بەڵکو لە خوداوە لەدایک بوون. 14
وشەکەش بوو بە مرۆڤ و لەنێوانماندا نیشتەجێ بوو. شکۆی
ئەومان بینی، وەک شکۆی تاقانەیەک لە باوکەوە، پڕ لە نیعمەت
و ڕاستی. 15 یەحیا شایەتی بۆ دا و هاواری کرد: «ئەمە
ئەوەیە کە گوتم: ئەوەی دوای من دێت پێشم کەوت، چونکە
پێش من بووە.» 16 لە گەنجینەی پڕیی ئەوەوە هەموومان
نیعمەت لەدوای نیعمەتمان وەرگرتووە، 17 چونکە تەورات
لە ڕێگەی موساوە درا، بەڵام نیعمەت و ڕاستی لە ڕێگەی
عیسای مەسیحەوە هات. 18 هەرگیز کەس خودای نەبینیوە
جگە لە کوڕە تاقانەکەی خودا، ئەوەی لە باوەشی باوکدایە،
ئەو خودای دەرخست. 19 ئەمەش شایەتییەکەی یەحیایە،
کاتێک ڕابەرانی جولەکەی ئۆرشەلیم کاهین و لێڤییان نارده
لای پرسیاری لێ بکەن: «تۆ کێیت؟» 20 ئەو دانی پێدا نا و
نکۆڵی نەکرد، بەڵکو گوتی: «من مەسیحەکە نیم.» 21 ئینجا
لێیان پرسی: «ئەی کێیت؟ ئەلیاسی؟» گوتی: «نا، ئەو نیم.»
«ئەی تۆ پێغەمبەرەکەی؟» گوتی: «نەخێر.» 22 لە کۆتاییدا پێیان
گوت: «باشە تۆ کێیت؟ تاکو وەڵامێک بدەینەوە ئەوانەی
کە ئێمەیان ناردووە، دەربارەی خۆت چی دەڵێی؟» 23 یەحیا
بە وشەکانی ئیشایای پێغەمبەر وەڵامی دانەوە و گوتی: «[من
ئەو کەسەم کە لە چۆڵەوانی هاوار دەکات:”ڕێگا بۆ هاتنی
یەزدان ئامادە بکەن.“]» 24 ئەوانەی لەلایەن فەریسییەکانەوە
نێردرابوون، 25 لێیان پرسی: «ئەگەر تۆ مەسیحەکە نیت و
ئەلیاس نیت و پێغەمبەرەکەش نیت، ئیتر بۆچی خەڵکی لە ئاو
هەڵدەکێشیت؟» 26 یەحیاش وەڵامی دانەوە: «من خەڵکی
لە ئاو هەڵدەکێشم، بەڵام یەکێک لەنێوانتان ڕاوەستاوە کە
نایناسن، 27 ئەو لەدوای من دێت، من شایانی ئەوە نیم کە
قەیتانی پێڵاوەکانی بکەمەوە.» 28 ئەمانە لە بێت‌عەنیا ڕوویدا،
لەوبەری ڕووباری ئوردونەوە، لەو شوێنەی یەحیا خەڵکی لە
ئاو هەڵدەکێشا. 29 بۆ بەیانی کاتێک یەحیا بینی عیسا بەرەو
ڕووی دێت، گوتی: «ئەوەتا بەرخی خودا، ئەوەی گوناهی
جیهان لادەبات! 30 ئەمە ئەوەیە کە باسم کرد، پیاوێک دوای
من دێت کە پێشم کەوتووە، چونکە پێش من بووە. 31
منیش نەمدەناسی، بەڵام هاتووم خەڵکی لە ئاو هەڵبکێشم بۆ
ئەوەی ئەو بۆ ئیسرائیل دەربکەوێت.» 32 ئینجا یەحیا شایەتی
دا و گوتی: «بینیم ڕۆحی پیرۆز وەک کۆترێک لە ئاسمانەوە
دەهاتە خوارەوە و لەسەری نیشتەوە. 33 من نەمدەناسی، بەڵام
ئەوەی منی ناردووە خەڵک لەئاوهەڵکێشم، پێی گوتم:”ئەوەی
دەیبینیت ڕۆحی پیرۆز دێتە خوارەوە و لەسەری دەنیشێتەوە،
ئەو لە ڕۆحی پیرۆزتان هەڵدەکێشێت.“ 34 خۆم بینیم و شایەتیم دا
کە ئەمە کوڕی خودایە.» 35 بۆ بەیانی دیسان یەحیا لەگەڵ دوو
قوتابی خۆی ڕاوەستا بوو. 36 کاتێک عیسای لە کاتی ڕۆیشتندا
بینی، گوتی: «ئەوەتا بەرخی خودا!» 37 کاتێک دوو قوتابییەکە
گوێیان لەوە بوو، دوای عیسا کەوتن. 38 عیسا ئاوڕی دایەوە
و بینی بەدوایدا دێن، لێی پرسین: «چیتان دەوێت؟» پێیان
گوت: «ڕابی، لەکوێ دەمێنیتەوە؟» ڕابی واتە مامۆستا. 39
پێی فەرموون: «وەرن، تەماشا بکەن.» لەبەر ئەوە ئەوانیش
ڕۆیشتن و بینییان لەکوێ دەمایەوە، ئەو ڕۆژەش لەگەڵی مانەوە،
نزیکەی کاتژمێر چواری پاش نیوەڕۆ بوو. 40 ئەندراوسی برای
شیمۆن پەترۆس، یەکێک بوو لەو دووانەی کە گوێیان لە یەحیا

بوو و دوای عیسا کەوتن. 41 یەکەم جار ئەندراوس چوو
شیمۆنی برای دۆزییەوە و پێی گوت: «مەسیحمان دۆزییەوە»،
واتە دەستنیشانکراو. 42 ئینجا شیمۆنی هێنایە لای عیسا. عیساش
تەماشای کرد و فەرمووی: «تۆ شیمۆنی کوڕی یۆنای، بەڵام بە
کێفاس ناو دەبردرێیت.» کێفاس واتە پەترۆس. 43 بۆ بەیانی
عیسا ویستی بچێتە جەلیل، فیلیپۆسی دۆزییەوە، پێی فەرموو:
«دوام بکەوە.» 44 فیلیپۆس خەڵکی بێتسەیدا بوو، شارەکەی
ئەندراوس و پەترۆس. 45 فیلیپۆسیش ناتانئێلی دۆزییەوە،
پێی گوت: «ئەوەی کە موسا لە تەورات و پێغەمبەرانیش لە
پەڕتووکەکانیان لەسەریان نووسیوە دۆزیمانەوە، عیسای کوڕی
یوسفی خەڵکی ناسیرەیە.» 46 ناتانئێل پێی گوت: «ئایا لە
ناسیرە شتی چاک هەڵدەکەوێ؟» فیلیپۆس پێی گوت: «وەرە
و ببینە.» 47 عیسا ناتانئێلی بینی بۆ لای دێت، دەربارەی
فەرمووی: «ئەوەیە ئیسرائیلیی ڕەسەن، کە هیچ فێڵێکی تێدا
نییە!» 48 ناتانئێل پێی گوت: «چۆن دەمناسیت؟» عیسا وەڵامی
دایەوە: «پێش ئەوەی فیلیپۆس بانگت بکات، تۆم لەژێر دار
هەنجیرەکەدا بینی.» 49 ناتانئێل وەڵامی دایەوە: «ڕابی، تۆ
کوڕی خودایت! پاشای ئیسرائیلیت!» 50 عیسا وەڵامی دایەوە:
«باوەڕت هێنا، چونکە پێم گوتیت لەژێر دار هەنجیرەکە تۆم
بینی؟ شتی گەورەتر دەبینیت!» 51 ئینجا پێی فەرموو: «ڕاستی
ڕاستیتان پێ دەڵێم، دەبینن ئاسمان کراوەتەوە و فریشتەی
خوداش لەسەر کوڕی مرۆڤ سەردەکەون و دادەبەزن.»

2 لە ڕۆژی سێیەم لە قانای جەلیل شاییەک هەبوو،
دایکی عیساش لەوێ بوو. 2 عیسا و قوتابییەکانیشی بۆ شاییەکە
بانگهێشتکرابوون. 3 کاتێک شەراب نەما، دایکی بە عیسای
گوت: «شەرابیان نییە!» 4 عیساش پێی فەرموو: «ژنەکە، چیت
لە من دەوێ؟ هێشتا کاتی من نەهاتووە!» 5 ئینجا دایکی بە
خزمەتکارانی گوت: «هەرچییەکتان پێ دەڵێ، بیکەن.» 6 شەش
کوپەی بەردین، لەو جۆرەی کە جولەکەکان بۆ پاککردنەوە
بەکاریاندەهێنا، لەوێ دانرابوون، هەریەکەی هەشتا هەتا سەد
و بیست لیتریان دەگرت. 7 جا عیسا پێی فەرموون: «کوپەکان
پڕ بکەن لە ئاو.» ئەوانیش کوپەکانیان هەتا سەرپڕکرد. 8 ئینجا
پێی فەرموون: «ئێستا لێی دەربهێنن و بۆ گەورەی شاییەکەی
ببەن!» ئەوانیش بردیان. 9 کاتێک گەورەی شاییەکە تامی
ئەو ئاوەی کرد کە ببووە شەراب، سەرچاوەکەی نەدەزانی،
بەڵام خزمەتکاران دەیانزانی، ئەوانەی ئاوەکەیان دەرهێنابوو.
ئەوسا گەورەی شاییەکە زاوای بانگکرد و 10 پێی گوت:
«هەموو کەس یەکەم جار شەرابە چاکەکە دادەنێن، کاتێک
مەست بوون، ئینجا خراپەکە. بەڵام تۆ هەتا ئێستا شەرابە
چاکەکەت هێشتووەتەوە!» 11 ئەو پەرجووەی عیسا لە قانای
جەلیل کردی، یەکەمین نیشانەی بوو کە بەهۆیەوە شکۆی
خۆی دەرخست، قوتابییەکانیشی باوەڕیان پێی هێنا. 12 دواتر
لەگەڵ دایکی و براکانی و قوتابییەکانی بەرەو شاری کەفەرناحوم
دابەزین، چەند ڕۆژێک لەوێ مانەوە. 13 کە جەژنی پەسخەی
جولەکەکان نزیک بووەوە، عیسا چوو بۆ ئۆرشەلیم. 14 لە
حەوشەکانی پەرستگا فرۆشیارانی گا و مەڕ و کۆتری بینی،
پارەگۆڕەوانیش دانیشتبوون. 15 قامچییەکی لە گوریس دروستکرد
و هەمووانی لە حەوشەکانی پەرستگا دەرکرد، مەڕ و گا پێکەوە.
پارەی پارەگۆڕەوانی پەرشوبڵاو کردەوە و مێزەکانی سەرەوژێر
کرد، 16 ئینجا بە کۆترفرۆشانی فەرموو: «ئەم شتانە لێرە هەڵگرن!
ماڵی باوکم مەکەنە بازاڕ!» 17 جا قوتابییەکانی هاتەوە بیریان
کە نووسراوە: [دڵگەرمی بۆ ماڵەکەت دەمسووتێنێت.] 18
جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «چ پەرجوویەکمان نیشان دەدەیت
تاکو دەسەڵاتی ئەنجامدانی هەموو ئەم کارانەت بسەلمێنێ؟»
19 عیساش وەڵامی دانەوە: «ئەم پەرستگایە بڕووخێنن، بە
سێ ڕۆژ هەڵیدەستێنمەوە.» 20 ئینجا جولەکەکان گوتیان:
«ئەم پەرستگایە بە چل و شەش ساڵ بنیاد نراوە، تۆ بە سێ
ڕۆژ هەڵیدەستێنیتەوە؟» 21 بەڵام ئەو باسی پەرستگای لەشی
خۆی دەکرد. 22 لەبەر ئەوە کاتێک لەناو مردووان هەستایەوە،
قوتابییەکانی هاتەوە بیریان کە ئەمەی گوتبوو، ئینجا باوەڕیان
هێنا بە نووسراوە پیرۆزەکە و بەو قسەیەی عیسا فەرمووی. 23
کاتێک عیسا لە جەژنی پەسخە لە ئۆرشەلیم بوو، زۆر کەس
باوەڕیان بە ناوی هێنا، چونکە ئەو پەرجووانەیان بینی کە
دەیکرد. 24 بەڵام عیسا لەلای خۆیەوە متمانەی پێ نەکردن،
چونکە هەموو خەڵکی دەناسی. 25 ئەو پێویستی بە کەس نەبوو
دەربارەی مرۆڤ شایەتی بۆ بدات، چونکە خۆی دەیزانی دڵی
مرۆڤ چی تێدایە.

3 پیاوێک لە فەریسییەکان هەبوو بە ناوی نیقۆدیمۆس،
یەکێک بوو لە ڕابەرانی جولەکە. 2 بە شەو هاتە لای عیسا و
پێی گوت: «ڕابی، دەزانین تۆ مامۆستایەکی لەلای خوداوە
هاتوویت، چونکە کەس ناتوانێت ئەو پەرجووانە بکات کە تۆ
دەیکەیت، ئەگەر خودای لەگەڵ نەبێت.» 3 عیساش وەڵامی
دایەوە: «ڕاستی ڕاستیت پێ دەڵێم، ئەگەر یەکێک لەدایک
نەبێتەوە، ناتوانێت شانشینی خودا ببینێت.» 4 نیقۆدیمۆس پێی
گوت: «مرۆڤ کە پیر بێت چۆن دەتوانێت لەدایک بێت؟ خۆ
دیسان ناتوانێت بچێتەوە سکی دایکی و لەدایک بێتەوە!» 5 عیسا
وەڵامی دایەوە: «ڕاستی ڕاستیت پێ دەڵێم، ئەگەر یەکێک لە ئاو
و لە ڕۆحی پیرۆز لەدایک نەبێت، ناتوانێت بچێتە ناو شانشینی
خودا. 6 ئەوەی لە جەستە لەدایک بووە جەستەیە، ئەوەش
لە ڕۆحی خودا لەدایک بووە ڕۆحە. 7 سەرسام مەبە کە پێم
گوتی:"دەبێ لەدایک ببنەوە." 8 با بۆ کوێ بیەوێت هەڵدەکات
و گوێت لە دەنگەکەی دەبێت، بەڵام نازانیت لەکوێوە دێت و
بۆ کوێ دەچێت. هەرکەسێکیش لە ڕۆحی پیرۆز لەدایک بووە
ئاوایە.» 9 نیقۆدیمۆس گوتی: «چۆن دەکرێ ئەمانە ڕووبدەن؟»
10 عیسا وەڵامی دایەوە: «تۆ مامۆستایەکی ئیسرائیلی و ئەمانەش
نازانیت؟ 11 ڕاستی ڕاستیت پێ دەڵێم: ئەوەی دەیزانین دەیڵێین
و ئەوەی دەیبینین شایەتی بۆ دەدەین، ئێوەش شایەتیمان قبوڵ
ناکەن. 12 باسی شتە زەمینییەکانم بۆتان کرد و باوەڕ ناکەن،
ئیتر چۆن باوەڕ دەکەن ئەگەر باسی شتە ئاسمانییەکانتان بۆ بکەم؟
13 کەس سەرنەکەوتووە بۆ ئاسمان جگە لەوەی لە ئاسمان
هاتووەتە خوارەوە، کە ئەویش کوڕی مرۆڤە. 14 هەروەک
موسا لە چۆڵەوانی مارەکەی بەرزکردەوە، ئاواش دەبێ کوڕی
مرۆڤ بەرز بکرێتەوە، 15 تاکو هەرکەسێک باوەڕی پێ
بهێنێت ژیانی هەتاهەتایی هەبێت.» (aiōnios g166) 16 لەبەر
ئەوەی خودا ئەوەندە جیهانی خۆشویست، تەنانەت کوڕە
تاقانەکەی بەختکرد، تاکو هەرکەسێک باوەڕی پێ بهێنێت لەناو
نەچێت، بەڵکو ژیانی هەتاهەتایی هەبێت، (aiōnios g166) 17
چونکە خودا کوڕەکەی نەنارده جیهان تاکو جیهان حوکم
بدات، بەڵکو تاکو جیهان بەوەوە ڕزگاری ببێت. 18 ئەوەی
باوەڕی پێ بهێنێت حوکم نادرێت، بەڵام ئەوەی باوەڕ ناهێنێت
ئەوا حوکم دراوە، چونکە باوەڕی بە ناوی کوڕە تاقانەکەی
خودا نەهێناوە. 19 ئەمەش حوکمەکەیە: ڕووناکییەکە هاتە
جیهان بەڵام خەڵک لە جیاتی ڕووناکییەکە تاریکییەکەیان
خۆشویست، چونکە کردەوەیان خراپ بوو. 20 لەبەر ئەوەی
هەرکەسێک خراپە بکات ڕقی لە ڕووناکییەکەیە و نایەتە لای
ڕووناکییەکە، نەوەک کردەوەکانی ئاشکرابێت. 21 بەڵام
ئەوەی بەگوێرەی ڕاستی دەڕوات، دێتە لای ڕووناکییەکە،
تاکو دەربکەوێت کە کردەوەکانی لە خوداوەیە. 22 دوای
ئەمانە عیسا و قوتابییەکانی هاتنە خاکی یەهودیا، لەوێ لەگەڵیان
مایەوە و خەڵکی لە ئاو هەڵکێشا. 23 یەحیاش لە ئەینونی
نزیک شاری سالیم خەڵکی لە ئاو هەڵدەکێشا، چونکە لەوێ ئاو
زۆر بوو، ئیتر دەهاتن و لە ئاو هەڵدەکێشران، 24 چونکە هێشتا
یەحیا نەخرابووە زیندانەوە. 25 لەوێ دەربارەی پاککردنەوە
گفتوگۆیەک کەوتە نێوان قوتابییەکانی یەحیا و جولەکەیەک.
26 قوتابییەکانی هاتنە لای یەحیا و پێیان گوت: «ڕابی، ئەوەی
لەوبەری ڕووباری ئوردون لەگەڵ تۆ بوو، ئەوەی شایەتیت
بۆی دا، ئەوەتا خەڵک لە ئاو هەڵدەکێشێت و هەموو خەڵک
دێنە لای.» 27 یەحیا وەڵامی دایەوە: « کەس ناتوانێت شتێک
وەربگرێت ئەگەر لە ئاسمانەوە پێی نەدرابێت. 28 ئێوە خۆتان
شایەتیم بۆ دەدەن کە گوتم:"من مەسیح نیم، بەڵام پێش ئەو
نێردراوم." 29 بووک بۆ زاوایە، هاوڕێی زاواش کە خزمەتی
زاوا دەکات و چاوەڕێی دەنگی هاتنەکەی دەکات، کاتێک
گوێی لە دەنگی زاوا دەبێ، زۆر دڵخۆش دەبێت. ئەم خۆشییە
درا بە من و ئێستا هاتە دی. 30 پێویستە ئەو زیاد بکات و منیش
کەم.» 31 ئەوەی لە سەرەوە دێت لە سەرووی هەمووانە.
بەڵام ئەوەی لە زەوییە ئەوە زەمینییە و وەکو کەسێکی زەمینی
دەدوێت. ئەوەی لە ئاسمانەوە دێت لە سەرووی هەمووانە و
32 شایەتی ئەوە دەدات کە بینیویەتی و بیستوویەتی، بەڵام
کەس شایەتییەکەی وەرناگرێت. 33 ئەوەی شایەتییەکەی
وەردەگرێت، مۆری دەکات کە خودا ڕاستە، 34 چونکە
ئەوەی خودا ناردوویەتی بە پەیامی خودا دەدوێت، لەبەر
ئەوەی خودا بێ سنوور ڕۆحی پیرۆز دەبەخشێت. 35 باوکی
ئاسمانی کوڕی خۆی خۆشدەوێت و هەموو شتێکی داوەتە
دەستی. 36 ئەوەی باوەڕ بە کوڕەکە بهێنێت ژیانی هەتاهەتایی

هەیە. بەڵام ئەوەی گوێڕایەڵی کوڕەکە نییە ژیان نابینێت،
بەڵکو تووڕەیی خودای لەسەر دەمێنێت. (aiōnios g166)

4 فەریسییەکان بیستیان کە عیسا لە یەحیا زیاتر قوتابی
دروستکردووە و لە ئاو هەڵکێشاوە، 2 هەرچەندە عیسا خۆی
خەڵکی لە ئاو هەڵنەدەکێشا، بەڵکو قوتابییەکانی. 3 کاتێک
عیسا ئەمەی زانی یەهودیای بەجێهێشت و گەڕایەوە جەلیل. 4
جا دەبوایە بە ناوچەی سامیرەدا تێبپەڕێت. 5 ئیتر گەیشتە
شارۆچکەیەکی سامیرە کە ناوی سوخار بوو، نزیک ئەو پارچە
زەوییەی یاقوب دابوویە یوسفی کوڕی. 6 بیری یاقوبیش
لەوێ بوو. جا لەبەر ئەوەی کە عیسا لە گەشتەکە ماندوو بوو،
لەلای بیرەکە دانیشت، نزیکەی کاتژمێر دوازدە بوو. 7 کاتێک
ژنێکی سامیرەیی هات بۆ ئەوەی ئاو ببات، عیسا پێی فەرموو:
«هەندێک ئاوم بدەرێ.» 8 لەو کاتەدا قوتابییەکانی چووبوونە
ناو شار تاکو خواردن بکڕن. 9 جا ژنە سامیرەییەکە پێی گوت:
«تۆ جولەکەیت و منیش ژنێکی سامیرەییم، چۆن داوای ئاوم لێ
دەکەیت؟» چونکە جولەکەکان تێکەڵی سامیرەییەکان نابن. 10
عیساش وەڵامی دایەوە: «ئەگەر بەخشینی خودات بزانیایە و
هەروەها ئەوەش کێیە کە پێت دەڵێت”ئاوم بدەرێ،“ئەوسا تۆ
داوات لێ دەکرد و ئەویش ئاوی ژیانی پێدەدایت.» 11 ژنەکە
پێی گوت: «بەڵام گەورەم، دۆلکەت پێ نییە و بیرەکەش
قووڵە. ئیتر تۆ ئاوی ژیانت لەکوێ بوو؟ 12 خۆ لە یاقوبی باوکمان
گەورەتر نیت کە بیرەکەی پێداوین، خۆی و کوڕەکانی و
ماڵاتەکانیشی لێیان خواردووەتەوە؟» 13 عیسا وەڵامی دایەوە:
«هەرکەسێک لەم ئاوە بخواتەوە جارێکی دیکە تینووی دەبێتەوە.
14 بەڵام ئەوەی لەو ئاوە بخواتەوە کە من دەیدەمێ، هەرگیز
تینووی نابێت، بەڵکو ئەو ئاوەی من دەیدەمێ تێیدا دەبێتە
کانیاوێک و هەڵدەقوڵێت، ژیانی هەتاهەتایی دەبەخشێ.» (aiōn
g165, aiōnios g166) 15 ژنەکەش پێی گوت: «گەورەم، ئەو
ئاوەم بدەرێ تاکو تینوو نەبم و نەیەمەوە ئێرە بۆ ئاوکێشان.» 16
عیسا پێی فەرموو: «بڕۆ، مێردەکەت بانگ بکە و وەرەوە ئێرە.»
17 ژنەکە وەڵامی دایەوە: «مێردم نییە.» عیساش پێی فەرموو:
«ڕاست دەکەیت کە دەڵێی مێردم نییە. 18 لە ڕاستیدا پێنج
مێردت هەبوو، ئێستاش ئەوەی هەتە مێردت نییە. ئەمەشت
بە ڕاستی گوت.» 19 ژنەکە پێی گوت: «گەورەم، وای
دەبینم کە تۆ پێغەمبەر بیت. 20 باوباپیرانمان لەم شاخەدا
خودایان پەرستووە، بەڵام ئێوە دەڵێن ئۆرشەلیم ئەو شوێنەیە کە
پێویستە پەرستنی لێ بکرێت.» 21 عیسا پێی فەرموو: «خانم،
باوەڕم پێ بکە، کاتێک دێت ئێوە باوک دەپەرستن، بەڵام نە
لەسەر ئەم شاخە و نە لە ئۆرشەلیم. 22 ئەوەی ئێوە دەیپەرستن
نایناسن، بەڵام ئەوەی ئێمە دەیپەرستین دەیناسین، چونکە
ڕزگاری لە جولەکەوەیە. 23 بەڵام کاتێک دێت ئەویش کە
ئێستایە خواپەرستە ڕاستەقینەکان بە ڕۆحی پیرۆز و ڕاستی
باوک دەپەرستن، چونکە باوک داوای ئەم جۆرە خواپەرستانە
دەکات. 24 خودا ڕۆحە و پێویستە ئەوانەی دەیپەرستن بە
ڕۆحی پیرۆز و ڕاستی بیپەرستن.» 25 ژنەکە پێی گوت: «دەزانم
مەسیا دێت، کە پێی دەگوترێ مەسیح، کە ئەو هات هەموو
شتێکمان پێ ڕادەگەیەنێت.» 26 عیساش پێی فەرموو: «من ئەوم،
ئەوەی قسەت لەگەڵ دەکات.» 27 لەو کاتەدا قوتابییەکانی
گەیشتن و سەرسام بوون کە لەگەڵ ژنێک قسە دەکات.
بەڵام کەس نەیگوت: «چیت دەوێت؟» یان «بۆچی قسەی
لەگەڵ دەکەیت؟» 28 ئینجا ژنەکە گۆزەکەی بەجێهێشت،
چووە ناو شار و بە خەڵکی گوت: 29 «وەرن ئەو پیاوە ببینن
کە هەرچییەکم کردووە پێی فەرمووم! دەبێ مەسیح نەبێت؟»
30 ئیتر خەڵکەکە لە شار هاتنە دەرەوە و چوونە لای. 31
لەو کاتەدا قوتابییەکان تکایان لێی دەکرد: «ڕابی، شتێک بخۆ!»
32 بەڵام پێی فەرموون: «من خواردنێکم هەیە دەیخۆم، کە
ئێوە نایزانن.» 33 لەبەر ئەوە قوتابییەکان بە یەکتریان دەگوت:
«کەس هیچی بۆ هێناوە بیخوات؟» 34 عیساش پێی فەرموون:
«خواردنی من ئەوەیە خواستی ئەوە ئەنجام بدەم کە ناردوومی
و کارەکەی تەواو بکەم. 35 ئەی ئێوە نالێن:”پاش چوار مانگ
کاتی دروێنە دێت“؟ ئەوەتا پێتان دەڵێم: چاوتان هەڵبڕن و
سەیری کێڵگەکان بکەن وا زەرد هەڵگەڕاون بۆ دروێنە. 36
سەپانیش کرێ وەردەگرێت و بۆ ژیانی هەتاهەتایی بەرهەم
کۆدەکاتەوە، تاکو تۆوچێن و سەپان پێکەوە دڵشاد بن. (aiōnios
g166) 37 لەبەر ئەوە ئەو پەندە ڕاستە کە دەڵێت:”یەکێک تۆو
دەکات و یەکێکی دیکە دروێنە دەکات.“ 38 من ئێوەم بۆ
دروێنەیەک ناردووە کە پێوەی ماندوو نەبوون. کەسانی دیکە

پێوەی ماندوو بوون و ئێوە بەرهەمی ماندووبوونیان دەخۆن.»
39 زۆر لە سامیرەییەکانی ئەو شارە باوەڕیان بە عیسا هێنا، لەبەر
قسەی ئەو ژنەی کە شایەتی دەدا: «هەرچییەکم کردووە پێی
فەرمووم.» 40 لەبەر ئەوە کاتێک سامیرەییەکان هاتنە لای عیسا،
تکایان لێکرد لەلایان بمێنێتەوە، ئەویش دوو ڕۆژ لەوێ مایەوە.
41 ژمارەیەکی زۆر زیاتریش بەهۆی قسەکانییەوە باوەڕیان هێنا.
42 بە ژنەکەیان دەگوت: «چیتر بەهۆی قسەی تۆوە نییە کە ئێمە
باوەڕ دەهێنین، چونکە خۆمان بیستمان و دەزانین کە ئەم
پیاوە بەڕاستی ڕزگارکەری جیهانە!» 43 پاش ئەو دوو ڕۆژە
عیسا ئەوێی بەجێهێشت و چوو بۆ جەلیل، 44 چونکە خۆی
فەرمووبووی کە پێغەمبەر لە شاری خۆی ڕێزی لێ ناگیرێت.
45 لەبەر ئەوە کاتێک هاتە جەلیل، جەلیلییەکان پێشوازییان
لێی کرد، چونکە ئەوانیش بۆ جەژن هاتبوون و هەموو ئەو
شتانەیان بینیبوو کە لە جەژندا لە ئۆرشەلیم کردبووی. 46 عیسا
دیسان هاتەوە شارۆچکەی قانا لە ناوچەی جەلیل کە لەوێ
ئاوی کردبووە شەراب. لەو شارۆچکەیەدا کاربەدەستێکی پاشا
هەبوو کە کوڕەکەی لە کەفەرناحوم نەخۆش بوو. 47 کاتێک
کە بیستی عیسا لە یەهودیاوە هاتووەتە جەلیل، چووە لای
و لێی پاڕایەوە کە بێت بۆ ئەوەی کوڕەکەی چاک بکاتەوە
کە لە سەرەمەرگدا بوو. 48 ئینجا عیسا پێی فەرموو: «ئەگەر
ئێوە پەرجوو و کاری سەرسوڕهێنەر نەبینن هەرگیز باوەڕ
ناهێنن.» 49 کاربەدەستەکەش پێی گوت: «گەورەم، پێش
ئەوەی کوڕەکەم بمرێت، وەرە.» 50 عیسا پێی فەرموو: «بڕۆ!
کوڕەکەت دەژیێت.» پیاوەکە باوەڕی بەو قسەیە کرد کە
عیسا پێی فەرموو و ڕۆیشت. 51 کە بە ڕێگاوە بوو، کۆیلەکانی
تووشی بوون و هەواڵیان پێدا کە کوڕەکەی زیندووە. 52
جا سەبارەت بەو کاتژمێرەی تێیدا چاکتر ببووەوە پرسیاری
لێکردن، وەڵامیان دایەوە: «دوێنێ کاتژمێر یەکی پاش نیوەڕۆ
تایەکە بەریدا.» 53 باوکەکە زانی کە ڕێک ئەو کاتە بووە کە
عیسا پێی فەرمووبوو: «کوڕەکەت دەژیێت.» ئەوسا خۆی و
خاووخێزانی هەموو باوەڕیان هێنا. 54 ئەمەش دووەم پەرجوو
بوو کە عیسا کردی، دوای ئەوەی لە یەهودیاوە هاتە جەلیل.

5 پاش ماوەیەک لە کاتی جەژنێکی جولەکەدا، عیسا چوو بۆ
ئۆرشەلیم. 2 لە ئۆرشەلیم لەلای دەروازەی مەڕ حەوزێک
هەبوو بە عیبری پێیان دەگوت بێتحەسدا، بە دەوریدا پێنج
ڕێڕەوی سەر داپۆشراو هەبوو کە هەردوو لایان بە کۆڵەکە
گیرابوون. 3 لەوێ خەڵکێکی زۆر ڕاکشابوون، نەخۆش و
کوێر و شەل و گۆج، چاوەڕێی جوڵانی ئاوەکە بوون، 4 چونکە
هەندێک جار فریشتەیەکی یەزدان دادەبەزی بۆ ناو حەوزەکە و
ئاوەکەی دەجوڵاند، جا ئەوەی یەکەم کەس دەچووە ناو
حەوزەکەوە، هەر نەخۆشییەکی هەبوایە چاک دەبووەوە. 5
کابرایەک لەوێ بوو کە سی و هەشت ساڵ نەخۆش بوو. 6
کاتێک عیسا ئەم کابرایەی بینی پاڵکەوتووە و زانی ماوەیەکی
زۆرە وایە، پێی فەرموو: «دەتەوێ چاکبیتەوە؟» 7 نەخۆشەکە
وەڵامی دایەوە: «گەورەم، کاتێک ئاوەکە دەجوڵێت، کەسم
نییە بمخاتە ناو حەوزەکەوە. هەروەها کاتێکیش هەوڵ دەدەم
بڕۆم، یەکێکی دیکە پێش من دەچێتە ناوی.» 8 عیساش پێی
فەرموو: «هەستە! نوێنەکەت هەڵگرە و بڕۆ!» 9 دەستبەجێ
کابرا چاک بووەوە، نوێنەکەی هەڵگرت و ڕۆیشت. ئەو
ڕۆژەش شەممە بوو، 10 لەبەر ئەوە ڕابەرانی جولەکە بە کابرای
چاکبووەوەیان گوت: «شەممەیە و دروست نییە نوێنەکەت
هەڵگریت.» 11 کابرا وەڵامی دانەوە: «ئەوەی چاکیکردمەوە
پێی فەرمووم:"نوێنەکەت هەڵگرە و بڕۆ."» 12 لێیان پرسی: «ئەو
پیاوە کێیە کە پێی گوتی:"هەڵیگرە و بڕۆ"؟» 13 بەڵام کابرای
چاک بووەوە نەیدەزانی کێیە، چونکە عیسا لەناو ئەو خەڵکەی
لەوێ بوون بە نهێنی دوورکەوتەوە. 14 دوای ئەوە عیسا ئەوی
لە پەرستگا بینییەوە و پێی فەرموو: «ئەوەتا چاکبوویتەوە. ئیتر
گوناه مەکە، نەوەک خراپترت بەسەربێت.» 15 کابراش چوو و
بە ڕابەرانی جولەکەی گوت کە عیسا بووە چاکیکردووەتەوە.
16 لەبەر ئەوەی کە عیسا ئەم کارانەی لە ڕۆژی شەممەدا
دەکرد، ڕابەرانی جولەکە دەستیان کرد بە چەوساندنەوەی.
17 بەڵام عیسا لە بەرامبەردا فەرمووی: «هەتا ئێستا باوکم کار
دەکات، منیش کار دەکەم.» 18 لەبەر ئەم هۆیە جولەکەکان
زیاتر هەوڵیان دەدا بیکوژن، چونکە تەنها شەممەی نەدەشکاند،
بەڵکو دەیگوت کە خودا باوکیەتی، خۆی لەگەڵ خودا
یەکسان دەکرد. 19 لەبەر ئەوە عیسا وەڵامی دانەوە: «ڕاستی

ڕاستیتان پێ دەڵێم: کوڕەکە ناتوانێت لە خۆیەوە هیچ شتێک
بکات ئەوە نەبێت کە دەیبینێت باوک دەیکات، چونکە
هەرچی باوک دەیکات، کوڕەکەش دەیکات. 20 باوک
کوڕی خۆی خۆشدەوێت و هەموو ئەوەی پیشان دەدات
کە دەیکات، کاری لەمانەش مەزنتری پیشان دەدات، تاکو
سەرسام بن. 21 وەک چۆن باوک مردووان هەڵدەستێنێتەوە
و زیندوو دەکاتەوە، کوڕەکەش ئەوەی بیەوێت زیندووی
دەکاتەوە. 22 هەروەها باوک کەس حوکم نادات، بەڵکو
هەموو حوکمدانی داوەتە دەست کوڕەکە، 23 تاکو هەموو
ڕێزی کوڕەکە بگرن وەک چۆن ڕێزی باوک دەگرن. ئەوەی
ڕێزی کوڕەکە نەگرێ، ڕێزی باوکیش ناگرێ کە ناردوویەتی.
24 «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوەی گوێ لە وشەکەم بگرێت
و باوەڕ بهێنێت بەوەی ناردوومی ژیانی هەتاهەتایی دەبێت و
حوکم نادرێت، بەڵکو لە مردنەوە بۆ ژیان گواستراوەتەوە.
(aiōnios g166) 25 ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: کاتێک دێت
کە ئێستایە، کاتێک مردووان دەنگی کوڕی خودا دەبیستن،
گوێگرانیش زیندوو دەبنەوە، 26 چونکە وەک باوک ژیانی لە
خۆیدا هەیە، بە کوڕەکەشی داوە ژیانی لە خۆیدا هەبێت. 27
دەسەڵاتی حوکمدانیشی داوەتێ، چونکە ئەو کوڕی مرۆڤە. 28
«لەمە سەرسام مەبن، چونکە کاتێک دێت هەموو ئەوانەی
لەناو گۆڕدان دەنگی دەبیستن و 29 دێنە دەرەوە، ئەوانەی
کرداری چاکیان کردووە هەڵدەستنەوە بۆ ئەوەی بژین، بەڵام
ئەوانەی کرداری خراپیان کردووە هەڵدەستنەوە بۆ ئەوەی
حوکم بدرێن. 30 لە خۆمەوە ناتوانم هیچ بکەم. وەک دەبیستم
حوکم دەدەم، حوکمدانەکەشم دادپەروەرانەیە، چونکە داوای
خواستی خۆم ناکەم، بەڵکو خواستی ئەوەی ناردوومی. 31
«ئەگەر خۆم شایەتی بۆ خۆم بدەم شایەتییەکەم ڕاست نییە. 32
یەکێکی دیکە شایەتیم بۆ دەدات، منیش دەزانم ئەو شایەتییەی
بۆ منی دەدات ڕاستە. 33 «نێردراوتان نارده لای یەحیا،
ئەویش شایەتی بۆ ڕاستی دا. 34 من شایەتی مرۆڤ وەرناگرم،
ئەمانەش دەڵێم تاکو ئێوە ڕزگاربن. 35 ئەو چرایەکی هەڵگیرساو
و بریسکەدار بوو، دەتانویست ماوەیەک بە ڕووناکییەکەی
دڵخۆش بن. 36 «بەڵام من شایەتییەکم هەیە لەوەی یەحیا
گرنگترە، چونکە ئەو کارانەی باوکم پێیداوم تەواوی بکەم، ئەم
کارانە خۆیان شایەتیم بۆ دەدەن کە باوکم منی ناردووە. 37
باوکیشم کە ناردوومی، خۆی شایەتیم بۆ دەدات. ئێوە هەرگیز
دەنگیتان نەبیستووە و ڕواڵەتیتان نەبینیوە، 38 فەرمایشتەکەشی
لە دڵی ئێوەدا نامێنێتەوە، چونکە ئەوەی ئەو ناردوویەتی ئێوە
باوەڕی پێ ناکەن. 39 نووسراوە پیرۆزەکان دەپشکنن، چونکە
وا دەزانن ژیانی هەتاهەتایی بۆ ئێوە تێدایە. ئەم نووسراوانەش
شایەتیم بۆ دەدەن، (aiōnios g166) 40 بەڵام ناتانەوێ بێنە لام
تاکو ژیانتان هەبێت. 41 «من شکۆ لە خەڵک وەرناگرم. 42
بەڵام ئێوەم ناسی کە خۆشەویستی خوداتان لە دڵدا نییە. 43 بە
ناوی باوکمەوە هاتووم، پێشوازیم لێ ناکەن، بەڵام ئەگەر یەکێکی
دیکە بە ناوی خۆیەوە بێت، پێشوازی لێدەکەن. 44 چۆن
دەتوانن باوەڕ بهێنن ئەگەر شکۆمەندی لە یەکتری وەربگرن و
داوای ئەو شکۆمەندییە نەکەن کە لە تاکە خوداوەیە؟ 45 «وا
مەزانن من لەلای باوک سکاڵاتان لێ دەکەم. یەکێک هەیە
سکاڵاتان لێ بکات، کە موسایە، ئەوەی هیواتان پێیەتی. 46
ئەگەر باوەڕتان بە موسا بکردایە، باوەڕتان بە منیش دەکرد،
چونکە لەبارەی منەوە نووسیویەتی. 47 ئەگەر باوەڕیش بە
نووسراوی ئەو نەکەن، چۆن باوەڕ بە وتەکانی من دەکەن؟»

6 دوای ئەمە عیسا چوو بۆ ئەوبەری دەریاچەی جەلیل،
کە دەریاچەی تەبەریایە، 2 ئاپۆرەیەک لە خەڵک دوای
کەوتبوون، چونکە ئەو پەرجووانەیان بینیبوو کە لە نەخۆشەکاندا
دەیکرد. 3 ئینجا عیسا چووە سەر شاخ و لەوێ لەگەڵ
قوتابییەکانی دانیشت. 4 جەژنی پەسخەی جولەکەش نزیک بوو.
5 کاتێک عیسا چاوی هەڵبڕی و خەڵکێکی لە ڕادەبەدەر
زۆری بینی دەهاتنە لای، بە فیلیپۆسی فەرموو: «لەکوێ
نان بکڕین و ئەمانە نان بدەین؟» 6 ئەمەی گوت بۆ ئەوەی
تاقی بکاتەوە، چونکە خۆی دەیزانی دەبێت چی بکات. 7
فیلیپۆس وەڵامی دایەوە: «بایی دوو سەد دیناریش نان بەشیان
ناکات، ئەگەر هەریەکەیان کەمێکی بەرکەوێت.» 8 یەکێک
لە قوتابییەکانی کە ئەندراوسی برای شیمۆن پەترۆس بوو پێی
گوت: 9 «کوڕێک لێرەیە پێنج نانی جۆ و دوو ماسی پێیە.
بەڵام ئەوەندە چییە بۆ ئەم هەمووە؟» 10 عیسا فەرمووی:
«خەڵکەکە دابنیشێنن.» ئەو شوێنە گیایەکی زۆری لێبوو، جا

پیاوەکان کە پێنج هەزار دەبوون دانیشتن. 11 عیساش نانەکانی
وەرگرت و سوپاسی خودای کرد، پاشان بەپێی پێویست دابەشی
کرد بەسەر ئەوانەدا کە دانیشتبوون. بۆ ماسییەکانیش هەمان
شتی کرد. 12 کاتێک هەمووان تێربوون، عیسا بە قوتابییەکانی
فەرموو: «ئەو پەلکەنانەی ماوەتەوە کۆی بکەنەوە تاکو هیچ
بەفیڕۆ نەڕوات.» 13 ئەوانیش کۆیان کردەوە و دوازدە
سەبەتەیان پڕکرد لەو پەلکەنانەی ئەو پێنج نانە جۆیەی لە
نانخۆران مابووەوە. 14 لەبەر ئەوە کە خەڵکەکە بینییان عیسا
چ پەرجوویەکی کرد، گوتیان: «بە ڕاستی ئەمە پێغەمبەرەکەیە
کە بۆ جیهان دێت.» 15 عیسا زانی ئەوان بە نیازن بێن و
بیگرن تاکو بیکەنە پاشا، دیسان بە تەنها چووە سەر شاخ.
16 کاتێک ئێوارە داهات قوتابییەکانی بۆ لای دەریاچەکە
چوونە خوارەوە، 17 سواری بەلەمێک بوون و بە دەریاچەدا
بۆ کەفەرناحوم کەوتنەڕێ. تاریک داهات و عیسا هەر
نەگەیشتە لایان. 18 ڕەشەبا هەڵیکرد و دەریاچە هەڵچوو. 19
کە نزیکەی بیست و پێنج تاکو سی تیرهاوێژ سەوڵیان لێدابوو،
عیسایان بینی بەسەر ئاوەکەدا دەڕوات و لە بەلەمەکە نزیک
دەبێتەوە، جا ترسان. 20 بەڵام پێی فەرموون: «ئەوە منم،
مەترسن!» 21 کە ڕازی بوون سواری بەلەمەکەی بکەن،
دەستبەجێ بەلەمەکە گەیشتە ئەو کەنارەی بۆی دەچوون. 22 بۆ
بەیانی، ئەو خەڵکەی لەوبەری دەریاچەکە ڕاوەستابوون بینییان
لە بەلەمێک زیاتر لەوێ نەبوو، عیساش لەگەڵ قوتابییەکانی
سواری بەلەم نەبوو، بەڵکو قوتابییەکانی بە تەنها بەڕێکەوتبوون.
23 ئینجا بەلەمی دیکە لە شاری تەبەریەوە هاتنە نزیک ئەو
شوێنەی نانەکەیان لێی خوارد کە عیسای خاوەن شکۆ سوپاسی
خودای کرد. 24 کاتێک خەڵکەکە بینییان نە عیسا لەوێیە و نە
قوتابییەکانی، سواری بەلەمەکان بوون و چوونە کەفەرناحوم، بۆ
ئەوەی بەدوای عیسادا بگەڕێن. 25 کە لەوبەری دەریاچەکە
دۆزیانەوە، لێیان پرسی: «ڕابی، کەی گەیشتییە ئێرە؟» 26
عیسا وەڵامی دانەوە: «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئێوە بەدوامدا
دەگەڕێن نەک لەبەر ئەوەی نیشانەکانتان بینی، بەڵکو لەبەر
ئەوەی لە نانەکەتان خوارد و تێر بوون. 27 بۆ خۆراکێک ئێش
مەکەن کە لەناودەچێت، بەڵکو بۆ خۆراکێک کە بۆ ژیانی
هەتاهەتایی دەمێنێتەوە، ئەوەی کوڕی مرۆڤ دەتانداتێ،
چونکە ئەمە خودای باوک مۆری لێداوە.» (aiōnios g166) 28
لەبەر ئەوە لێیان پرسی: «چی بکەین تاکو کارەکانی خودا بکەین؟»
29 عیسا وەڵامی دانەوە: «کاری خودا ئەمەیە: باوەڕ بهێنن
بەوەی ناردوویەتی.» 30 ئەوانیش لێیان پرسی: «چ پەرجوویەک
دەکەیت تاکو ببینین و باوەڕت پێ بکەین؟ چی دەکەیت؟ 31
باوباپیرانمان لە چۆڵەوانی مەنیان خوارد، وەک نووسراوە: [لە
ئاسمانەوە نانی دانێ تاکو بیخۆن.]» 32 عیساش پێی فەرموون:
«ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: موسا نەبوو نانەکەی لە ئاسمانەوە
دانێ، بەڵکو باوکمە لە ئاسمانەوە نانی ڕاستیتان دەداتێ، 33
چونکە نانی خودا ئەوەیە کە لە ئاسمانەوە دابەزیوە و ژیان
دەبەخشێتە جیهان.» 34 لەبەر ئەوە پێیان گوت: «گەورەم،
هەموو کاتێک ئەو نانەمان بدەرێ.» 35 عیساش پێی فەرموون:
«منم نانی ژیان. ئەوەی بێتە لام هەرگیز برسی نابێت، ئەوەش
باوەڕم پێ بهێنێت هەرگیز تینووی نابێت. 36 بەڵام پێم گوتن،
منتان بینیوە و باوەڕیش ناهێنن. 37 هەرکەسێک باوکم دەیداتە
من دێتە لام، ئەوەش بێتە لام، هەرگیز دەرینا کەم. 38 من لە
ئاسمانەوە دابەزیوم، نەک بۆ ئەوەی خواستی خۆم ئەنجام بدەم،
بەڵکو خواستی ئەوەی ناردوومی. 39 ئەمەش خواستی ئەوەیە
کە منی ناردووە، هیچ کەسێک لەوانە لەدەست نەدەم کە
پێی داوم، بەڵکو لە ڕۆژی دواییدا زیندوویان دەکەمەوە. 40
خواستی باوکم ئەمەیە: هەرکەسێک تەماشای کوڕەکە بکات و
باوەڕی پێ بهێنێت ژیانی هەتاهەتایی دەبێت، منیش لە ڕۆژی
دواییدا زیندووی دەکەمەوە.» (aiōnios g166) 41 جولەکەش
دەستیان کرد بە بۆڵەبۆڵکردن، چونکە فەرمووی: «منم ئەو نانەی
لە ئاسمانەوە دابەزیوە.» 42 گوتیان: «ئەمە عیسای کوڕی
یوسف نییە، کە دایک و باوکی دەناسین؟ ئێستا چۆن دەڵێت”لە
ئاسمانەوە دابەزیوم“؟» 43 عیساش وەڵامی دانەوە و پێی گوتن:
«لەناو خۆتاندا بۆڵەبۆڵ مەکەن. 44 کەس ناتوانێت بێتە لام
ئەگەر باوک ڕاینەکێشێت، ئەوەی ناردوومی، منیش لە ڕۆژی
دواییدا زیندووی دەکەمەوە. 45 لە پەڕتووکی پێغەمبەراندا
نووسراوە: [هەموو لە خوداوە فێر دەبن.] جا ئەوەی لە باوکەوە
بیستبێتی و فێربووبێت دێتە لام. 46 کەس باوکی نەبینیوە جگە
لەوەی لە خوداوەیە، تەنها ئەوەی لە خوداوەیە باوکی بینیوە. 47
ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوەی باوەڕ بهێنێت ژیانی هەتاهەتایی

هەیە. (aiōnios g166) 48 منم نانی ژیان. 49 باوباپیرانتان لە
چۆڵەوانیدا مەنیان خوارد و مردن. 50 بەڵام ئەمە ئەو نانەیە کە
لە ئاسمانەوە دابەزیوە، تاکو ئەوەی لێی بخوات نەمرێت. 51 منم
ئەو نانە زیندووەی کە لە ئاسمانەوە دابەزیوە. ئەگەر یەکێک
لەم نانە بخوات بۆ هەتاهەتایە دەژییێت. ئەو نانەش کە بۆ ژیانی
جیهان دەیبەخشم، جەستەمە.» (aiōn g165) 52 جولەکەکان
لەناو خۆیان دەمەقاڵەیان بوو و دەیانگوت: «ئەمە چۆن دەتوانێ
جەستەی خۆیمان بداتێ بیخۆین؟» 53 لەبەر ئەوە عیسا پێی
فەرموون: «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەگەر جەستەی کوڕی
مرۆڤ نەخۆن و خوێنی نەخۆنەوە، ژیان لە ناختاندا نابێت.
54 ئەوەی جەستەم بخوات و خوێنم بخواتەوە ژیانی هەتاهەتایی
هەیە، منیش لە ڕۆژی دواییدا زیندووی دەکەمەوە، (aiōnios
g166) 55 چونکە جەستەم خۆراکی ڕاستەقینەیە و خوێنیشم
خواردنەوەی ڕاستەقینە. 56 ئەوەی جەستەم بخوات و خوێنم
بخواتەوە بە منەوە پەیوەست دەبێت و منیش بەوەوە. 57 وەک
باوکی زیندوو ناردوومی، منیش بەو باوکە زیندووم، ئاواش
ئەوەی لە جەستەی من بخوات بەهۆی منەوە دەژییێت. 58
ئەمە ئەو نانەیە کە لە ئاسمانەوە دابەزیوە، نەک وەکو ئەوەی
باوباپیران خواردیان و مردن. ئەوەی لەم نانە بخوات هەتاهەتایە
دەژییێت.» (aiōn g165) 59 عیسا ئەمانەی لە کاتێکدا فەرموو کە
لە کەنیشتی کەفەرناحومدا خەریکی فێرکردنی خەڵک بوو. 60
کاتێک زۆرێک لە قوتابییەکان گوێیان لەو فەرمایشتەی عیسا
بوو، گوتیان: «ئەم قسەیە گرانە! کێ دەتوانێت وەریبگرێت؟»
61 عیسا لە دڵی خۆیدا زانی قوتابییەکانی بەهۆی ئەمەوە بۆڵەبۆڵ
دەکەن، پێی فەرموون: «ئایا ئەمە دەبێتە هۆی ساتمەکردنتان؟
62 ئەی ئەگەر ببینن کوڕی مرۆڤ بەرزبێتەوە بۆ ئەو شوێنەی
یەکەم جار لێی بوو؟! 63 ڕۆحی پیرۆز ژیان دەدات، بەڵام
جەستە بە کەڵک نایەت. ئەو قسانەی پێم گوتن ڕۆح و ژیانن.
64 بەڵام هەندێکتان باوەڕ ناهێنن.» عیسا هەر لە سەرەتاوە
ئەوانەی دەناسی کە باوەڕ ناهێنن، هەروەها دەیزانی کێ بە
گرتنی دەدات. 65 ئینجا فەرمووی: «لەبەر ئەوە پێم گوتن،
کەس ناتوانێ بێت بۆ لام، مەگەر باوک ڕێگەی پێدابێت.»
66 لەو کاتە بەولاوە زۆرێک لە قوتابییەکانی پشتیان تێکرد و ئیتر
لەگەڵی نەدەگەڕان. 67 لەبەر ئەوە عیسا بە دوازدە قوتابییەکەی
فەرموو: «ئەی ئێوە ناتانەوێ بڕۆن؟» 68 شیمۆن پەترۆس وەڵامی
دایەوە: «گەورەم، بچینە لای کێ؟ وتەکانی ژیانی هەتاهەتایی
لەلای تۆیە. (aiōnios g166) 69 ئێمەش باوەڕمان هێنا و زانیمان
کە تۆ پیرۆزەکەی خودایت.» 70 عیسا وەڵامی دانەوە: «ئایا
من ئێوەی دوازدەم هەڵنەبژاردووە؟ بەڵام یەکێک لە ئێوە
ئیبلیسە!» 71 ئەو باسی یەهوزای شیمۆنی ئەسخەریوتی دەکرد،
چونکە سەرەڕای ئەوەی کە یەکێک بوو لە دوازدە قوتابییەکە،
بەڵام بەتەمابوو بە گرتنی بدات.

7 دوای ئەمانە عیسا بە جەلیلدا دەگەڕا و نەیدەویست لە
یەهودیا بگەڕێ، چونکە ڕابەرانی جولەکەی ئەوێ هەوڵیان
دەدا بیکوژن. 2 کاتێک جەژنی کەپرەشینەی جولەکەش
نزیک بووەوە، 3 براکانی پێیان گوت: «ئێرە بەجێبهێڵە و
بڕۆ بۆ ناوچەی یەهودیا، تاکو قوتابییەکانی خۆشت کارەکانت
ببینن کە تۆ دەیکەیت، 4 هیچ کەسێک بە نهێنی شتێک
ناکات ئەگەر بیەوێت ئاشکرابێت. ئەگەر ئەم شتانە دەکەیت،
خۆت پیشانی جیهان بدە.» 5 براکانی وایان پێ گوت، چونکە
تەنانەت ئەوانیش باوەڕیان پێی نەدەکرد. 6 عیساش پێی
فەرموون: «جارێ کاتم نەهاتووە، بەڵام هەردەم کاتی ئێوە
گونجاوە. 7 جیهان ناتوانێت ڕقی لێتان بێتەوە، بەڵام ڕقی لە
من دەبێتەوە، چونکە شایەتی لەسەر دەدەم کە کردەوەی
خراپە. 8 ئێوە بڕۆنە جەژنەکە، من نایەمە ئەم جەژنە، چونکە
هێشتا کاتم تەواو نەبووە.» 9 ئەمانەی فەرموو و لە جەلیل
مایەوە. 10 بەڵام کە براکانی بۆ جەژنەکە چوون، ئەویش
ڕۆیشت، بەڵام بە ئاشکرا نا، بەڵکو بە نهێنی. 11 ڕابەرانی
جولەکە لە جەژنەکەدا بەدوایدا دەگەڕان و دەیانگوت: «ئەو
لەکوێیە؟» 12 لەنێو خەڵکەکەدا چرپەچرپێکی زۆری لەسەر
بوو، هەندێکیان دەیانگوت: «پیاوێکی چاکە.» خەڵکی دیکەش
دەیانگوت: «نەخێر، بەڵکو خەڵک گومڕا دەکات.» 13
بەڵام کەس لە ترسی جولەکەکان بە ئاشکرا باسی نەدەکرد.
14 کاتێک نیوەی جەژن تێپەڕی، عیسا چووە حەوشەکانی
پەرستگا و دەستی کرد بە فێرکردنی خەڵکی. 15 جولەکەکان
سەرسام بوون و پرسییان: «ئەمە کە فێرنەکراوە چۆن ئەم هەموو
زانیارییەی هەیە؟» 16 عیسا وەڵامی دانەوە: «فێرکردنم هی

خۆم نییە، بەڵکو هی ئەوەیە کە ناردوومی. 17 ئەگەر کەسێک
بیەوێت خواستی خودا ئەنجام بدات، ئەوا دەزانێت ئاخۆ
فێرکردنەکانم لە خوداوەیە یان لە خۆمەوە قسە دەکەم. 18
ئەوەی لە خۆیەوە بدوێت، داوای شکۆی خۆی دەکات،
بەڵام ئەوەی داوای شکۆی ئەوە بکات کە ناردوویەتی، ئەمە
ڕاستگۆیە و فڕوفێڵی تێدا نییە. 19 ئایا موسا تەوراتی نەداونەتێ؟
بەڵام کەس لە ئێوە بە قسەی تەورات ناکات. بۆچی هەوڵی
کوشتنم دەدەن؟» 20 خەڵکەکە وەڵامیان دایەوە: «ڕۆحی
پیست هەیە! کێ هەوڵی کوشتنت دەدات؟» 21 عیسا پێی
فەرموون: «کارێکم کرد و هەمووتان سەرسام بوون. 22 لە
ڕۆژی شەممەدا کوڕ خەتەنە دەکەن، چونکە دەڵێن کە موسا
خەتەنەکردنی پێ سپاردوون، هەرچەندە خەتەنەکردن لە موساوە
نەبووە، بەڵکو لە باپیرانەوەیە. 23 ئەگەر کوڕ لە ڕۆژی شەممە
خەتەنە بکرێت تاکو تەوراتی موسا نەشکێت، باشە لە من تووڕە
دەبن کە لە ڕۆژی شەممە سەراپای مرۆڤێکم چاککردەوە؟
24 بە ڕواڵەت حوکم مەدەن، بەڵکو حوکمێکی دادپەروەرانە
بدەن.» 25 لەبەر ئەوە هەندێک لە خەڵکی ئۆرشەلیم دەیانگوت:
«ئەمە نییە ئەوەی دەیانەوێت بیکوژن؟ 26 ئەوەتا بە ئاشکرا
قسە دەکات و هیچی پێ ناڵێن. ئایا سەرۆکەکان بەڕاستی بۆیان
دەرکەوتووە کە ئەمە مەسیحەکەیە؟ 27 بەڵام ئێمە دەزانین ئەمە
خەڵکی کوێیە. کاتێک مەسیح دێت، کەس نازانێت خەڵکی
کوێیە.» 28 پاشان عیسا لە حەوشەکانی پەرستگا بەردەوام بوو
لەسەر فێرکردنی خەڵکی و هاواری کرد: «بەڵێ، دەمناسن و
دەزانن خەڵکی کوێم. لە خۆمەوە نەهاتووم، بەڵام ئەوەی منی
ناردووە ڕاستە. ئێوە نایناسن، 29 بەڵام من دەیناسم، چونکە
لەوم و ئەویش منی ناردووە.» 30 لەبەر ئەوە هەوڵیان دەدا
بیگرن، بەڵام کەس دەستی بۆ درێژ نەکرد، چونکە هێشتا کاتی
نەهاتبوو. 31 زۆر لە خەڵکەکەش باوەڕیان پێی هێنا و گوتیان:
«ئایا کاتێک مەسیح دێت، پەرجووی زیاتر دەکات لەوەی
ئەمە کردوویەتی؟» 32 کاتێک فەریسییەکان گوێیان لێبوو
کە خەڵکەکە لەبارەی عیساوە چرپەچرپ دەکەن، کاهینانی
باڵا و فەریسییەکان خزمەتکاریان نارد تاکو بیگرن. 33 عیسا
فەرمووی: «ماوەیەکی کەمم لەگەڵتان ماوە، ئینجا دەچمە لای
ئەوەی ناردوومی. 34 بەدوامدا دەگەڕێن بەڵام نامدۆزنەوە،
هەروەها ناتوانن بێن بۆ ئەو شوێنەی من لێی دەبم.» 35 ئیتر
جولەکەکان لەنێو خۆیاندا گوتیان: «ئەمە بە نیازە بۆ کوێ بڕوات
کە نایدۆزینەوە؟ ئایا بۆ لای پەرا گەندەکانی نێو یۆنانییەکان
دەڕوات، تاکو یۆنانییەکان فێر بکات؟! 36 ئەم قسەیە چییە
دەیکات:"داوام دەکەن بەڵام نامدۆزنەوە"و"ناتوانن بێن بۆ ئەو
شوێنەی من لێی دەبم"؟» 37 لە گەورەترین و کۆتا ڕۆژی
جەژندا، عیسا ڕاوەستا و هاواری کرد: «ئەگەر یەکێک تینووی
بوو با بێتە لام و بخواتەوە. 38 ئەوەی باوەڕم پێ بهێنێت،
وەک نووسراوە پیرۆزەکە فەرموویەتی، لە ناخییەوە ڕووبارەکانی
ئاوی ژیان دەڕوات.» 39 لێرەدا مەبەستی لە ڕۆحی پیرۆز
بوو، کە ئەوانەی باوەڕی پێدەهێنن دواتر وەریدەگرن، بەڵام
هێشتا ڕۆحی پیرۆز نەدرابوو، چونکە عیسا شکۆدار نەببوو.
40 هەندێک لە خەڵکەکە کە گوێیان لەم قسانە بوو، گوتیان:
«ئەمە بە ڕاستی پێغەمبەرەکەیە.» 41 هەندێکی دیکە گوتیان:
«ئەمە مەسیحەکەیە.» بەڵام هەندێک گوتیان: «باشە مەسیح لە
جەلیلەوە دێت؟ 42 ئایا نووسراوە پیرۆزەکە نافەرموێت کە
مەسیح لە ڕەچەڵەکی داود و لە بێتلەحمەوە دێت، ئەو گوندەی
کە داودی لێبوو؟» 43 بۆیە بەهۆی ئەوەوە دووبەرەکی کەوتە
نێوان خەڵکەکە. 44 هەندێک لەوان ویستیان بیگرن، بەڵام
کەس دەستگیری نەکرد. 45 ئەوسا خزمەتکارەکان گەڕانەوە
لای کاهینانی باڵا و فەریسییەکان، ئەوانیش لێیان پرسین:
«بۆچی نەتانهێنا؟» 46 خزمەتکارەکان وەڵامیان دایەوە: «هەرگیز
کەس وەک ئەمە قسەی نەکردووە!» 47 فەریسییەکان گوتیان:
«ئایا ئێوەش گومڕا بوون؟ 48 باشە کەس لە سەرۆکەکان یان
فەریسییەکان باوەڕی پێ هێناوە؟ 49 نەخێر! تەنها ئەم خەڵکە
نەفرەتلێکراوە نەبێت کە لە تەورات نازانێت.» 50 نیقۆدیمۆس
کە پێشتر هاتبووە لای عیسا و یەکێک بوو لەوان، لێی پرسین:
51 «ئایا تەوراتمان حوکمی یەکێک دەدات پێش ئەوەی گوێی
لێ بگرێت و بزانێت چی کردووە؟» 52 وەڵامیان دایەوە:
«تۆش جەلیلیت؟ لێی بکۆڵەوە و بیزانە کە لە جەلیلدا پێغەمبەر
هەڵنا کەوێت.» 53 ئیتر هەریەکە چووەوە ماڵی خۆی.

8 بەڵام عیسا چوو بۆ کێوی زەیتوون. 2 لە بەرەبەیاندا
گەڕایەوە حەوشەکانی پەرستگا، هەموو خەڵک هاتنە لای و

ئەویش دانیشت و دەستی کرد بە فێرکردنیان. 3 مامۆستایانی
تەورات و فەریسییەکان ژنێکیان هێنا کە لە کاتی داوێنپیسیدا
گیرابوو، لەناوەڕاستی خەڵکەکە ڕایانگرت، 4 پێیان گوت:
«مامۆستا، ئەم ژنە لە کاتی ئەنجامدانی داوێنپیسیدا گیراوە. 5
موساش لە تەوراتدا فەرمانی پێ کردووین ژنی ئاوا بەردباران
بکرێت. تۆ چی دەڵێی؟» 6 ئەمەیان بۆ تاقیکردنەوەی عیسا
گوت، تاکو شتێکیان هەبێت سکاڵای لێ بکەن. بەڵام عیسا
خۆی چەماندەوە و بە پەنجە دەستی کرد بە نووسین لەسەر
زەوی. 7 کاتێک ئەوان بەردەوام بوون لە پرسیارکردن، عیسا
هەستایەوە و پێی فەرموون: «کامەتان بێ گوناهە با یەکەم
کەس بەردی تێبگرێت.» 8 دیسان خۆی چەماندەوە و دەستی
کردەوە بە نووسین لەسەر زەوی. 9 ئەوانەی گوێیان لێبوو،
یەک لەدوای یەک ڕۆیشتن، دەستپێک لە پیرانەوە. ئەوسا
عیسا بە تەنها مایەوە، ژنەکەش لەوێ ڕاوەستابوو. 10 عیسا
ڕاستبووەوە و پێی فەرموو: «خانم، ئەوان لە کوێن؟ کەس
تاوانباری نەکردیت؟» 11 گوتی: «نەخێر گەورەم.» عیسا
فەرمووی: «منیش تاوانبارت ناکەم. بڕۆ ئیتر گوناه مەکە.»
12 دیسان عیسا قسەی بۆ کردن و فەرمووی: «منم ڕووناکی
جیهان. ئەوەی دوام بکەوێت هەرگیز بە تاریکیدا ناڕوات،
بەڵکو ڕووناکی ژیانی دەبێت.» 13 ئینجا فەریسییەکان پێیان
گوت: «تەنها خۆت شایەتی بۆ خۆت دەدەیت. شایەتییەکەت
ڕاست نییە.» 14 عیساش پێی فەرموون: «تەنانەت ئەگەر
تەنها خۆم شایەتی بۆ خۆم بدەم، شایەتییەکەم ڕاستە، چونکە
دەزانم لەکوێوە هاتووم و بۆ کوێ دەڕۆم. بەڵام ئێوە نازانن
من لەکوێوە هاتووم یان بۆ کوێ دەڕۆم. 15 ئێوە بەگوێرەی
پێوانەکانی مرۆڤ حوکم دەدەن، بەڵام من کەس حوکم نادەم.
16 ئەگەر حوکمیش بدەم حوکمدانەکەم ڕاستە، چونکە بە تەنها
نیم، بەڵکو من لەگەڵ باوکدام، ئەوەی کە ناردوومی. 17 لە
تەوراتی ئێوەشدا نووسراوە کە شایەتی دوو کەس ڕاستە. 18
منم شایەتی بۆ خۆم دەدەم، ئەو باوکەش کە منی ناردووە
شایەتیم بۆ دەدات.» 19 ئەوسا لێیان پرسی: «باوکت لەکوێیە؟»
عیسا وەڵامی دایەوە: «نە من دەناسن و نە باوکیشم. ئەگەر
منتان بناسیایە ئەوا باوکیشمتان دەناسی.» 20 ئەو قسانەی
لە کاتێکدا فەرموو کە لەناو حەوشەکانی پەرستگا لە نزیک
گەنجینەکە خەڵکی فێردەکرد، بەڵام کەس نەیگرت، چونکە
هێشتا کاتی نەهاتبوو. 21 دیسان عیسا پێی فەرموون: «من
دەڕۆم و ئێوە بەدوامدا دەگەڕێن، بەڵام لەناو گوناهەکانتان
دەمرن. ئێوە ناتوانن بێنە ئەو شوێنەی من بۆی دەچم.» 22
لەبەر ئەوە جولەکەکان پرسیاریان کرد و گوتیان: «ئایا خۆی
دەکوژێت؟ چونکە دەڵێ:”ئێوە ناتوانن بێنە ئەو شوێنەی من بۆی
دەچم.“» 23 ئیتر عیسا پێی فەرموون: «ئێوە هی خوارەوەن،
من هی سەرەوەم. ئێوە هی ئەم جیهانەن، بەڵام من هی
ئەم جیهانە نیم. 24 لەبەر ئەوە پێم گوتن: لەناو گوناهەکانتان
دەمرن، چونکە ئەگەر باوەڕ نەهێنن کە من ئەوم، ئەوا لەناو
گوناهەکانتان دەمرن.» 25 لێیان پرسی: «تۆ کێیت؟» عیسا
پێی فەرموون: «من هەر ئەوەم کە لە سەرەتاوە پێم گوتن.
26 زۆر شتم هەیە لەسەرتان کە بیڵێم و ئێوەی پێ حوکم بدەم.
بەڵام ئەوەی ناردوومی جێی متمانەیە، هەرچیم لەو بیستووە
بە جیهانی دەڵێم.» 27 ئەوان تێنەگەیشتن کە باسی باوکی
دەکات. 28 لەبەر ئەوە عیسا پێی فەرموون: «کاتێک کوڕی
مرۆڤتان بەرزکردەوە، ئەوسا دەزانن کە من ئەوم و لە خۆمەوە
هیچ ناکەم، بەڵکو بەو جۆرە قسە دەکەم کە باوک فێری
کردووم. 29 ئەوەی ناردوومی لەگەڵمدایە و بە تەنها بەجێی
نەهێشتووم، چونکە هەمیشە ئەوە دەکەم کە جێی ڕەزامەندی
ئەوە.» 30 کاتێک ئەم قسانەی دەکرد، زۆر کەس باوەڕیان
پێی هێنا. 31 عیسا بەو جولەکانەی فەرموو کە باوەڕیان پێی
هێنابوو: «ئەگەر لەسەر فێرکردنەکانم بمێننەوە، ئەوا بەڕاستی
قوتابی منن و 32 ڕاستی دەناسن، ڕاستیش ئازادتان دەکات.»
33 جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «ئێمە نەوەی ئیبراهیمین،
هەرگیز کۆیلەی کەس نەبووین. ئیتر چۆن دەفەرمووی:”ئێوە
ئازاد دەبن“؟» 34 عیسا وەڵامی دانەوە: «ڕاستی ڕاستیتان
پێ دەڵێم، هەرکەسێک گوناه بکات کۆیلەی گوناهە. 35
کۆیلە هەتاهەتایە لە ماڵ نامێنێتەوە، بەڵام کوڕ هەتاهەتایە
دەمێنێتەوە. (aiōn g165) 36 ئەگەر کوڕەکە ئازادی کردن، ئەوا
بە ڕاستی ئازاد دەبن. 37 دەزانم کە ئێوە لە نەوەی ئیبراهیمن،
بەڵام هەوڵی کوشتنم دەدەن، چونکە پەیامەکەم لە دڵی ئێوەدا
جێگای نییە. 38 چیم لەلای باوکم بینیوە دەیڵێم، ئێوەش چیتان
لە باوکتانەوە بیستووە دەیکەن.» 39 وەڵامیان دایەوە: «باوکان

ئیبراهیمە.» عیساش پێی فەرموون: «ئەگەر ڕۆڵەی ئیبراهیم
بوونایە، کردارەکانی ئیبراهیمتان دەکرد. 40 بەڵام ئێستا هەوڵی
کوشتنی من دەدەن، ئەو کەسەی کە ڕاستیی لە خوداوە
بیست و پێی گوتن. ئیبراهیم وەک ئێوەی نەکردووە. 41 ئێوە
کردارەکانی باوکتان دەکەن.» جا پێیان گوت: «بە زۆڵی لەدایک
نەبووین. یەک باوکمان هەیە کە خودایە.» 42 عیسا پێی فەرموون:
«ئەگەر خودا باوکتان بووایە، منتان خۆشدەویست، چونکە لە
خوداوە دەرچووم و هاتووم. لە خۆمەوە نەهاتووم، بەڵکو ئەو
ناردوومی. 43 بۆچی لە قسەکانم تێناگەن؟ چونکە ئێوە ناتوانن
گوێ لە وشەکانم بگرن. 44 ئێوە لە ئیبلیسی باوکتانن، دەتانەوێت
ئارەزووەکانی باوکتان جێبەجێ بکەن. ئەو لە سەرەتاوە بکوژ
بووە، لە ڕاستیدا نەچەسپاوە، چونکە ڕاستی لە ئەودا نییە.
کاتێک درۆ دەکات، بە زمانی خۆی قسە دەکات، چونکە
درۆزنە و باوکی درۆیە. 45 هەربۆیە، کاتێک من ڕاستی دەڵێم
ئێوە باوەڕم پێ ناکەن! 46 کامەتان دەتوانێت گوناهێکم لەسەر
بسەلمێنێ؟ جا ئەگەر ڕاستی دەڵێم، بۆچی باوەڕم پێ ناکەن؟ 47
ئەوەی لە خوداوەیە، گوێ لە پەیامی خودا دەگرێت. بۆیە ئێوە
گوێ ناگرن، چونکە لە خوداوە نین.» 48 جولەکەکان وەڵامیان
دایەوە: «ئایا ئێمە ڕاست نالێین کە تۆ سامیرەییت و ڕۆحی
پیست تێدایە؟» 49 عیسا وەڵامی دانەوە: «من ڕۆحی پیسم تێدا
نییە، بەڵام ڕێزی باوکم دەگرم و ئێوەش سووکایەتیم پێ دەکەن.
50 داوای شکۆ بۆ خۆم ناکەم، بەڵام یەکێک هەیە کە بۆم داوا
دەکات و حوکم دەدات. 51 ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەگەر
یەکێک گوێڕایەڵی وشەکانم بێت هەرگیز مردن نابینێت.»
(aiōn g165) 52 پاشان جولەکەکان پێیان گوت: «ئێستا زانیمان
ڕۆحی پیست تێدایە. ئیبراهیم و پێغەمبەران مردن، کەچی تۆ
دەڵێی:"ئەوەی گوێڕایەڵی وشەکانم بێت هەرگیز تامی مردن
ناکات." (aiōn g165) 53 ئایا تۆ لە ئیبراهیمی باوکمان گەورەتری
کە مرد؟ پێغەمبەرانیش مردن. خۆت بە چی دەزانیت؟» 54
عیسا وەڵامی دانەوە: «ئەگەر من خۆم شکۆدار بکەم، ئەوا
شکۆمەندییەکەم هیچ نییە، ئەوە باوکمە کە شکۆدارم دەکات،
ئەوەی ئێوە دەڵێن خودامانە. 55 هەرچەندە ئێوە نایناسن، بەڵام
من دەیناسم. ئەگەر بڵێم نایناسم، وەک ئێوە دەبمە درۆزن.
بەڵام دەیناسم و گوێڕایەڵی وشەکانی دەبم. 56 ئیبراهیمی
باوکتان دڵشاد بوو کە ڕۆژی هاتنی من ببینێت، جا ئەو ڕۆژەی
بینی و دڵخۆش بوو.» 57 جولەکەکان پێیان گوت: «تۆ جارێ
تەمەنت نەبووە بە پەنجا ساڵ، ئیتر چۆن دەڵێیت کە ئیبراهیمت
بینیوە؟» 58 عیسا پێی فەرموون: «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم،
پێش ئەوەی ئیبراهیم لەدایک ببێت، من هەم.» 59 ئەوسا
بەردیان هەڵگرت تاکو بەردبارانی بکەن، بەڵام عیسا خۆی
شاردەوە و حەوشەکانی پەرستگای بەجێهێشت.

9 کاتێک کە عیسا بە ڕێگادا تێدەپەڕی، پیاوێکی بینی
کە بە زگماک نابینا بوو. 2 قوتابییەکانی لێیان پرسی و گوتیان:
«ڕابی، کێ گوناهی کردووە، ئەم پیاوە یان دایک و باوکی، وا
بە زگماک نابینایە؟» 3 عیسا وەڵامی دایەوە: «نە ئەمە گوناهی
کردووە نە دایک و باوکیشی، بەڵکو تاکو کارەکانی خودای
تێدا دەربکەوێت. 4 هەتا ڕۆژە لەسەرمانە کاری ئەوە بکەین
کە ناردوومی، چونکە شەو دادێت و کەس ناتوانێت کاری
تێدا بکات. 5 ئەوەندەی لە جیهاندام، من ڕووناکی جیهانم.»
6 ئەمەی فەرموو و تفی لەسەر زەوی کرد، بە تفەکە قوڕی
گرتەوە و چاوی پیاوەکەی پێ سواخ دا. 7 پێی فەرموو: «بڕۆ لە
گۆمی سیلوام خۆت بشۆ.» (سیلوام واتە نێردراو). جا ڕۆیشت،
خۆی شوشت و بە چاوی ساغەوە گەڕایەوە ماڵەوە. 8 ئینجا
دراوسێ و ئەوانەی پێشتر بینیبوویان سواڵ دەکات گوتیان:
«ئەمە ئەوە نییە دادەنیشت و سواڵی دەکرد؟» 9 هەندێک
گوتیان: «خۆیەتی.» هەندێکی دیکە گوتیان: «نەخێر، بەڵام
لەو دەچێت.» بەڵام ئەو پیداگری دەکرد و دەیگوت: «من
ئەوم.» 10 ئینجا لێیان پرسی: «ئەی چۆن چاوت کرایەوە؟»
11 وەڵامی دایەوە: «پیاوێک پێی دەگوترێ عیسا، قوڕی
گرتەوە و چاومی سواخ دا، پێی فەرمووم:"بڕۆ لە گۆمی سیلوام
خۆت بشۆ."منیش ڕۆیشتم، خۆمم شوشت و پاشان چاوەکانم
بینییان.» 12 لێیان پرسی: «ئەو لەکوێیە؟» گوتی: «نازانم.» 13
جا ئەوەی پێشتر نابینا بوو بردیانە لای فەریسییەکان. 14 ئەو
ڕۆژەی عیسا قوڕەکەی گرتەوە و چاوی کردەوە شەممە بوو.
15 لەبەر ئەوە فەریسییەکان لێیان پرسی کە چۆن چاوی چاک
بووەتەوە. پیاوەکە وەڵامی دانەوە: «قوڕی خستە سەر چاوم،
منیش شوشتم و ئێستا دەبینم.» 16 هەندێک لە فەریسییەکان

گوتیان: «ئەم پیاوە لە خوداوە نییە، چونکە شەممە ناپارێزێت.»
بەڵام هەندێکی دیکە گوتیان: «چۆن پیاوێکی گوناهبار دەتوانێت
پەرجووی بەم جۆرە بکات؟» ئیتر دووبەرەکی کەوتە نێوانیان.
17 دیسان لە نابینا کەیان پرسی: «تۆ دەربارەی ئەو چی دەڵێی،
چونکە چاوی تۆی چاک کردەوە؟» گوتی: «پێغەمبەرە.» 18
ڕابەرانی جولەکەکان باوەڕیان نەکرد کە ئەمە نابینا بووە و ئێستا
دەبینێت، هەتا ئەوەی دایک و باوکی پیاوەکەیان بانگکرد.
19 لێیان پرسین: «ئایا ئەمە کوڕتانە کە دەڵێن بە زگماک نابینا
بووە؟ ئەی ئێستا چۆن دەبینێت؟» 20 دایک و باوکی وەڵامیان
دایەوە: «دەزانین ئەمە کوڕمانە و بە زگماک نابینا بوو. 21 بەڵام
نازانین ئێستا چۆن دەبینێت، یان نازانین کێ چاوی چاک
کردووەتەوە. لە خۆی بپرسن، ئەو گەورەیە و باسی خۆی
دەکات.» 22 دایک و باوکی لە ترسی ڕابەرانی جولەکە ئەمەیان
گوت، چونکە تەگبیریان کردبوو هەرکەسێک دانبنێت کە
عیسا مەسیحەکەیە، لە کەنیشت دەریدەکەن. 23 لەبەر ئەوە
دایک و باوکی گوتیان: «ئەو گەورەیە، لە خۆی بپرسن.» 24
دیسان فەریسییەکان ئەو پیاوەی پێشتر نابینا بوو بانگیان کرد
و پێیان گوت: «سوێند بە خودا بخۆ کە ڕاستییەکە بڵێیت!
دەزانین ئەم پیاوە گوناهبارە.» 25 کابرا وەڵامی دایەوە: «ئەگەر
ئەو گوناهبارە، نازانم، بەڵام یەک شت دەزانم، نابینا بووم
و ئێستا دەبینم.» 26 لەبەر ئەوە لێیان پرسی: «چی لێکردیت؟
چۆن چاوی تۆی کردەوە؟» 27 وەڵامی دانەوە: «پێم گوتن
گوێتان لێ نەگرتم. بۆچی دیسان دەتانەوێ بیبیستن؟ ئێوەش
دەتانەوێ ببنە قوتابی ئەو؟» 28 جنێویان پێیدا و گوتیان: «تۆ
قوتابی ئەویت! بەڵام ئێمە قوتابی موساین. 29 دەزانین خودا
قسەی لەگەڵ موسا کرد، بەڵام نازانین ئەمە لەکوێوە هاتووە.»
30 کابرا وەڵامی دانەوە: «ئەمە شتێکی سەیرە! ئەو چاوی
کردوومەتەوە، ئێوەش نازانن ئەو لەکوێوە هاتووە. 31 ئێمە
دەزانین خودا گوێ لە گوناهباران ناگرێت، بەڵام ئەگەر
یەکێک لەخواترس بێت و خواستی خودا پەیڕەو بکات، ئەوا
گوێی لێ دەگرێت. 32 هەرگیز نەبیستراوە یەکێک چاوی
مرۆڤێکی بە زگماک نابینای چاک کردبێتەوە. 33 (aiōn g165)
ئەگەر ئەم کەسە لە خوداوە نەبێت، نەیدەتوانی هیچ بکات.»
34 پێیان گوت: «تۆ بە تەواوی لە گوناه لەدایک بوویت. تۆ
فێرمان دەکەیت؟» جا دەریانکردە دەرەوە. 35 عیسا بیستی
دەریانکردووە، دۆزییەوە و پێی فەرموو: «باوەڕ بە کوڕی
مرۆڤ دەکەیت؟» 36 کابرا وەڵامی دایەوە: «گەورەم، ئەو
کێیە تاکو باوەڕی پێ بکەم؟» 37 عیسا پێی فەرموو: «تۆ
ئەوت بینیوە، ئەو هەمان ئەو کەسەیە کە ئێستا قسەت لەگەڵ
دەکات.» 38 ئەویش گوتی: «گەورەم، باوەڕ دەکەم.» ئینجا
کڕنۆشی بۆ برد. 39 عیسا فەرمووی: «بۆ حوکمدان هاتوومەتە ئەم
جیهانە، تاکو ئەوانەی نابینان ببینن و ئەوانەی دەبینن کوێر
بن.» 40 هەندێک فەریسی کە لەگەڵی بوون گوێیان لەمە بوو،
لێیان پرسی: «ئایا ئێمەش کوێرین؟» 41 عیسا پێی فەرموون:
«ئەگەر ئێوە کوێر بوونایە گوناهتان نەدەبوو. بەڵام ئێستا ئێوە
دەڵێن:"دەبینین،"لەبەر ئەوە گوناهەکەتان دەمێنێتەوە.»

10 «ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم، ئەوەی لە دەرگاوە
نەچێتە ناو پشتیری مەڕەکان، بەڵکو بە ڕێگایەکی دیکەدا
بۆی سەربکەوێت، ئەوە دز و جەردەیە. 2 بەڵام ئەوەی لە
دەرگاوە بچێتە ژوورەوە، ئەوە شوانی مەڕەکانە. 3 دەرگاوانیش
دەرگاکەی لێ دەکاتەوە، مەڕەکانیش گوێ لە دەنگی دەگرن،
بە ناو بانگی مەڕەکانی خۆی دەکات و دەیانباتە دەرەوە. 4
کاتێک هەموو ئەوانەی خۆی هێنایە دەرەوە، لەپێشیانەوە
دەڕوات و مەڕەکانیش دوای دەکەون، چونکە دەنگی
دەناسنەوە. 5 هەرگیز دوای کەسی بێگانە ناکەون، بەڵکو لێی
ڕادەکەن، چونکە دەنگی بێگانە ناناسن.» 6 عیسا ئەم نموونەیەی
بۆ گێڕانەوە، بەڵام ئەوان تێنەگەیشتن باسی چییان بۆ دەکات.
7 لەبەر ئەوە دیسان عیسا فەرمووی: «ڕاستی ڕاستیتان پێ
دەڵێم، منم دەرگای مەڕەکان. 8 هەموو ئەوانەی پێش من
هاتوون دز و جەردە بوون، بەڵام مەڕەکان گوێیان لێ نەگرتن.
9 منم دەرگاکە. ئەوەی لە منەوە بچێتە ژوورەوە ڕزگاری
دەبێت، ئازادانە دێتە ژوورەوە و دەچێتە دەرەوە و لەوەڕگا
دەدۆزێتەوە. 10 دز نایەت بۆ دزین و کوشتن و لەناوبردن
نەبێت. بەڵام من هاتووم تاکو ئەوان ژیانیان هەبێت، ژیانێکی
پڕ و تەواو. 11 «منم شوانە دڵسۆزەکە. شوانی دڵسۆزیش ژیانی
خۆی لە پێناوی مەڕەکاندا دادەنێت. 12 بەکرێگیراویش شوانی
مەڕەکان نییە و مەڕەکانیش هی ئەو نین. کاتێک دەبینێت

گورگ دێت، مەڕەکان بەجێدەهێڵێت و ڕادەکات، گورگیش
مەڕەکان دەبات و پەرتەوازەیان دەکات. 13 کابرا هەڵدێت،
چونکە بەکرێ گیراوە و خەمی مەڕەکانی نییە. 14 «منم شوانە
دڵسۆزەکە. مەڕی خۆم دەناسم و ئەوانیش من دەناسن، 15
هەروەک چۆن باوک دەمناسێت، منیش باوک دەناسم.
ژیانم بۆ مەڕەکان دادەنێم. 16 هەروەها مەڕی دیکەم هەیە کە
سەر بەم پشتیرە نین، دەبێ ئەوانیش بهێنم، ئەوانیش گوێیان
لە دەنگم دەبێت، جا دەبنە یەک مێگەل و یەک شوان. 17
لەبەر ئەوە باوک منی خۆشدەوێت، چونکە ژیانی خۆم دادەنێم
تاکو وەریبگرمەوە. 18 کەس لە منی ناستێنێ، بەڵکو خۆم
دایدەنێم. دەسەڵاتم هەیە دایبنێم و دەسەڵاتم هەیە بیبەمەوە.
ئەم ڕاسپاردەیەم لە باوکمەوە وەرگرتووە.» 19 بەهۆی ئەم
قسانەوە دیسان دووبەرەکی لەنێو جولەکەکان پەیدابوو. 20
زۆرێک لەوان گوتیان: «ڕۆحی پیسی هەیە و وڕێنە دەکات.
بۆچی گوێی لێ دەگرن؟» 21 هەندێکی دیکەیان گوتیان: «ئەمە
قسەی کەسێک نییە کە ڕۆحی پیسی تێدابێت. ئایا ڕۆحی
پیس دەتوانێت چاوی نابینا چاک بکاتەوە؟» 22 زستان بوو و
لە ئۆرشەلیم جەژنی هەنوکە بوو، 23 عیساش لە حەوشەکانی
پەرستگا لە ڕێڕەوە سەر داپۆشراوەکەی سلێمان پیاسەی
دەکرد، کە هەردوو لای بەکۆڵەکە گیرابوو. 24 جولەکەکان لێی
کۆبوونەوە و پێیان گوت: «هەتا کەی لە گومان دەمانهێڵیتەوە؟
ئەگەر تۆ مەسیحەکەیت، بە ئاشکرا پێمان بڵێ.» 25 عیسا وەڵامی
دانەوە: «پێم گوتن بەڵام باوەڕ ناکەن. ئەو کارانەی بە ناوی
باوکمەوە دەیکەم، شایەتیم بۆ دەدەن. 26 بەڵام ئێوە باوەڕ
ناکەن، چونکە لە مەڕەکانم نین. 27 مەڕەکانم گوێ لە دەنگم
دەگرن، منیش دەیانناسم و ئەوانیش بەدوام دەکەون، 28
ژیانی هەتاهەتاییان دەدەمێ و هەرگیز لەناو ناچن، کەسیش لە
دەستم نایانڕفێنێت. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 باوکم کە بە
منی داون لە هەمووان گەورەترە، کەسیش ناتوانێت لە دەستی
باوک بیانڕفێنێت. 30 من و باوک یەکین.» 31 دیسان ئەو
جولەکانەی بەرهەڵستی عیسایان دەکرد بەردیان هەڵگرت تاکو
بەردبارانی بکەن. 32 بەڵام عیسا پێی فەرموون: «زۆر کاری
چاکم لەلایەن باوکەوە پیشاندان، بەهۆی کامیانەوە بەردبارانم
دەکەن؟» 33 جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «لەبەر کردارێکی
چاک بەردبارانت ناکەین، بەڵکو بەهۆی کفرکردنتەوە،
چونکە تۆ مرۆڤیت و خۆت دەکەیت بە خودا.» 34 عیساش
وەڵامی دانەوە: «ئایا لە تەوراتەکەتان نەنووسراوە: [من پێم
گوتن:"ئێوە خوداوەندەکانن"]؟ 35 نووسراوە پیرۆزەکە هەمیشە
ڕاستی دەفەرموێت. ئەگەر خودا ئەوانە بە"خوداوەندەکان"ناو
بنێت کە وشەی خودایان بۆ هاتووەتە خوارەوە، 36 ئێتر
چۆن ئێوە بەوە دەڵێن کە باوک بۆ خۆی تەرخانی کردووە
و ناردوویەتی بۆ جیهان:"تۆ کفر دەکەیت،"چونکە گوتم:"من
کوڕی خودام"؟ 37 ئەگەر کارەکانی باوکم نەکەم، باوەڕم پێ
مەکەن. 38 بەڵام ئەگەر ئەو کارانە بکەم، هەرچەندە باوەڕیشم
پێ ناکەن، باوەڕ بەو کارانە بکەن، تاکو بزانن و تێبگەن کە
باوک لە مندایە و منیش لە باوکدام.» 39 دیسان ویستیان
بیگرن، بەڵام لە دەستیان دەربازی بوو. 40 ئینجا عیسا چووەوە
ئەوبەری ڕووباری ئوردون و لەوێ مایەوە، لەو شوێنەی کە
یەحیا یەکەم جار خەڵکی لە ئاو هەڵدەکێشا. 41 زۆر خەڵک
هاتنە لای و دەیانگوت: «یەحیا هیچ پەرجوویەکی نەکرد، بەڵام
هەرچی یەحیا دەربارەی ئەم پیاوە گوتی ڕاست بوو.» 42
لەوێ خەڵکێکی زۆر باوەڕیان بە عیسا هێنا.

11 پیاوێک بە ناوی لەعازر نەخۆش بوو کە خەڵکی
بێتعەنیا بوو، هەمان گوندی مریەم و مەرسای خوشکی.
2 ئەم مریەمە ئەوە بوو کە مەسیحی خاوەن شکۆی بە بۆن
چەورکرد، بە پرچی پێیەکانی سڕییەوە، لەعازری نەخۆشیش
برای بوو. 3 خوشکەکان هەواڵیان بۆ عیسا نارد و گوتیان:
« گەورەم، ئەوەتا ئەوەی خۆشتدەوێ نەخۆشە.» 4 کاتێک
عیسا ئەمەی بیست فەرمووی: «ئەم نەخۆشییە بۆ مردن نییە،
بەڵکو بۆ شکۆداری خودایە، تاکو بەهۆیەوە کوڕی خودا
شکۆدار بێت.» 5 لەگەڵ ئەوەی عیسا مەرسا و خوشکەکەی
و لەعازری خۆشدەویست، 6 کاتێک بیستی نەخۆشە، دوو
ڕۆژی دیکە لەو شوێنەی لێی بوو مایەوە. 7 دوای ئەمە عیسا بە
قوتابییەکانی فەرموو: «با بگەڕێینەوە بۆ ناوچەی یەهودیا.» 8
قوتابییەکان پێیان گوت: «ڕابی، ماوەیەک لەمەوبەر جولەکەکانی
ئەوێ دەیانویست بەردبارانت بکەن، دیسان دەچیتەوە ئەوێ؟»
9 عیساش وەڵامی دایەوە: «ئایا ڕۆژ دوازدە کاتژمێر نییە؟

ئەوەی بە ڕۆژ بڕوات پێی هەڵناکەوێت، چونکە ڕووناکیی
ئەم جیهانە دەبینێت. 10 بەڵام ئەوەی بە شەو بڕوات پێی
هەڵدەکەوێت، چونکە ڕووناکی تێدا نییە.» 11 ئەمانەی فەرموو،
پاشان پێی فەرموون: «لەعازەری دۆستمان نوستووە، بەڵام
دەڕۆم تاکو بەخەبەری بهێنمەوە.» 12 ئینجا قوتابییەکان پێیان
گوت: «گەورەم، ئەگەر ئەو نوستووە، چاکدەبێتەوە.» 13
عیسا باسی مردنی ئەوی کرد، بەڵام ئەوان وایانزانی باس لە
نوستنی ئاسایی دەکات. 14 عیساش بە ئاشکرا پێی فەرموون:
«لەعازەر مردووە. 15 لەبەر ئێوە دڵشادم کە لەوێ نەبووم،
تاکو باوەڕ بهێنن. وەرن، با بڕۆین بۆ لای.» 16 تۆماسیش کە
بە دووانە بانگ دەکرا، بە قوتابییە هاوەڵەکانی گوت: «با ئێمەش
لەگەڵ ئەودا بڕۆین تاکو لەگەڵ ئەودا بمرین.» 17 کاتێک
عیسا گەیشت، زانی لەعازەر وا چوار ڕۆژە لە گۆڕدایە. 18
بێتعەنیاش نزیکەی پازدە تیرهاوێژ لە ئۆرشەلیمەوە دوور بوو.
19 ژمارەیەکی زۆر لە جولەکەکان هاتبوونە لای مەرسا و مریەم
تاکو سەرەخۆشی براکەیان لێ بکەن. 20 کاتێک مەرسا بیستی
عیسا هاتووە، بەرەوپیری چوو، بەڵام مریەم لە ماڵ مایەوە. 21
ئینجا مەرسا بە عیسای گوت: «گەورەم، ئەگەر لێرە بوویتایە،
براکەم نەدەمرد. 22 ئێستاش دەزانم هەرچی لە خودا داوا
بکەیت، خودا دەتداتێ.» 23 عیسا پێی فەرموو: «براکەت
زیندوو دەبێتەوە.» 24 مەرساش پێی گوت: «دەزانم لە
زیندووبوونەوەی ڕۆژی دواییدا هەڵدەستێتەوە.» 25 عیسا پێی
فەرموو: «منم زیندووبوونەوە و ژیان. ئەوەی باوەڕم پێ بهێنێت،
ئەگەر بشمرێت زیندوو دەبێتەوە. 26 هەروەها هەرکەسێک
کە زیندووە و باوەڕم پێ بهێنێت، هەرگیز نامرێت. باوەڕ بەمە
دەکەیت؟» (aiōn g165) 27 پێی گوت: «بەڵێ گەورەم. باوەڕم
هێناوە کە تۆ مەسیحەکەیت، کوڕی خودای، ئەوەی بۆ جیهان
دێت.» 28 پاشان کە ئەمەی گوت، چوو مریەمی خوشکی
بانگکرد و بە نهێنی گوتی: «مامۆستا لێرەیە، بانگت دەکات.»
29 ئەویش کە ئەمەی بیست خێرا هەستا و هاتە لای. 30
عیسا هێشتا نەهاتبووە ناو گوندەکە، بەڵکو لەو شوێنە بوو کە
مەرسای لێ بینی. 31 ئەو جولەکانەی لە ماڵەوە لەگەڵی بوون و
دڵنەوایان دەکرد، بینییان مریەم خێرا هەستا و چووە دەرەوە،
دوای کەوتن، وایانزانی دەچێتە سەر گۆڕەکە تاکو لەوێ
بگریێت. 32 کاتێک مریەم گەیشتە ئەو شوێنەی عیسای لێبوو
و ئەوی بینی، بەسەر پێیدا کەوت و پێی گوت: «گەورەم،
ئەگەر لێرە بوویتایە، براکەم نەدەمرد.» 33 عیساش کە بینی
دەگریێت و ئەو جولەکانەش کە لەگەڵی هاتبوون دەگریێن،
کاری لە ڕۆحی کرد و خەمبار بوو، 34 لێی پرسین: «لەکوێتان
داناوە؟» ئەوانیش وەڵامیان دایەوە: «گەورەم، وەرە و ببینە.»
35 جا عیسا گریا. 36 لەبەر ئەوە جولەکەکان گوتیان: «سەیر
بکەن، چەندی خۆشدەویست!» 37 بەڵام هەندێکیان گوتیان:
«ئەمە کە چاوی نابیناکەی چاک کردەوە، ئایا نەیدەتوانی وای
بکردایە ئەمیش نەمردایە؟» 38 دیسان عیسا لە ناخەوە خەم
دایگرت و هاتە لای گۆڕەکە کە ئەشکەوتێک بوو دەمەکەی
بەردێکی پێوەنرابوو. 39 عیسا فەرمووی: «بەردەکە لادەن.»
مەرسای خوشکی مردووەکە پێی گوت: «گەورەم، بۆنی
کردووە، چونکە چوار ڕۆژە.» 40 عیساش پێی فەرموو: «ئەی
پێم نەگوتی ئەگەر باوەڕ بکەیت شکۆی خودا دەبینیت؟» 41
ئەوسا بەردەکەیان لابرد، عیساش چاوی هەڵبڕی بۆ ئاسمان و
فەرمووی: «باوکە، سوپاست دەکەم کە گوێت لێ گرتم. 42
دەمزانی کە تۆ هەمیشە گوێم لێ دەگریت. بەڵام لەبەر ئەو
خەڵکەی لەم ناوە ڕاوەستاون ئەمەم گوت، تاکو باوەڕ بکەن
کە تۆ منت ناردووە.» 43 کە ئەمەی فەرموو، بە دەنگێکی بەرز
هاواری کرد: «لەعازەر وەرە دەرەوە!» 44 ئەوسا مردووەکە
هاتە دەرەوە، دەست و قاچی بە کفن بەسترابوو، ڕووشی بە
دەسماڵێک پێچرابوو. عیساش پێی فەرموون: «بیکەنەوە، بهێڵن
با بڕوا.» 45 لەبەر ئەوە ژمارەیەکی زۆر لە جولەکەکان کە بۆ
لای مریەم هاتبوون و ئەمەیان بینی کە عیسا کردی، باوەڕیان
پێی هێنا. 46 بەڵام هەندێکیان چوونە لای فەریسییەکان و
ئەوەی عیسا کردبووی پێیان ڕاگەیاندن. 47 لەبەر ئەوە کاهینانی
باڵا و فەریسییەکان ئەنجومەنی باڵایان کۆکردەوە.
گوتیان: «چی بکەین؟ چونکە ئەم پیاوە پەرجووی زۆر دەکات.
48 ئەگەر بەم شێوەیە لێیگەڕێین هەموو خەڵکەکە باوەڕی پێ
دەهێنن، ڕۆمانییەکانیش دێن، پەرستگاکەمان دەڕووخێنن
و نەتەوەکەمان ڕاپێچ دەکەن.» 49 یەکێک لەوان، بە ناوی
قەیافا، ئەو ساڵە سەرۆکی کاهینان بوو، پێی گوتن: «ئێوە هیچ
نازانن! 50 تێناگەن کە باشترە بۆتان پیاوێک لە جیاتی گەل

بمرێت، لەوەی کە گەل هەمووی لەناوبچێت.» 51 ئەو لە
خۆیەوە ئەمەی نەگوت، بەڵکو لەو ساڵەدا سەرۆکی کاهینان
بوو، پێشبینیی کرد کە عیسا لە جیاتی گەل دەمرێت، 52
نەک تەنها لە جیاتی ئەو گەلە، بەڵکو تاکو ڕۆڵەکانی خودا
کە پەرتەوازە بوون کۆبکاتەوە و یەکیانبخاتەوە. 53 ئیتر لەو
ڕۆژەوە پیلانی کوشتنیان داڕشت. 54 لەبەر ئەوە چیتر عیسا بە
ئاشکرا بەناو خەڵکی یەهودیادا نەدەگەڕا، بەڵکو لەوێوە چووە
ناوچەکانی نزیک چۆڵەوانی، بۆ شارێک ناوی ئەفرایم بوو،
لەگەڵ قوتابییەکانی لەوێ مایەوە. 55 لەو کاتەدا جەژنی پەسخەی
جولەکەکان نزیک بوو، زۆر کەس لە گوندەکانەوە پێش جەژن
بۆ ئۆرشەلیم هاتبوون تاکو خۆیان پاک بکەنەوە. 56 جا بە
دوای عیسادا دەگەڕان، هەروەها کاتێک لە حەوشەکانی
پەرستگا ڕاوەستابوون بە یەکتریان دەگوت: «ڕاتان چییە؟ ئایا بۆ
جەژن نایەت؟» 57 کاهینانی باڵا و فەریسییەکانیش فەرمانیان
دەرکردبوو ئەگەر هەرکەسێک بزانێت ئەو لەکوێیە، دەبێت
ئاشکرای بکات، تاکو بیگرن.

12

شەش ڕۆژ پێش جەژنی پەسخە عیسا هاتە بێتعەنیا
کە لەعازەری لێبوو، ئەوەی عیسا لەنێو مردووان هەڵیستاندەوە.
2 لەوێ شێوێکیان بۆ ئامادە کرد، مەرسا خزمەتی دەکرد،
لەعازەریش یەکێک بوو لەوانەی لەگەڵی پاڵیدابووەوە. 3
مریەمیش نیو لیتر بۆنی ناردینی بێگەردی گرانبەهای هێنا و
پێیەکانی عیسای پێ چەورکرد، ئینجا بە قژی پێیەکانی عیسای
سڕییەوە و ماڵەکەش پڕبوو لە بۆنی خۆش. 4 یەهوزای
ئەسخەریوتی کە یەکێک بوو لە قوتابییەکانی و بەتەمابوو بە گرتنی
بدات، گوتی: 5 «بۆچی ئەم بۆنە بە سێ سەد دینار نەفرۆشرا
و نەدرا بە هەژاران؟» 6 ئەمەی گوت نەک لەبەر ئەوەی
خەمی هەژارانی دەخوارد، بەڵکو لەبەر ئەوەی دز بوو و
سندوقی پارەشی لەلا بوو، لەو پارەیەی دەبرد کە تێیدا دادەنرا.
7 عیساش فەرمووی: «وازی لێ بهێنن، بۆ ڕۆژی ناشتنم
هەڵیگرتبوو، 8 چونکە هەژاران هەمیشە لەگەڵتانن، بەڵام من
هەمیشە لەلاتان نیم.» 9 کاتێک ژمارەیەکی زۆر لە جولەکەکان
زانییان عیسا لەوێیە، هاتن، نەک تەنها لەبەر عیسا، بەڵکو بۆ
بینینی لەعازەریش کە لەنێو مردووان هەڵیستاندەوە. 10 ئەوسا
کاهینانی باڵا تەگبیریان کرد لەعازەریش بکوژن، 11 چونکە
ژمارەیەکی زۆر لە جولەکەکان بەهۆی ئەوەوە دەڕۆیشتن و
باوەڕیان بە عیسا دەهێنا. 12 بۆ بەیانی ئەو ئاپۆرەیە لە خەڵک
کە هاتبوون بۆ جەژن، بیستیان کە عیسا دێت بۆ ئۆرشەلیم. 13
لقە دار خورمایان برد و بەرەوپیری چوون، هاواریان دەکرد:
«هۆسانا! [پیرۆزە ئەوەی بە ناوی یەزدانەوە دێت!]» «پیرۆزە
پاشای ئیسرائیل!» 14 عیسا جاشکێکی بینی، سواری بوو، وەک
نووسراوە: 15 [ئەی شاری سییۆن مەترسە، ئەوەتا پاشاکەت
دێت بە سواری جاشی ماکەرێک.] 16 سەرەتا قوتابییەکانی
لەمانە تێنەگەیشتن. بەڵام پاش ئەوەی عیسا شکۆدار کرا،
بیریان کەوتەوە کە ئەمانە دەربارەی ئەو نووسراون، ئەوانیش
ئەمانەیان بۆ ئەو کردووە. 17 هەروەها ئەو خەڵکەش کە
لەگەڵی بوون کاتێک لەعازەری لەناو گۆڕەکەوە بانگکرد و لەنێو
مردوواندا هەڵیستاندەوە، شایەتییان بۆی دەدا. 18 لەبەر ئەوە
بوو خەڵکەکە چوونە دەرەوە بۆ ئەوەی پێشوازیی لێ بکەن،
چونکە بیستیان ئەو پەرجووەی کردووە. 19 فەریسییەکانیش
بە یەکتریان گوت: «دەبینن ئێوە هیچتان لە دەست نایەت!
ئەوەتا هەموو جیهان دوای کەوتووە!» 20 هەندێک یۆنانی
لەنێو ئەوانە بوون کە هاتبوون لە جەژندا خواپەرستی بکەن.
21 ئەوان هاتنە لای فیلیپۆسی خەڵکی بێتسەیدای جەلیل
و پێیان گوت: «گەورەم، دەمانەوێت عیسا ببینین.» 22
فیلیپۆسیش هات و بە ئەندراوسی گوت، ئینجا ئەندراوس
و فیلیپۆس هاتن و بە عیسایان گوت. 23 عیساش وەڵامی
دانەوە و فەرمووی: «کاتی شکۆدارکردنی کوڕی مرۆڤ
هاتووە. 24 ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم، دەنکە گەنم ئەگەر
نەکەوێتە ناو زەوی و نەمرێت، بە تەنها دەمێنێتەوە. بەڵام کە
مرد، ئەوسا بەرهەمی زۆر دەدات. 25 ئەوەی ژیانی خۆی
خۆشدەوێت دەیدۆڕێنێت، بەڵام ئەوەی لەم جیهانەدا ڕقی لە
ژیانی خۆی دەبێتەوە، ئەوا بۆ هەتاهەتایە ژیانی دەپارێزێت.
(aiōnios g166) 26 ئەوەی خزمەتم دەکات با بەدوام بکەوێت.
ئیتر من لە هەر شوێنێک بم، خزمەتکاریشم لەوێیە. ئەگەر
یەکێک خزمەتم بکات باوکم ڕێزی لێ دەگرێت.» 27 «ئێستا
خەمبارم، چی بڵێم؟ "باوکە لەم کاتە ڕزگارم بکە"؟ بەڵام نەخێر،
من بۆ ئەم کاتە هاتووم. 28 ئەی باوک، ناوت شکۆدار

بکە!» جا دەنگێک لە ئاسمانەوە هات: «شکۆدارم کردووە و
شکۆداریشی دەکەمەوە.» 29 ئەو خەڵکەی لەوێ ئامادەبوون
گوێیان لێبوو و گوتیان: «هەورەتریشقە بوو!» هەندێکی دیکەیان
گوتیان: «فریشتەیەک بوو قسەی لەگەڵ کرد.» 30 عیسا
فەرمووی: «ئەو دەنگەی هات بۆ من نەبوو، بەڵکو بۆ ئێوە
بوو. 31 ئێستا کاتی حوکمدانی ئەم جیهانەیە. ئێستا سەرۆکی
ئەم جیهانە دەردەکرێت. 32 کاتێک منیش لە زەوییەوە بەرز
دەکرێمەوە، ئەوا هەمووان بۆ لای خۆم ڕادەکێشم.» 33 ئەمەی
گوت ئاماژەی کرد بەو شێوە مردنەی کە دەبێت بمرێت. 34
خەڵکەکە وەڵامیان دایەوە: «لە تەوراتدا بیستوومانە کە مەسیح
هەتاهەتایە دەمێنێتەوە، ئیتر چۆن دەڵێی ”کوڕی مرۆڤ دەبێت
بەرز بکرێتەوە“؟ ئەم کوڕی مرۆڤە کێیە؟» (aiōn g165) 35
عیساش پێی فەرموون: «ڕووناکییەکەتان بۆ کاتێکی کورت
لەسەر دەمێنێتەوە. بڕۆن هەتا ڕووناکیتان لەگەڵە، نەوەک
تاریکیتان بەسەردا بێت، چونکە ئەوەی بە تاریکیدا دەڕوات
نازانێ بۆ کوێ دەڕوات. 36 باوەڕ بە ڕووناکییەکە بهێنن هەتا
ڕووناکییەکەتان لەگەڵدایە، تاکو ببنە ڕۆڵەی ڕووناکییەکە.»
عیسا ئەمانەی فەرموو، ڕۆیشت و خۆی لێیان شاردەوە. 37
هەرچەندە زۆر پەرجووی لەبەردەمیان کرد، بەڵام باوەڕیان
پێ نەهێنا، 38 تاکو وتەی ئیشایا پێغەمبەر بێتە دی کە گوتی:
[ئەی یەزدان، کێ باوەڕی بە پەیامەکەمان کرد و هێزی
یەزدان بۆ کێ دەرکەوت؟] 39 لەبەر ئەوە نەیانتوانی باوەڕ
بهێنن، چونکە ئیشایا لە شوێنێکی دیکە گوتی: 40 [چاویانی
کوێر و دڵیانی ڕەقکردووە، بۆ ئەوەی بە چاویان نەبینن و بە
دڵیان تێنەگەن، نەوەک بگەڕێنەوە و منیش چاکیان بکەمەوە.]
41 ئیشایا ئەمانەی گوت، چونکە شکۆی ئەوی بینی و باسی
کرد. 42 هەرچەندە ژمارەیەکی زۆر لە ڕابەرەکانیش باوەڕیان
پێ هێنا، بەڵام لەبەر فەریسییەکان ڕایاننەدەگەیاند نەوەک لە
کەنیشت دەربکرێن، 43 چونکە شکۆی خەڵکیان لە شکۆی
خودا زیاتر خۆشدەویست. 44 ئینجا عیسا بە دەنگی بەرز
فەرمووی: «ئەوەی باوەڕم پێ بهێنێت، باوەڕ بە من ناهێنێت،
بەڵکو بەوەی ناردوومی، 45 ئەوەش کە دەمبینێت، ئەوە
دەبینێت کە ناردوومی. 46 من وەک ڕووناکی هاتوومەتە
جیهان، تاکو هەرکەسێک باوەڕم پێ بهێنێت لە تاریکیدا
نەمێنێتەوە. 47 «ئەگەر یەکێک گوێی لە وتەکانم بوو و کاری
پێ نەکرد، من حوکمی نادەم، چونکە نەهاتووم تاکو جیهان حوکم
بدەم، بەڵکو جیهان ڕزگار بکەم. 48 ئەوەی ڕەتم بکاتەوە و
وتەکانم وەرنەگرێت، یەکێک هەیە حوکمی بدات، ئەو قسەیەی
کە من کردم لە ڕۆژی دواییدا حوکمی دەدات. 49 من لە
خۆمەوە قسەم نەکردووە، بەڵکو ئەو باوکەی کە ناردوومی،
ڕایسپاردووم کە چی بڵێم و چ قسەیەک بکەم. 50 دەزانم
ڕاسپاردەی ئەو خەڵکی بۆ ژیانی هەتاهەتایی دەبات، هەر بۆیە
هەرچی بڵێم، بەو جۆرە دەیڵێم کە باوکم پێی فەرمووم.» (aiōnios
g166)

13 پێش جەژنی پەسخە، عیسا دەیزانی کاتی هاتووە ئەم
جیهانە بەجێبهێڵێت و بۆ لای باوک بگەڕێتەوە، جا ئەوانەی
هی خۆی بوون لە جیهاندا خۆشی دەویستن، هەتا ئەوپەڕی
خۆشویستن. 2 ژەمی ئێوارە بوو، شەیتان خستبوویە دڵی
یەهوزای ئەسخەریوتی کوڕی شیمۆن، کە عیسا بەدەستەوە
بدات. 3 عیساش کە دەیزانی باوک هەموو شتێکی خستووەتە
ژێر دەستی، هەروەها لە خوداوە هاتووە و بۆ خوداش
دەگەڕێتەوە، 4 لەسەر خوان هەستا و کەواکەی داکەند
و خاولییەکی هەڵگرت و لە ناوقەدی بەست. 5 پاشان عیسا
ئاوی کردە ناو لەگەنێک و دەستی بە شوشتنی پێی قوتابییەکان
کرد و بەو خاولییەی کە بە ناوقەدیەوە بەستبووی پێیانی
دەسڕییەوە. 6 کاتێک گەیشتە سەر شیمۆن پەترۆس، شیمۆن
پێی گوت: «گەورەم تۆ پێی من دەشۆیت؟» 7 عیسا لە
وەڵامدا پێی فەرموو: «ئەمەی ئێستا دەیکەم تۆ لێی تێناگەیت،
بەڵام دواتر تێیدەگەیت.» 8 پەترۆس پێی گوت: «هەرگیز
پێم ناشۆیت.» عیساش وەڵامی دایەوە: «ئەگەر پێت نەشۆم،
لەگەڵ من بەشت نابێت.» (aiōn g165) 9 جا شیمۆن پەترۆس
پێی گوت: «گەورەم، تەنها پێم نا، بەڵکو دەست و سەریشم!»
10 عیساش پێی فەرموو: «ئەوەی خۆی شوشتبێت تەنها
پێویستی بە پێ شوشتن هەیە، تەواوی جەستەی پاکە. ئێوەش
پاکن بەڵام هەمووتان نا.» 11 عیسا فەرمووی: «هەمووتان
پاک نین،» چونکە دەیزانی کێ بە گرتنی دەدات. 12 پاش
شوشتنی پێیان کەواکەی خستەوە سەر شانی و دانیشتەوە،

لێی پرسین: «ئایا لەوە تێگەیشتن کە بۆم کردن؟ 13 ئێوە
بە"مامۆستا"و"گەورە"بانگم دەکەن و ڕاست دەکەن، چونکە
من وام. 14 جا کە من گەورە و مامۆستاتانم و پێم شوشتن،
ئێوەش لەسەرتانە پێی یەکتری بشۆن. 15 من نموونەیەکم پێدان
تاکو ئەوەی بۆم کردن ئێوەش بیکەن. 16 ڕاستی ڕاستیتان
پێ دەڵێم: کۆیلە لە گەورەکەی زیاتر نییە، نێردراویش لەوەی
ناردوویەتی زیاتر نییە. 17 ئەگەر ئەمانەتان زانی، خۆزگە
دەخوازرێت بە ئێوە ئەگەر پەیڕەوتان کرد. 18 «باسی هەمووتان
ناکەم. ئەوانەی هەڵمبژاردوون دەیانناسم، بەڵام تاکو ئەوەی لە
نووسراوە پیرۆزەکە هاتووە بێتە دی: [ئەوەی نمەکی کردووم،
ناپاکی لەگەڵم کرد.] 19 «لە ئێستاوە پێتان دەڵێم پێش ئەوەی
ڕووبدات، تاکو کاتێک ڕوویدا باوەڕ بکەن کە من ئەوم.
20 ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوەی پێشوازی لەوە بکات
کە دەینێرم، ئەوا پێشوازی لە من دەکات، ئەوەی پێشوازی
لە من بکات، پێشوازی لەوە دەکات کە ناردوومی.» 21
کاتێک عیسا ئەمانەی فەرموو، ڕۆحی خەمبار بوو و شایەتی دا:
«ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: یەکێکتان بە گرتنم دەدات.» 22
قوتابییەکان سەیری یەکتریان دەکرد و دڵنیا نەبوون مەبەستی لە
کێیە. 23 یەکێک لە قوتابییەکان کە عیسا خۆشی دەویست
لەتەنیشتی پاڵیدابووەوە، 24 شیمۆن پەترۆس ئاماژەی بۆ کرد
تاکو پرسیار لە عیسا بکات کە مەبەستی لە کێیە. 25 ئەویش
شانی دا بەسەر سنگی عیسادا و پێی گوت: «گەورەم، کێیە؟»
26 عیسا وەڵامی دایەوە: «ئەو کەسەیە کە ئەم پارووە نانە لە
قاپەکە هەڵدەکێشم و دەیدەمێ.» ئینجا پارووەکەی لە قاپەکە
هەڵکێشا و دای بە یەهوزای کوڕی شیمۆنی ئەسخەریوتی.
27 هەرکە پارووەکەی وەرگرت، شەیتان چووە ناویەوە.
عیساش پێی فەرموو: «ئەوەی بەتەمای بیکەیت، خێرا بیکە.»
28 هیچ کەسێک لەوانەی لەسەر خوانەکە لەگەڵی دانیشتبوون
تێنەگەیشتن بۆچی عیسا ئەمەی پێ فەرموو. 29 هەندێکیان
وایانزانی عیسا پێی دەفەرمووێ کە چییان پێویستە بۆ جەژن
بیکڕێت، یان شتێک بداتە هەژاران، چونکە سندوقی پارەکە
لەلای یەهوزا بوو. 30 ئەویش کە پارووەکەی وەرگرت یەکسەر
چووە دەرەوە. ئەو کاتە شەو بوو. 31 کاتێک چووە دەرەوە،
عیسا فەرمووی: «ئێستا کوڕی مرۆڤ شکۆدار کرا و خوداش
تێیدا شکۆدار کرا. 32 جا ئەگەر خودا تێیدا شکۆدار کرا،
خوداش کوڕەکە لە خۆیدا شکۆدار دەکات، دەستبەجێ
شکۆداری دەکات. 33 «ڕۆڵەکانم، ماوەیەکی کورت لەگەڵتاندا
دەبم. جا بەدوامدا دەگەڕێن، بەڵام وەک چۆن بە جولەکانم
گوت، ئێستا بە ئێوەشی دەڵێم: ئێوە ناتوانن بێنە ئەو شوێنەی
کە من بۆی دەچم. 34 «من ڕاسپاردەیەکی نوێتان دەدەمێ:
یەکتریتان خۆشبوێ. وەک خۆشمویستن، ئێوەش بەو جۆرە
یەکتریتان خۆشبوێ. 35 بەمە هەموو خەڵک دەزانن کە قوتابی
منن، ئەگەر خۆشەویستیتان بۆ یەکتری هەبێت.» 36 شیمۆن
پەترۆسیش لێی پرسی: «گەورەم، بۆ کوێ دەچیت؟» عیساش
وەڵامی دایەوە: «ئەو شوێنەی بۆی دەچم، ئێستا ناتوانیت
دوامبکەویت، بەڵام دواتر دوام دەکەویت.» 37 دیسان
پەترۆس لێی پرسی: «گەورەم، بۆچی ئێستا ناتوانم دواتبکەوم؟
ژیانم بۆ تۆ دادەنێم.» 38 عیسا وەڵامی دایەوە: «ژیانت بۆ من
دادەنێیت؟ ڕاستی ڕاستیت پێ دەڵێم: پێش خوێندنی کەڵەشێر،
تۆ سێ جار نکۆڵی لە ناسینی من دەکەیت!

14 «نیگەران مەبن. پشت بە خودا ببەستن، پشت بە
منیش ببەستن. 2 ماڵی باوکم ژووری زۆری لێیە، ئەگەر ئاوا
نەبووایە پێم دەگوتن. من دەچم تاکو شوێنتان بۆ ئامادە بکەم.
3 جا کە ڕۆیشتم و شوێنم بۆ ئامادەکردن، دێمەوە و دەتانبەمە
لای خۆم، تاکو ئێوەش لەو شوێنە بن کە من لێی دەبم.
4 ئێوەش ڕێگای ئەو شوێنە دەزانن کە بۆی دەچم.» 5
تۆماس پێی گوت: «گەورەم، نازانین بۆ کوێ دەچیت،
چۆن ڕێگاکە بزانین؟» 6 عیساش پێی فەرموو: «منم ڕێگا و
ڕاستی و ژیان. کەس نایەتە لای باوک لە ڕێگەی منەوە
نەبێت. 7 ئەگەر ئێوە منتان بناسیایە، باوکیشمتان دەناسی.
لە ئێستاوە دەیناسن و بینیوتانە.» 8 فیلیپۆس پێی گوت:
«گەورەم، باوکمان پیشان بدە و بەسمانە.» 9 عیساش پێی
فەرموو: «فیلیپۆس، ئایا تەنانەت لەدوای ئەم ماوە زۆرەش کە
لەگەڵتانم، نەتناسیوم؟ ئەوەی منی بینیوە باوکی بینیوە. ئیتر چۆن
دەڵێی:"باوکمان نیشان بدە"؟ 10 ئایا باوەڕ ناکەی من لە باوکدام
و باوکیش لە مندایە؟ ئەو قسانەی پێتانی دەڵێم لە خۆمەوە
نایڵێم، بەڵکو باوک کە لە مندا نیشتەجێیە، ئەو کارەکانی خۆی

دەکات. 11 باوەڕم پێ بکەن کە من لە باوکدام و باوکیش
لە مندایە، ئەگەر نا بەهۆی کارەکان خۆیانەوە باوەڕ بکەن.
12 ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوەی باوەڕم پێ بهێنێت، ئەو
کارانە دەکات کە من دەیکەم، لەمانەش گەورەتر دەکات،
چونکە بۆ لای باوک دەچم. 13 هەرچییەک بە ناوی منەوە
داوا بکەن دەیکەم، تاکو باوک لە کوڕەکەدا شکۆدار بێت.
14 ئەگەر شتێکتان بە ناوی منەوە داوا کرد، دەیکەم. 15
«ئەگەر منتان خۆشبوێ کار بە ڕاسپاردەکانم دەکەن. 16
منیش داوا لە باوک دەکەم یارمەتیدەرێکی دیکەتان بداتێ کە
هەتاهەتایە لەگەڵتان بمێنێتەوە، (aiōn g165) 17 ڕۆحی ڕاستی،
کە جیهان ناتوانێت وەریبگرێت، چونکە نایبینێت و نایناسێت.
بەڵام ئێوە دەیناسن، چونکە لەگەڵتان دەمێنێتەوە و لەناو ئێوەدا
دەبێت. 18 بە هەتیوی بەجێتان ناهێڵم، دێمەوە لاتان. 19
پاش ماوەیەکی کەم ئیتر جیهان نامبینێت، بەڵام ئێوە دەمبینن.
لەبەر ئەوەی من زیندووم، ئێوەش دەژین. 20 لەو ڕۆژەدا
دەزانن من لە باوکمدام، ئێوەش لە مندان، منیش لە ئێوەدام.
21 ئەوەی ڕاسپاردەکانی منی لەلایە و کاریان پێ دەکات،
ئەوا منی خۆشدەوێت. ئەوەی منی خۆشبوێ، باوکیشمی
خۆشدەوێت، منیش خۆشمدەوێت و خۆمی بۆ دەردەخەم.»
22 ئینجا یەهوزایەکی دیکە، کە یەهوزای ئەسخەریوتی نەبوو، لێی
پرسی: «گەورەم، بۆچی دەتەوێ خۆت بۆ ئێمە دەربخەیت،
بەڵام بۆ جیهان نا؟» 23 عیسا وەڵامی دایەوە: «ئەوەی منی
خۆشبوێ کار بە وتەکانم دەکات، باوکیشم خۆشی دەوێت و
من و باوک دێینە لای و لەلای ئەویش نیشتەجێ دەبین.
24 ئەوەش کە منی خۆشناوێت کار بە وتەکانم ناکات. ئەم
وتانەی گوێتان لێی دەبێت هی من نییە، بەڵکو هی ئەو باوکەیە
کە ناردوومی. 25 «ئەمانەم پێ گوتن کە هێشتا لەلاتانم. 26
بەڵام یارمەتیدەرەکە، ڕۆحی پیرۆز، ئەوەی باوک بە ناوی
منەوە دەینێرێت، ئەو هەموو شتێکتان فێردەکات و هەموو
ئەو شتانەی پێم گوتوون بیرتان دەخاتەوە. 27 «ئاشتیتان بۆ
بەجێدەهێڵم، ئاشتی خۆمتان دەدەمێ. ئەوەی من دەتاندەمێ
وەک ئەوە نییە کە جیهان دەتانداتێ. نیگەران مەبن و مەترسن.
28 «گوێتان لێبوو پێم گوتن:"دەڕۆم و دێمەوە لاتان."ئەگەر
منتان خۆشبوێ، دڵشاد دەبن کە دەچمە لای باوک، چونکە
باوک لە من مەزنترە. 29 ئەوەتا ئێستا پێش ڕوودانی پێم
گوتن، تاکو کاتێک ڕوویدا باوەڕ بهێنن. 30 لەمەولا زۆر
قسەتان لەگەڵ ناکەم، چونکە سەرۆکی ئەم جیهانە وا دێت.
هیچ دەسەڵاتێکی بەسەر مندا نییە، 31 بەڵام ئەو دێت تاکو
جیهان بزانێت باوکم خۆشدەوێت و بەو شێوەیە کار دەکەم کە
باوک ڕایسپاردووم. «هەستن، با لێرە بڕۆین.

15

«منم مێوی ڕاستەقینە، باوکیشم ڕەزەوانەکەیە. 2 هەر
لقێک لە مندا بەر نەگرێت لێی دەکاتەوە. هەر لقێکیش بەر
بگرێت پاکی دەکاتەوە تاکو بەرهەمی زیاتر بدات. 3 ئێوە ئێستا
بەهۆی ئەو قسەیەی بۆم کردن پاکن. 4 بە منەوە پەیوەست بن
و منیش بە ئێوەوە. چۆن لق بەتەنها ناتوانێت بەرهەم بدات
ئەگەر بە دار مێوەکەوە پەیوەست نەبێت، ئێوەش ئاوان، ئەگەر
بە منەوە پەیوەست نەبن. 5 «منم مێوەکە و ئێوەش لقەکانن.
ئەوەی بە منەوە پەیوەست بێت و منیش بەوەوە، ئەوا بەرهەمی
زۆر دەگرێت، چونکە بەبێ من ناتوانن هیچ شتێک بکەن.
6 ئەوەی بە منەوە پەیوەست نەبێت وەک لق فڕێدەدرێتە
دەرەوە، وشک دەبێت و کۆدەکرێتەوە، فڕێدەدرێتە ناو ئاگر
و دەسووتێت. 7 ئەگەر بە منەوە پەیوەست بن و وتەکانم لە
ناختان بچەسپێت، هەرچییەکتان دەوێ داوای بکەن بۆتان
دەبێت. 8 باوکم شکۆدار دەبێت ئەگەر ئێوە بەرهەمی زۆر
بگرن، بەوە دەردەکەوێ کە ئێوە قوتابی منن. 9 «هەروەک
چۆن باوک منی خۆشویستووە، ئاوا ئێوەم خۆشویستووە، جا
بە خۆشەویستییەکەمەوە پەیوەست بن. 10 ئەگەر ئێوە کار
بە ڕاسپاردەکانم دەکەن، بە خۆشەویستییەکەمەوە پەیوەست
دەبن، هەروەک من کارم بە ڕاسپاردەکانی باوکم کردووە و
بە خۆشەویستییەکەیەوە پەیوەست دەبم. 11 ئەم شتانەم پێ
گوتن تاکو خۆشی منتان تێدابێت و خۆشیتان پڕ و تەواو
بێت. 12 ڕاسپاردەی من ئەمەیە: یەکتریتان خۆشبوێ وەک
خۆشمویستن. 13 کەس خۆشەویستیی لەمە گەورەتری نییە کە
یەکێک ژیانی خۆی بۆ دۆستەکانی دابنێت. 14 ئێوە دۆستی
منن، ئەگەر کار بەوە بکەن کە ڕاتاندەسپێرم. 15 ئیتر بە
کۆیلە ناوتان نابەم، چونکە کۆیلە نازانێت گەورەکەی چی
دەکات. بەڵام ناوی دۆستم لێنان چونکە هەرچییەکم لە باوکمەوە

بیستبوو پێم ڕاگەیاندن. 16 ئێوە منتان هەڵنەبژارد، بەڵکو من
ئێوەم هەڵبژارد، دەستنیشانم کردن تاکو بڕۆن بەرهەم بهێنن
و بەرهەمەکەتان بمێنێت، تاکو هەرچییەک بە ناوی منەوە
لە باوک داوا بکەن بتانداتێ. 17 بەمانە ڕاتاندەسپێرم تاکو
یەکتریتان خۆشبوێ. 18 «ئەگەر جیهان ڕقی لێتان دەبێتەوە، ئەوە
بزانن پێش ئێوە ڕقی لە من بووەتەوە. 19 ئەگەر ئێوە هی جیهان
بوونایە، ئەوا جیهان وەکو هی خۆی خۆشی دەویستن. ئێستا ئێوە
هی جیهان نین بەڵام من ئێوەم لە جیهانەوە هەڵبژاردووە، لەبەر
ئەوە جیهان ڕقی لێتانە. 20 بیهێننەوە بیرتان چیم پێ گوتن:”کۆیلە
لە گەورەکەی زیاتر نییە.“ئەگەر منیان چەوساندبێتەوە، ئێوەش
دەچەوسێننەوە. ئەگەر وشەی منیان پاراستبێت، هی ئێوەش
دەپارێزن. 21 بەڵام هەموو ئەمانەتان لەبەر ناوی من پێ
دەکەن، چونکە ئەوەی ناردوومی ئەوان نایناسن. 22 ئەگەر
نەهاتبام و قسەم بۆ نەکردبان، گوناهیان نەدەبوو، بەڵام ئێستا
بیانوویان نییە بۆ گوناهەکەیان. 23 ئەوەی ڕقی لە من بێتەوە،
ڕقی لە باوکیشمە. 24 ئەگەر لەنێوانیاندا ئەو کارانەم نەکردبوایە
کە کەسی دیکە نەیکردووە، گوناهیان نەدەبوو. بەڵام ئێستا
بینییان و ڕقیان لە من و لە باوکم بووەتەوە. 25 بەڵام ئەمە ڕوویدا
تاکو ئەو وتەیە بێتە دی کە لە تەوراتەکەیاندا نووسراوە: [بەبێ
هۆ ڕقیان لێم بووەوە.] 26 «جا کاتێک یارمەتیدەرەکە دێت،
ئەوەی لەلایەن باوکەوە بۆتانی دەنێرم، کە ڕۆحی ڕاستییە کە
لە باوکەوە هەڵدەقوڵێت، ئەو شایەتیم بۆ دەدات. 27 ئێوەش
شایەتی دەدەن، چونکە لە سەرەتاوە لەگەڵ منن.

16 «ئەم شتانەم پێ گوتن، تاکو بێ ئومێد نەبن. 2
لە کەنیشتەکان دەردەکرێن، لەڕاستیدا کاتێک دێت ئەوەی
دەتانکوژێت وا دەزانێت خزمەتی خودا دەکات. 3 ئەمانەش
دەکەن، چونکە نە باوکیان ناسیوە و نە من. 4 بەڵام ئەمانەم
پێ گوتن، تاکو ئەگەر کاتیان هات بیرتان بکەوێتەوە کە من
پێم گوتوون. لە سەرەتادا ئەمانەم پێ نەگوتن، چونکە لەگەڵتان
بووم. 5 «ئێستا دەچمە لای ئەوەی ناردوومی و کەستان لێم
ناپرسێت:”بۆ کوێ دەچیت؟“ 6 کەچی دڵگرانن بەوەی کە
ئەمەم پێ گوتن. 7 بەڵام ڕاستیتان پێ دەڵێم: باشترە بۆتان کە
بڕۆم، چونکە ئەگەر نەڕۆم، یارمەتیدەرەکەتان بۆ نایەت. بەڵام
ئەگەر بڕۆم بۆتانی دەنێرم. 8 کاتێک ئەو دێت، دەیسەلمێنێت
کە جیهان بە هەڵە تێگەیشتوون لە گوناه و ڕاستودروستی و
حوکمدان: 9 لەسەر گوناه، چونکە باوەڕم پێ ناهێنن؛ 10
لەسەر ڕاستودروستی، چونکە دەچمە لای باوک و ئیتر نامبینن؛
11 لەسەر حوکمدانیش، چونکە گەورەی ئەم جیهانە حوکم
دراوە. 12 «هێشتا شتی زۆرم هەیە پێتانی بڵێم، بەڵام ئێستا
ناتوانن بەرگەی بگرن. 13 بەڵام کاتێک ئەو دێت، کە ڕۆحی
ڕاستییە، ئەو بۆ ڕاستی تەواو ڕێنماییتان دەکات، چونکە لە
خۆیەوە هیچ نالێت، بەڵکو ئەوەی گوێی لێ دەبێت دەیڵێت و
ڕایدەگەیەنێت چی ڕوودەدات. 14 ئەو شکۆدارم دەکات،
چونکە ئەوەتان پێ ڕادەگەیەنێت کە لە منەوە وەریدەگرێت.
15 هەموو ئەوەی کە هی باوکە، هی منیشە. لەبەر ئەوە گوتم،
ڕۆحی پیرۆز لە هی من وەردەگرێت و پێتانی ڕادەگەیەنێت.
16 «پاش کەمێک نامبینن، ئینجا پاش کەمێک دیسان
دەمبینن.» 17 هەندێک لە قوتابییەکانی بە یەکتریان گوت:
«ئەمە چییە کە پێمان دەفەرموێ:”پاش کەمێک ئیتر نامبینن،
پاش کەمێکیش دەمبینن“و”چونکە دەچمە لای باوک“؟»
18 گوتیان: «ئەم”کەم“ـەیە چییە کە باسی دەکات؟ نازانین
چی دەفەرموێ!» 19 عیسا زانی کە دەیانویست پرسیاری لێ
بکەن، بۆیە پێی فەرموون: «ئایا لەبەر ئەمە پرسیار لە یەکتری
دەکەن کە گوتم:”پاش کەمێک ئیتر نامبینن، پاش کەمێکیش
دەمبینن“؟ 20 ڕاستی ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئێوە دەگریێن و شیوەن
دەکەن، بەڵام جیهان دڵشاد دەبێ. خەمبار دەبن، بەڵام
خەمباریەکەتان دەبێتە شادی. 21 کاتێک ژن منداڵی دەبێت
خەم دایدەگرێت، چونکە کاتی هاتووە. بەڵام کە منداڵەکەی
بوو، لە خۆشی ئەوەی مرۆڤێک لە جیهان لەدایک بووە،
ژانەکانی لەبیر دەکات. 22 ئێوەش ئێستا خەمتان هەیە، بەڵام
دەتانبینمەوە و دڵشاد دەبن، کەسیش ئەو خۆشییەتان لێ
ناستێنێ. 23 لەو ڕۆژەدا پرسیاری هیچم لێ ناکەن. ڕاستی
ڕاستیتان پێ دەڵێم: هەرچییەک بە ناوی منەوە لە باوک داوا
بکەن دەتانداتێ. 24 هەتا ئێستا بە ناوی منەوە هیچتان داوا
نەکردووە. داوا بکەن وەریدەگرن، تاکو خۆشییەکەتان کامڵ و
تەواو بێت. 25 «ئەم شتانەم بە پەند بۆ باسکردن، بەڵام کاتێک
دێت ئیتر بە پەند بۆتان نادوێم، بەڵکو بە ئاشکرا باسی باوکمان

بۆ دەکەم. 26 لەو ڕۆژەدا بە ناوی منەوە داوا دەکەن. ئیتر
پێتان نالێم لەلای باوک بۆتان داوا دەکەم، 27 چونکە باوک
خۆی ئێوەی خۆشدەوێت، لەبەر ئەوەی منتان خۆشویستووە و
باوەڕتان کرد کە لە لای خوداوە هاتووم. 28 لە لای باوکەوە
هاتووم بۆ جیهان، ئێستاش جیهان بەجێدەهێڵم و دەگەڕێمەوە
لای باوک.» 29 قوتابییەکانی گوتیان: «وا ئێستا بە ڕوونی و
بەبێ پەند قسە دەکەیت. 30 ئێستا دڵنیاین کە تۆ هەموو شتێک
دەزانیت و پێویستت بەوە نییە کەس پرسیارت لێ بکات.
بەمەش باوەڕ دەکەین کە لە خوداوە هاتوویت.» 31 عیساش
وەڵامی دانەوە: «ئایا ئێستا باوەڕ دەکەن؟ 32 وا کاتێک دێت
و ئێستاش هاتووە، کە پەرتەوازە دەبن، هەریەکە بۆ ماڵی
خۆی و بە تەنها بەجێم دەهێڵن. بەڵام من بە تەنها نیم، چونکە
باوک لەگەڵمدایە. 33 «ئەمانەم پێ گوتن تاکو ئاشتیتان لە مندا
هەبێت. لە جیهاندا تووشی تەنگانە دەبن. بەڵام ورەتان بەرز
بێت، من جیهانم بەزاندووە.»

17 کە عیسا ئەمانەی فەرموو، چاوی بەرەو ئاسمان هەڵبڕی
و فەرمووی: «باوکە، کاتەکە هاتووە. کوڕەکەت شکۆدار بکە،
تاکو کوڕەکەشت شکۆدارت بکات. 2 هەروەک دەسەڵاتت
پێداوە بەسەر هەموو خەڵکدا، تاکو ژیانی هەتاهەتایی بە
هەموو ئەوانە بدات کە پێت داون. (aiōnios g166) 3 ژیانی
هەتاهەتاییش ئەوەیە کە تۆ بناسن، تەنها خودای ڕاستەقینە و
عیسای مەسیح، ئەوەی کە ناردووتە. (aiōnios g166) 4 من
لەسەر زەوی شکۆدارم کردیت بە تەواوکردنی ئەو کارەی
پێت دابووم. 5 ئێستاش باوکە لەلای خۆت شکۆدارم بکە، بەو
شکۆیەی پێش بوونی جیهان لەلای تۆ هەمبوو. 6 «ناوی تۆم
بەوانە ناساند کە لە جیهاندا بە منت دان، هی تۆ بوون، خۆت
بە منت دان و کاریان بۆ وتەکانت کرد. 7 ئێستاش ئەوان
دەزانن هەرچییەکت پێم داوە لە خۆتەوەیە. 8 ئەو وشانەم
پێدان کە تۆ پێت دابووم، ئەوانیش وەریانگرت و بە ڕاستی
زانییان لە تۆوە هاتووم، باوەڕیان هێنا کە تۆ منت ناردووە. 9
بۆ ئەوان داوا دەکەم. بۆ جیهان داوا ناکەم، بەڵکو بۆ ئەوانەی
بە منت داون، چونکە هی تۆن. 10 هەرچییەک هی منە، هی
تۆیە، هەرچییەکیش هی تۆیە، هی منە، من لە ئەواندا شکۆدار
بووم. 11 ئەمان لەجیهان دەمێننەوە، بەڵام من تێیدا نامێنمەوە،
چونکە من دەگەڕێمەوە لای تۆ. ئەی باوکی پیرۆز، بە ناوی
خۆت بیانپارێزە کە بە منت داوە، تاکو ببنە یەک وەک ئێمە
یەکین. 12 کاتێک لەگەڵیان بووم بەو ناوەی کە تۆ بە منت
دابوو دەمپاراستن و پاسەوانیم دەکردن. کەسیان لەناونەچوون
کوڕی لەناوچوو نەبێت، بۆ ئەوەی نووسراوە پیرۆزەکە بێتە
دی. 13 «ئێستاش دێمە لای تۆ، بەڵام لە جیهاندا باسی ئەمانە
دەکەم، تاکو بە تەواوی شادی منیان لە دڵدا بێت. 14 من
وشەی تۆم دایە ئەوان و جیهان ڕقی لێیان بووەوە، چونکە هی
جیهان نین، وەک منیش هی جیهان نیم. 15 داوا ناکەم لە
جیهاندا بیانبەیتەوە، بەڵکو لە شەیتان بیانپارێزی. 16 ئەوان
هی جیهان نین، وەک منیش هی جیهان نیم. 17 بە ڕاستیی
خۆت پیرۆزیان بکە، وشەی تۆ ڕاستییە. 18 وەک چۆن منت
نارد بۆ جیهان، منیش ئەوانم نارد بۆ جیهان. 19 بۆ ئەوان خۆم
پیرۆز دەکەم، تاکو ئەوانیش لە ڕاستیدا پیرۆزکراو بن. 20
«تەنها بۆ ئەمان داوا ناکەم، بەڵکو بۆ ئەوانەش کە بە قسەی
ئەمانەوە باوەڕم پێ دەهێنن، 21 تاکو هەموو یەک بن، باوکە،
هەروەک تۆ لە مندای و منیش لە تۆدام. با ئەوانیش لە ئێمەدا
بن، تاکو جیهان باوەڕ بهێنێت کە تۆ منت ناردووە. 22 منیش
ئەو شکۆیەم داونەتێ کە تۆ بە منت داوە، تاکو ببنە یەک،
وەک چۆن ئێمە یەکین. 23 من لەواندام و تۆ لە مندای، تاکو بە
تەواوی یەک بن، بۆ ئەوەی جیهان بزانێت تۆ منت ناردووە
و ئەوانت خۆشویستووە هەروەک چۆن منت خۆشویستووە.
24 «باوکە، دەمەوێت ئەوانەی کە بە منت داون لەکوێ بم
لەگەڵم بن، تاکو شکۆمەندییەکەم ببینن کە بە منت داوە،
چونکە پێش دامەزراندنی جیهان منت خۆشویست. 25 «ئەی
باوکی ڕاستودروست، جیهان تۆ ناناسێت، بەڵام من تۆ دەناسم،
ئەوانیش دەزانن تۆ منت ناردووە. 26 ناوی تۆم پێ ناساندن و
پێیان دەناسێنم، تاکو ئەو خۆشەویستییەی کە بۆ منت هەیە
لەوانیشدا بێت و منیش لەواندا بم.»

18 لەدوای ئەوەی عیسا نوێژەکەی تەواو کرد، لەگەڵ
قوتابییەکانی بەڕێکەوت بۆ ئەوبەری دۆڵی قدرۆن کە باخچەیەکی
لێبوو، خۆی و قوتابییەکانی چوونە ناوی. 2 یەهوزاش ئەوەی بە

گرتنی دا، شوێنەکەی دەزانی، چونکە عیسا زۆر جار لەگەڵ
قوتابییەکانی لەوێ کۆدەبووەوە. 3 ئینجا یەهوزا تیپێک سەرباز
و خزمەتکارانی کاهینانی باڵا و فەریسییەکانی برد، بە مەشخەڵ
و چرا و چەکەوە هاتە ئەوێ. 4 عیساش هەموو ئەو شتانەی
دەزانی کە بەسەری دەهات، چوو و پێی فەرموون: «کێتان
دەوێت؟» 5 وەڵامیان دایەوە: «عیسای ناسیرەیی». عیسا
پێی فەرموون: «من ئەوم». یەهوزاش ئەوەی بە گرتنی دا
لەگەڵیان ڕاوەستابوو. 6 کاتێک عیسا پێی فەرموون: «من
ئەوم،» گەڕانەوە دواوە و کەوتنە سەر زەوی. 7 لێی پرسینەوە:
«کێتان دەوێت؟» گوتیان: «عیسای ناسیرەیی.» 8 عیسا
وەڵامی دایەوە: «پێم گوتن من ئەوم. ئەگەر بەدوای مندا
دەگەڕێن، با ئەمانە بڕۆن.» 9 بەمەش ئەو قسەیەی هێنایە دی
کە فەرمووبووی: «ئەوانەی پێت دابووم کەسیانم ون نەکرد.»
10 شیمۆن پەترۆس شمشێرێکی پێبوو دەریهێنا، لە کۆیلەی
سەرۆکی کاهینانی دا و گوێی ڕاستی بڕی. ئەو کۆیلەیەش
ناوی مەلخۆس بوو. 11 عیسا بە پەترۆسی فەرموو: «شمشێرەکەت
بگەڕێنەوە کێلانەکەی. ئایا ئەو جامەی کە باوک پێیداوم
نەیخۆمەوە؟» 12 ئیتر تیپە سەربازەکە و فەرماندەکەیان و
خزمەتکارانی جولەکەکان عیسایان گرت و بەستیانەوە. 13
یەکەم جار بردیانە لای حەنا، چونکە خەزووری قەیافا بوو
کە ئەو ساڵە سەرۆکی کاهینان بوو. 14 قەیافاش ئەو پیاوە بوو
ڕاوێژی بۆ ڕابەرانی جولەکە کردبوو کە باشتر وایە پیاوێک لە
جیاتی گەل بمرێت. 15 شیمۆن پەترۆس لەگەڵ قوتابییەکی دیکە
شوێن عیسا کەوتن. لەبەر ئەوەی ئەو قوتابییە لەلای سەرۆکی
کاهینان ناسراو بوو، لەگەڵ عیسا چوو بۆ کۆشکی سەرۆکی
کاهینان، 16 بەڵام پەترۆس ناچار بوو لە دەرەوە لەبەردەرگا کە
ڕابوەستێت. قوتابییەکەی دیکە کە سەرۆکی کاهینان دەیناسی
هاتە دەرەوە و قسەی لەگەڵ کارەکەرە دەرگاوانەکەدا کرد و
پەترۆسی هێنایە ژوورەوە. 17 کارەکەرەکە بە پەترۆسی گوت:
«تۆش لە قوتابییەکانی ئەم کابرایە نیت؟» گوتی: «نەخێر.» 18
خزمەتکار و پاسەوانەکان ئاگریان کردبووەوە و ڕاوەستابوون
خۆیان گەرم دەکردەوە، چونکە سەرما بوو، پەترۆسیش
لەگەڵیان وەستابوو، خۆی گەرم دەکردەوە. 19 سەرۆکی
کاهینان دەربارەی قوتابییەکانی و فێرکردنەکەی پرسیاری لە
عیسا کرد. 20 عیساش وەڵامی دایەوە: «بە ئاشکرا بۆ جیهان
دوام، بەردەوام لە کەنیشت و پەرستگادا خەڵکم فێردەکرد، کە
هەموو جولەکەکان لێی کۆدەبنەوە. هیچم بە نهێنی نەگوتووە.
21 بۆ پرسیارم لێ دەکەیت؟ لەوانە بپرسە کە گوێیان لێبووە
چیم پێیان گوتووە. ئەمانە دەزانن چیم گوتووە.» 22 کاتێک
ئەمەی فەرموو یەکێک لە خزمەتکاران کە لەلایەوە ڕاوەستابوو
زللەیەکی لە عیسا دا و گوتی: «ئاوا وەڵامی سەرۆکی کاهینان
دەدەیتەوە؟» 23 عیسا وەڵامی دایەوە: «ئەگەر قسەی خراپم
کردووە، شایەتی لەسەر خراپەکە بدە. ئەگەر ڕاستیشە، بۆچی
لێم دەدەیت؟» 24 ئینجا حەنا عیسای بە دەستی بەستراوەوە
بۆ قەیافای سەرۆکی کاهینان نارد. 25 شیمۆن پەترۆسیش
هێشتا لەوێ ڕاوەستابوو و خۆی گەرم دەکردەوە، بۆیە
لێیان پرسی: «تۆش لە قوتابییەکانی ئەو نیت؟» نکۆڵی کرد و
گوتی: «نەخێر.» 26 یەکێک لە کۆیلەکانی سەرۆکی کاهینان
خزمی ئەوە بوو کە پەترۆس گوێی لێکردەوە، گوتی: «ئەی لە
باخچەکەدا تۆم لەگەڵ ئەو نەبینی؟» 27 دیسان پەترۆس نکۆڵی
کرد. دەستبەجێ کەڵەشێر خوێندی. 28 بەیانی زوو ڕابەرانی
جولەکە عیسایان لەلای قەیافاوە بۆ کۆشکی فەرمانڕەوایەتی
برد. ئەوان نەچوونە ژوورەوەی کۆشک، نەوەک گڵاو بن
و نەتوانن نانی پەسخە بخۆن. 29 پیلاتۆسیش هاتە دەرەوە و
گوتی: «چ سکاڵایەکتان لەسەر ئەم پیاوە هەیە؟» 30 وەڵامیان
دایەوە: «ئەگەر خراپەکار نەبوایە، نەماندەدا بە دەستتەوە.» 31
پیلاتۆسیش پێی گوتن: «بیبەن، بەگوێرەی شەریعەتی خۆتان
حوکمی بدەن.» جولەکەکان وەڵامیان دایەوە: «دروست نییە
ئێمە کەس بکوژین.» 32 ئەمەش ڕوویدا تاکو ئەو قسەیەی
عیسا بێتە دی کە لەسەر شێوازی مردنەکەی فەرمووبووی.
33 لەبەر ئەوە پیلاتۆس چووە ناو کۆشکەکە، بانگی عیسای
کرد و پێی گوت: «تۆ پاشای جولەکەی؟» 34 عیسا وەڵامی
دایەوە: «تۆ لە خۆتەوە ئەمە دەڵێی، یاخود خەڵکی دیکە باسی
منیان بۆ کردووی؟» 35 پیلاتۆس وەڵامی دایەوە: «ئایا من
جولەکەم؟ گەلەکەت و کاهینانی باڵا تۆیان داوەتە دەستی من.
چیت کردووە؟» 36 عیسا وەڵامی دایەوە: «پاشایەتی من سەر
بەم جیهانە نییە. ئەگەر پاشایەتی من سەر بەم جیهانە بووایە،
ئەوسا خزمەتکارەکانم دەجەنگان تاکو نەدرێمە دەست ڕابەرانی

جولەکە. بەڵام پاشایەتی من سەر بە ئێرە نییە.» 37 ئینجا
پیلاتۆس پێی گوت: «کەواتە تۆ پاشای؟» عیسا وەڵامی دایەوە:
«تۆ دەڵێی کە من پاشام. بۆ ئەمە لەدایک بووم و بۆ ئەمەش
هاتوومەتە جیهان، تاکو شایەتی بۆ ڕاستی بدەم. هەرکەسێک
لە ڕاستییەوە بێت گوێ لە دەنگم دەگرێت.» 38 پیلاتۆس
پێی گوت: «ڕاستی چییە؟» کە ئەمەی گوت دیسان چووە
دەرەوە بۆ لای جولەکەکان و پێی گوتن: «هیچ خراپەیەکی
تێدا نابینم. 39 بەڵام نەریتێکتان هەیە کە لە جەژنی پەسخەدا
یەکێکتان بۆ ئازاد بکەم. بۆیە دەتانەوێت پاشای جولەکەتان بۆ
ئازاد بکەم؟» 40 هاواریان کرد: «ئەمە نا! بەڵکو باراباس!»
باراباسیش یەکێک بوو لە یاخیبووان.

19

ئیتر پیلاتۆس عیسای برد و دایە بەر قامچی. 2
سەربازەکان تاجێکیان لە دڕک چنی و خستیانە سەر سەری و
کەوایەکی ئەرخەوانییان لەبەرکرد. 3 لێی دەچوونە پێشەوە،
دەیانگوت: «سڵاو، ئەی پاشای جولەکە!» و زللەیان لێ دەدا.
4 دیسان پیلاتۆس هاتە دەرەوە و پێی گوتن: «بۆتانی دەهێنمە
دەرەوە تاکو بزانن هیچ خراپەیەکی تێدا نابینم!» 5 عیسا بە تاجی
دڕکاوی و جلی ئەرخەوانییەوە هاتە دەرەوە، پیلاتۆس پێی
گوتن: «ئەوە پیاوەکەیە!» 6 کاتێک کاهینانی باڵا و پاسەوانان
بینییان، هاواریان کرد: «لە خاچی بدە! لە خاچی بدە!» پیلاتۆس
وەڵامی دانەوە: «ئێوە بیبەن و لە خاچی بدەن، چونکە من
خراپەی تێدا نابینم.» 7 ڕابەرانی جولەکە وەڵامیان دایەوە:
«تەوراتمان هەیە. بەگوێرەی تەورات دەبێت بمرێت، چونکە
خۆی کردووەتە کوڕی خودا.» 8 کاتێک پیلاتۆس گوێی
لەم قسەیە بوو زیاتر ترسا. 9 گەڕایەوە ناو کۆشکەکە و بە
عیسای گوت: «خەڵکی کوێی؟» بەڵام عیسا هیچ وەڵامێکی
نەدایەوە. 10 پیلاتۆس پێی گوت: «قسەم بۆ ناکەیت؟ ئایا
نازانیت دەسەڵاتم هەیە کە ئازادت بکەم یان لە خاچت بدەم؟»
11 عیسا وەڵامی دایەوە: «هیچ دەسەڵاتێکت بەسەر منەوە
نییە، مەگەر لە سەرەوە پێت درابێت. لەبەر ئەوە ئەوەی منی
داوەتە دەست تۆ گوناهەکەی گەورەترە.» 12 ئیتر پیلاتۆس
هەوڵی دەدا ئازادی بکات، بەڵام ڕابەرانی جولەکە هاواریان
دەکرد: «ئەگەر ئەمە ئازاد بکەیت، دۆستی قەیسەر نیت.
هەرکەسێک خۆی بکاتە پاشا، لە دژی قەیسەر دەدوێت.»
13 کاتێک پیلاتۆس گوێی لەم قسانە بوو، عیسای بردە
دەرەوە و لەسەر کورسی دادوەری دانیشت، لە شوێنێک پێی
دەگوترێ «بەردڕێژکراو»، کە بە عیبری پێی دەڵێن «گەباسا».
14 ڕۆژی ئامادەکاری جەژنی پەسخە بوو، نزیکەی کاتژمێر
دوازدە بوو، بە جولەکەکانی گوت: «ئەوەتا پاشاکەتان.» 15
ئەوانیش هاواریان کرد: «بیبە! بیبە! لە خاچی بدە!» پیلاتۆس
لێی پرسین: «پاشاکەتان لە خاچ بدەم؟» کاهینانی باڵا وەڵامیان
دایەوە: «جگە لە قەیسەر پاشامان نییە.» 16 ئیتر پیلاتۆس دایە
دەستیان تاکو لە خاچ بدرێت. سەربازەکانیش عیسایان برد.
17 عیساش خاچەکەی خۆی هەڵگرت و چوو بەرەو ئەو
شوێنەی کە پێی دەگوترا «شوێنی کاسەسەر»، بە عیبریش
دەبێتە «گولگۆسا». 18 لەوێ لەگەڵ دوو کەسی دیکە لە
خاچیان دا، هەریەکە لە لایەکییەوە، عیساش لەناوەڕاستیان.
19 پیلاتۆسیش لەسەر تەختەیەک نووسی: «عیسای ناسیرەیی،
پاشای جولەکە.» لەسەر خاچەکە دایکوتا. 20 جولەکەیەکی
زۆر نووسراوەکەیان خوێندەوە کە بە عیبری و لاتینی و یۆنانی
نووسرابوو، چونکە ئەو شوێنەی عیسای تێدا لە خاچ درابوو لە
شارەوە نزیک بوو. 21 کاهینانی باڵای جولەکە بە پیلاتۆسیان
گوت: «مەنووسە: پاشای جولەکە، بەڵام بنووسە:”خۆی گوتی
من پاشای جولەکەم.“» 22 پیلاتۆس وەڵامی دایەوە: «ئەوەی
نووسیومە، نووسیومە.» 23 کاتێک سەربازەکان عیسایان لە
خاچ دا، جلەکانیان برد و کردیان بە چوار بەشەوە، هەر
سەربازێک بەشێکی بەرکەوت. کراسەکەشیان برد، کراسەکە
بێ دروومان بوو، لەسەرڕا یەک پارچە چنرابوو. 24 لەبەر ئەوە
بە یەکتریان گوت: «پێویست ناکات بیدڕێنین. با تیروپشکی
لەسەر بکەین بزانین بۆ کێ دەبێت.» ئەمەش ڕوویدا تاکو
نووسراوە پیرۆزەکە بێتە دی کە فەرموویەتی: [جلوبەرگەکەی
منیان لەنێو خۆیان بەشکرد و تیروپشکیان لەسەر کراسەکەم
کرد.] جا سەربازەکان ئەمەیان کرد. 25 لەلای خاچەکەی
عیسا، دایکی و پووری و مریەمی ژنی کلۆپا و مریەمی مەجدەلی
ڕاوەستابوون. 26 کاتێک عیسا دایکی بینی لەگەڵ ئەو قوتابییەدا
ڕاوەستاوە کە ئەم خۆشی دەویست، بە دایکی فەرموو: «ژنەکە،
ئەوەتا کوڕی تۆ.» 27 بە قوتابییەکەشی فەرموو: «ئەوەتا دایکی

تۆ.» ئیتر لەو کاتەوە قوتابییەکە بردییەوە ماڵی خۆی. 28 پاشان،
لەبەر ئەوەی عیسا زانی کە هەموو شتێک تەواو بووە، هەروەها
بۆ ئەوەی نووسراوە پیرۆزەکە بێتە دی، فەرمووی: «تینوومە.»
29 گۆزەیەکی پڕ لە سرکە دانرابوو، ئیسفەنجێکی پڕ لە سرکەیان
خستە سەر لقە زوفایەک و بەرزیان کردەوە بۆ دەمی. 30
کاتێک عیسا تامی سرکەکەی کرد، فەرمووی: «تەواو بوو.»
لەدوای ئەوە سەری دانەواند و گیانی سپارد. 31 پاشان ڕابەرانی
جولەکە داوایان لە پیلاتۆس کرد قاچی لەخاچدراوان بشکێنرێن
و تەرمەکانیان هەڵبگیردرێن، چونکە ڕۆژی ئامادەکاری بوو،
ئەو شەممەیە ڕۆژێکی گەورە بوو، تاکو تەرمەکان لە شەممەدا
لەسەر خاچ نەمێنن. 32 ئینجا سەربازەکان هاتن و هەردوو
قاچی ئەوەی یەکەم و ئەوی دیکەیان شکاند کە لەگەڵ عیسادا
لە خاچ درابوون. 33 بەڵام کاتێک هاتنە لای عیسا بینییان وا
مردووە، قاچییان نەشکاند. 34 بەڵام یەکێک لە سەربازەکان
ڕمێکی لە کەلەکەی دا، دەستبەجێ خوێن و ئاو دەرچوو.
35 ئەو پیاوەی ئەمەی بینی شایەتی دا، شایەتییەکەشی ڕاستە.
خۆی دەزانێت کە ڕاست دەڵێت، تاکو ئێوە باوەڕ بهێنن. 36
ئەمە ڕوویدا تاکو نووسراوە پیرۆزەکە بێتە دی: [هیچ ئێسکێکی
ئەو ناشکێنرێت!] 37 هەروەها نووسراوێکی پیرۆزی دیکەش
دەفەرموێ: [تەماشای ئەوە دەکەن کە ڕمیان لێداوە.] 38
پاش ئەوە یوسفی خەڵکی ڕامە کە لە ترسی ڕابەرانی جولەکە بە
نهێنی قوتابی عیسا بوو، داوای لە پیلاتۆس کرد تاکو تەرمی
عیسا ببات، پیلاتۆسیش ڕێی دا. ئەویش هات و تەرمەکەی
برد. 39 نیقۆدیمۆسیش هات، ئەوەی یەکەم جار بە شەو هاتە
لای عیسا. لەگەڵ خۆی نزیکەی سی لیتر موڕی تێکەڵاو بە
ئەلوای هێنا. 40 جا تەرمەکەی عیسایان برد و بە کەتان لەگەڵ
بۆن پێچایانەوە، وەک نەریتی جولەکەیە لە کفن کردن. 41
لەو شوێنەی عیسای تێدا لە خاچ درا باخچەیەکی لێبوو، لە
باخچەکەشدا گۆڕێکی نوێی لێبوو کەسی تێدا نەنێژرابوو. 42 لەبەر
ڕۆژی ئامادەکاری جولەکەکان عیسایان لەوێ دانا، چونکە
گۆڕەکە نزیک بوو.

20

لە یەکەم ڕۆژی هەفتەدا، هێشتا تاریک بوو، مریەمی
مەجدەلی هاتە سەر گۆڕەکە و بینی بەردەکە لەسەر گۆڕەکە
گلۆر کراوەتەوە. 2 ئەویش ڕایکرد و هاتە لای شیمۆن پەترۆس
و ئەو قوتابییەی دیکە کە عیسا خۆشی دەویست، پێی گوتن:
«گەورەیان لە گۆڕەکەدا بردووە و نازانین لەکوێ دایانناوە!» 3
ئینجا پەترۆس و قوتابییەکەی دیکە بەرەو گۆڕەکە بەڕێکەوتن.
4 هەردووکیان بەیەکەوە ڕایاندەکرد، بەڵام قوتابییەکەی دیکە
پێش پەترۆس کەوت و زووتر گەیشتە سەر گۆڕەکە. 5
دانەوییەوە و بینی کەتانەکە دانراوە، بەڵام نەچووە ژوورەوە.
6 ئینجا شیمۆن پەترۆس کە دوایکەوتبوو هات و چووە ناو
گۆڕەکە، بینی کەتانەکە دانراوە. 7 ئەو دەسماڵەی کە بەسەری
عیساوە پێچرابوو، لەگەڵ کەتانەکە دانەنرابوو، بەڵکو بە جیا لە
جێیەک پێچرابووەوە. 8 ئەوسا قوتابییەکەی دیکەش کە یەکەم
جار هاتبووە سەر گۆڕەکە چووە ژوورەوە. بینی و باوەڕی
هێنا. 9 ئەو کاتە هێشتا لە نووسراوە پیرۆزەکان تێنەگەیشتبوون
کە دەبێ عیسا لەنێو مردووان هەستێتەوە. 10 دواتر قوتابییەکان
گەڕانەوە شوێنی خۆیان. 11 بەڵام مریەم لەلای گۆڕەکە
لە دەرەوە ڕاوەستابوو دەگریا. کاتێک دەگریا، دانەوییەوە
و سەیری ناو گۆڕەکەی کرد، 12 بینی دوو فریشتە بە جلی
سپییەوە لەو شوێنەی تەرمەکەی عیسای لێ دانرابوو دانیشتوون،
یەکێک لەلای سەرییەوە ئەوی دیکە لەلای پێیەوە. 13 لێیان
پرسی: «خانم، بۆچی دەگریت؟» وەڵامی دانەوە: «گەورەمیان
بردووە، نازانم لەکوێ دایانناوە.» 14 کە ئەمەی گوت
ئاوڕی دایەوە، بینی عیسا ڕاوەستاوە، بەڵام نەیزانی عیسایە.
15 عیسا پێی فەرموو: «خانم! بۆچی دەگریت؟ بەدوای کێدا
دەگەڕێیت؟» وایزانی باخەوانەکەیە، پێی گوت: «گەورەم،
ئەگەر تۆ بردووتە پێم بڵێ لەکوێ داتناوە تاکو بیبەمەوە.» 16
عیساش پێی فەرموو: «مریەم!» ئەویش ئاوڕی دایەوە و بە
عیبری پێی گوت: «ڕابۆنی!» کە بە واتای مامۆستا دێت. 17
عیسا پێی فەرموو: «دەستم لێ مەدە، چونکە هێشتا بۆ لای
باوک بەرز نەبوومەتەوە. بەڵام برۆ لای برایانم و پێیان بڵێ:"من
بەرز دەبمەوە بۆ لای باوکم و باوکتان، خودام و خوداتان."» 18
مریەمی مەجدەلی هات و بە قوتابییەکانی ڕاگەیاند: «گەورەم
بینی!» ئەوەشی پێ گوتن کە پێی فەرمووبوو. 19 ئێوارەی هەمان
ڕۆژ، کە یەکەم ڕۆژی هەفتە بوو، لە ترسی ڕابەرانی جولەکە،
دەرگاکانی ئەو شوێنە داخرابوون کە قوتابییەکانی لێبوو، عیسا

هات و لەناوەڕاستدا ڕاوەستا و پێی فەرموون: «سڵاوتان لێ
بێت!» 20 کە ئەمەی فەرموو، دەستی و کەلەکەی پیشاندان،
جا قوتابییەکان کە مەسیحی خاوەن شکۆیان بینی دڵشاد
بوون. 21 ئینجا دیسان عیسا پێی فەرموون: «سڵاوتان لێ بێت!
هەروەک چۆن باوک منی ناردووە، منیش دەتاننێرم.» 22 کە
ئەمەی گوت، فووی لێکردن، پێی فەرموون: «ڕۆحی پیرۆز
وەربگرن. 23 ئەوەی ئێوە گوناهی ببەخشن، بەخشراوە. ئەوەی
ئێوە گوناهی نەبەخشن، نەبەخشراوە.» 24 بەڵام تۆماس کە
یەکێکە لە دوازدە قوتابییەکە و بە دیدمۆس ناسراوە، لەگەڵ
قوتابییەکان نەبوو کاتێک عیسا هات. 25 قوتابییەکانی دیکە
پێیان گوت: «گەورەمان بینی!» ئەویش پێی گوتن: «ئەگەر
جێگای بزمارەکان بە دەستیەوە نەبینم، پەنجە نەخەمە شوێنی
بزمارەکانەوە، دەست لە کەلەکەی نەدەم هەرگیز باوەڕ ناکەم.»
26 لەدوای هەشت ڕۆژ، قوتابییەکانی دیسان لە ژوورەوە
بوون و تۆماسیش لەگەڵیان بوو، دەرگاکانیش داخرابوون،
عیسا هات و لەناوەڕاستیان ڕاوەستا، فەرمووی: «سڵاوتان لێ
بێت!» 27 ئینجا بە تۆماسی فەرموو: «پەنجەت بێنە ئێرە و دەستم
ببینە، دەستت بێنە و لە کەلەکەمی بدە. بێباوەڕ مەبە بەڵکو
باوەڕ بهێنە.» 28 تۆماس وەڵامی دایەوە: «ئەی خاوەن شکۆ
و خودای من!» 29 عیسا پێی فەرموو: «لەبەر ئەوەی منت
بینی، باوەڕت کرد؟ خۆزگە دەخوازرێت بەوانەی نەیانبینی و
باوەڕیان هێنا.» 30 عیسا لەبەردەم قوتابییەکانیدا زۆر پەرجووی
دیکەی کرد کە لەم پەڕتووکەدا نەنووسراوە. 31 بەڵام ئەمانە
نووسراون تاکو ئێوە باوەڕ بهێنن کە عیسا مەسیحەکەیە، کوڕی
خودایە، تاکو بە باوەڕهێنان بە ناوی ئەو ژیانتان هەبێت.

21

دوای ئەمە دیسان عیسا بەم شێوەیە لە دەریاچەی
جەلیل خۆی بۆ قوتابییەکان دەرخست: 2 شیمۆن پەترۆس و
تۆماس کە بە دیدمۆس ناسرابوو، لەگەڵ ناتانئیل کە خەڵکی
قانای جەلیل بوو، هەروەها کوڕەکانی زەبدی و دوو قوتابی
دیکەی ئەو پێکەوە بوون. 3 شیمۆن پەترۆس پێی گوتن: «بۆ ڕاو
دەچم.» پێیان گوت: «ئێمەش لەگەڵت دێین.» ئینجا ڕۆیشتن
و سواری بەلەم بوون، بەڵام لەو شەوەدا هیچیان نەگرت.
4 کاتی بەرەبەیان، عیسا لە کەناری دەریاچەکە ڕاوەستا،
بەڵام قوتابییەکان نەیانزانی ئەوە عیسایە. 5 عیسا پێی فەرموون:
«کوڕینە، هیچ ماسیتان پێ نییە؟» وەڵامیان دایەوە: «نەخێر.»
6 پێی فەرموون: «تۆڕەکە هەڵبدەنە لای ڕاستی بەلەمەکە، ماسی
دەبیننەوە.» جا هەڵیاندا و ئیتر لەبەر زۆری ئەو ماسییانەی تێیدا
بوو نەیانتوانی تۆڕەکە ڕابکێشنە ناو بەلەمەکە. 7 ئەو قوتابییەی
عیسا خۆشی دەویست بە پەترۆسی گوت: «ئەوە عیسای
خاوەن شکۆیە!» کاتێک پەترۆس بیستی «ئەوە عیسای خاوەن
شکۆیە،» خۆی بە جلەکانی داپۆشی چونکە ڕووت بوو، خۆی
هەڵدایە ناو ئاوەکەوە. 8 قوتابییەکانی دیکە بە بەلەمەکە هاتن و
تۆڕی ماسییەکەیان ڕادەکێشا، چونکە تەنها دوو سەد باڵ لە
وشکانییەوە دوور بوون. 9 کاتێک دابەزینە وشکانی، بینییان
وا خەڵووز ئامادە کراوە و ماسی خراوەتە سەری و نان دانراوە.
10 عیسا پێی فەرموون: «لەو ماسییانە بهێنن کە ئێستا گرتتان.»
11 شیمۆن پەترۆسیش سەرکەوت و تۆڕەکەی ڕاکێشایە سەر
وشکانی، سەد و پەنجا و سێ ماسی گەورەی تێدابوو، لەگەڵ
زۆرییەکەشی تۆڕەکە نەدڕا. 12 عیسا پێی فەرموون: «وەرن
بخۆن.» هیچ کام لە قوتابییەکان نەیانوێرا پرسیاری لێ بکەن:
«تۆ کێیت؟» زانییان عیسای خاوەن شکۆیە. 13 عیسا هات،
نانەکەی هەڵگرت و پێیدان، ماسییەکەش بە هەمان شێوە. 14
ئەمە سێیەم جار بوو کە عیسا پاش هەستانەوەی لەنێو مردووان
بۆ قوتابییەکان دەرکەوت. 15 دوای ئەوەی نانیان خوارد عیسا
بە شیمۆن پەترۆسی فەرموو: «شیمۆنی یۆنا، منت لەوانە خۆشتر
دەوێت؟» پێی گوت: «بەڵێ گەورەم، دەزانیت کە تۆم
خۆشدەوێت.» پێی فەرموو: «بەرخەکانم بلەوەڕێنە.» 16 دیسان
پێی فەرمووەوە: «شیمۆنی یۆنا، منت خۆشدەوێت؟» پێی گوت:
«بەڵێ گەورەم، دەزانیت خۆشمدەوێیت.» پێی فەرموو: «ببە بە
شوانی مەڕەکانم.» 17 سێیەم جار پێی فەرموو: «شیمۆنی یۆنا،
منت خۆشدەوێت؟» پەترۆس دڵگران بوو، چونکە سێ جار
پێی فەرموو: «منت خۆشدەوێت؟» پێی گوت: «گەورەم،
تۆ هەموو شتێک دەزانیت. دەزانیت کە خۆشمدەوێیت.»
عیسا پێی فەرموو: «مەڕەکانم بلەوەڕێنە. 18 ڕاستی ڕاستیت
پێ دەڵێم، کاتێک گەنج بوویت پشتێنەکەتت دەبەست و بۆ
هەرکوێ دەتویست، دەچوویت. بەڵام کاتێک پیر دەبیت
دەستت درێژ دەکەیت و یەکێکی دیکە پشتێنەکەت دەبەستێت

و دەتباتە شوێنێک کە ناتەوێت.» 19 ئەمەی گوت وەک
ئاماژەکردنێک بۆ مردنی پەترۆس کە بەهۆیەوە خودا شکۆدار
دەکات. لەدوای ئەمە پێی فەرموو: «دوام بکەوە!» 20 پەترۆس
ئاوڕی دایەوە و بینی کە ئەو قوتابییەی کە عیسا خۆشی
دەویست دوایان کەوتووە، ئەوەی لە کاتی نانی ئێوارەدا شانی
بە سنگی عیساوە نابوو و پێی گوتبوو: «گەورەم، کێیە ئەوەی بە
گرتنت دەدات؟» 21 کاتێک پەترۆس ئەمەی بینی بە عیسای
گوت: «گەورەم، ئەی ئەمە چی لێدێت؟» 22 عیساش پێی
فەرموو: «ئەگەر بمەوێت دەمێنێتەوە هەتا دێمەوە، بە تۆ چی؟ تۆ
دوام بکەوە.» 23 ئیتر ئەم قسەیە لەنێو برایان وا بڵاو بووەوە کە
ئەو قوتابییە نامرێت. بەڵام عیسا پێی نەفەرموو کە نامرێت،
بەڵکو «ئەگەر بمەوێت دەمێنێتەوە هەتا دێمەوە، بە تۆ چی؟»
24 ئەمەش ئەو قوتابییەیە کە دەربارەی ئەم شتانە شایەتی
دەدات و ئەم شتانەی نووسیوە. ئێمەش دەزانین شایەتییەکەی
ڕاستە. 25 زۆر شتی دیکە هەیە عیسا کردوویەتی، ئەگەر یەک
لەدوای یەک بنووسرایەتەوە، وابزانم خودی جیهان جێگای ئەو
پەڕتووکە نووسراوانەی تێدا نەدەبووەوە.

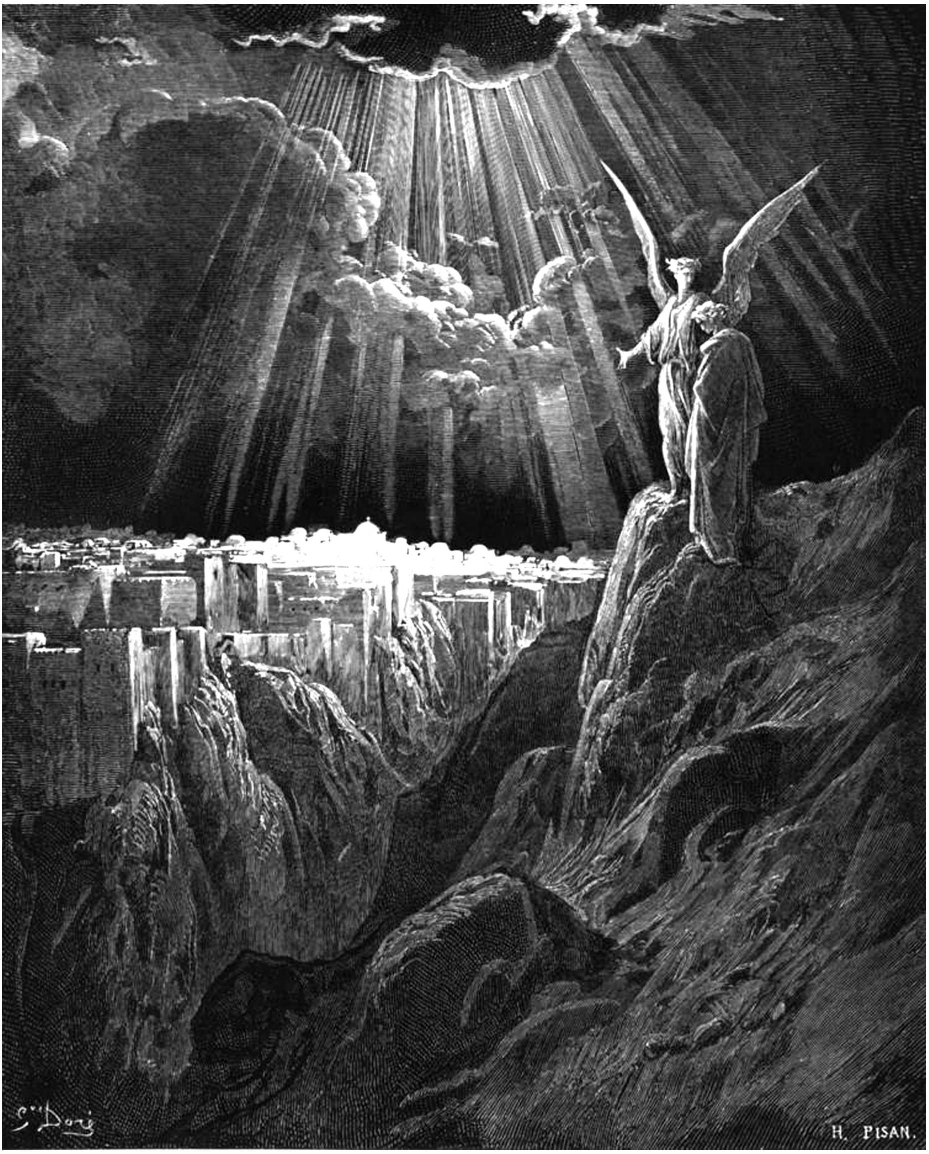

شارە پیرۆزەکەش، ئۆرشەلیمی نوێم بینی لە ئاسمانەوە لەلایەن خوداوە دەهاتە خوارەوە، وەک بووکێکی ڕازاوە بۆ زاوا کەی ئامادە کرابێت. گوێم لە دەنگێکی گەورە بوو لە تەختەکەوە فەرمووی: «ئەوەتا نشینگەی خودا لەگەڵ خەڵک، ئەویش لەگەڵیان نیشتەجێ دەبێت. ئەوانیش دەبن بە گەلی ئەو، خودا خۆی لەگەڵیاندایە و دەبێتە خودای ئەوان.

ئاشکرا کردن 21:2-3

ئاشکراکردن

19 پاش ئەوەش گوێم لە دەنگێکی گەورە بوو وەک
دەنگی خەڵکانێکی زۆر لە ئاسمانەوە دەیگوت: «هەلیلویا!
ڕزگاری و شکۆ و هێز بۆ خودامانە، 2 چونکە حوکمەکانی
ڕاست و دادپەروەرن. لەشفرۆشە گەورەکەی تاوانبار کرد
کە بە داوێنپیسییەکەی زەوی گەندەڵ دەکرد. تۆڵەی خوێنی
بەندەکانی خۆی لێکردەوە.» 3 دووبارە گوتیانەوە: «هەلیلویا!
دووکەڵەکەی بۆ هەتاهەتایە بەرز دەبێتەوە.» (aiōn g165) 4
بیست و چوار پیرەکە و چوار بوونەوەرەکە کەوتنە سەر
چۆک و کڕنۆشیان بۆ خودای دانیشتووی سەر تەختەکە برد و
گوتیان: «ئامین. هەلیلویا!» 5 دەنگێک لەلای تەختەکەوە
هات و گوتی: «ستایشی خودامان بکەن ئەی هەموو بەندەکانی،
ئەوانەی لێی دەترسن، گەورە و بچووک.» 6 پاشان گوێم لە
دەنگێک بوو وەک دەنگی خەڵکێکی ئێجگار زۆر، وەک دەنگی
خوڕەی ئاوێکی زۆر و وەک دەنگی هەورەگرمەی بەهێز بوو،
دەیگوت: «هەلیلویا! خودای پەروەردگارمان هەرە بەتوانایە،
حوکمڕانی دەکات. 7 با دڵخۆش و شاد بین، شکۆداری
بکەین، چونکە زەماوەندی بەرخەکە هاتووە و بووکەکەی
خۆی ئامادە کردووە. 8 کراسێکی کەتانی ناسکی پاک و
پرشنگداری پێدرابوو لەبەری بکات.» ئەم کەتانە ناسکە هێمای
کردارە ڕاستودروستەکانی گەلی پیرۆزی خودایە. 9 پێی گوتم:
«بنووسە: خۆزگە دەخوازرێت بەوانەی بۆ خوانی زەماوەندی
بەرخەکە بانگهێشت کراون!» هەروەها پێی گوتم: «ئەمانە وشە
ڕاستەکانی خودان.» 10 کەوتمە بەرپێی تاکو کڕنۆشی بۆ ببەم.
بەڵام پێی گوتم: «وا مەکە! منیش لەگەڵ تۆ و خوشک و
برایانت بەندەی هاوکارم، ئەوانەی پابەندن بە شایەتییان بۆ
عیسا. کڕنۆش بۆ خودا ببە! چونکە ئەو ڕۆحەی کە سروشی بە
پێغەمبەرەکان داوە، هەر ئەو شایەتی بۆ مەسیح دەدات.» 11
پاشان ئاسمانم بە کراوەیی بینی، ئەسپێکی سپیم بینی و سوارەکەی
بە «دڵسۆز» و «ڕاستگۆ» ناودەبردرا. بە دادپەروەری حوکم
دەدات و دەجەنگێت. 12 چاوەکانی وەک گڕی ئاگر وابوون
و ژمارەیەکی زۆر تاجی بە سەرەوە بوو. ناوێکی نووسراوی
هەیە کە جگە لە خۆی کەس نایزانێت. 13 کەوایەکی لە
خوێن هەڵکێشراوی لەبەربوو، ئەو ناوەی پێی بانگ دەکرێ
«وشەی خودا»یە. 14 لەشکرەکانی ئاسمان بە سواری ئەسپی
سپی شوێنی دەکەوتن و کەتانی ناسکی سپی پاکیان لەبەردا
بوو. 15 لە دەمیەوە شمشێرێکی تیژ دەردەچوو، تاکو پێی لە
نەتەوەکان بدات. [بە گۆچانێکی ئاسنین شوانایەتییان دەکات.]
گوشەری شەرابی تووڕەیی هەڵچووی خودای هەرە بەتوانا
دەگوشێت. 16 ناوێکی هەیە لەسەر کەوا و ڕانی نووسراوە:
«پاشای پاشایان و گەورەی گەورەیان.» 17 فریشتەیەکی
دیکەم بینی لەبەر خۆردا ڕاوەستابوو، بە دەنگێکی بەرز هاواری
لە هەموو باڵندە فڕیوەکانی ناوەڕاستی ئاسمان کرد و گوتی:
«وەرن کۆببنەوە، بۆ شێوی گەورەی خودا، 18 تاکو گۆشتی
پاشاکان و گۆشتی سوپاسالارەکان و گۆشتی بەهێزان، گۆشتی
ئەسپەکان و سوارەکانیان، گۆشتی هەمووان، ئازاد و کۆیلە،
گەورە و بچووک بخۆن.» 19 هەروەها دڕندەکە و پاشاکانی
زەوی و لەشکرەکانیانم بینی کۆببوونەوە، تاکو لە دژی سوارەکە
و سوپاکەی بجەنگن. 20 دڕندەکە و پێغەمبەرە درۆزنەکەی
یاوەری دەستگیر کران، ئەوەی نیشانەکانی لە پێناوی کرد
و بەهۆیەوە ئەوانەی چەواشە کرد کە نیشانەی دڕندەکەیان
وەرگرت و ئەوانەی کڕنۆشیان بۆ پەیکەرەکەی برد. هەردووکیان
بە زیندوویی فڕێدرانە نێو دەریاچەی ئاگرەوە، کە بە گۆگرد
داگیرساوە. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 پاشماوەکە بە شمشێری
سوارەکە کوژران کە لە دەمیەوە دەردەچوو، هەموو باڵندەکان
لە گۆشتەکانیان تێربوون.

20 فریشتەیەکم بینی لە ئاسمانەوە دەهاتە خوارەوە و
کلیلی بیری بێ بنی پێبوو، زنجیرێکی گەورەشی بەدەستەوە
بوو. (Abyssos g12) 2 ئەژدیهاکەی دەستگیر کرد، مارە
دێرینەکە کە ئیبلیس و شەیتانە، هەزار ساڵ بەستییەوە. 3
فڕێیدایە بیری بێ بن و دەرگای لەسەر داخست و مۆرێکی
لێدا، بۆ ئەوەی ئیتر نەتەوەکان چەواشە نەکات، هەتا هەزار
ساڵەکە تەواو دەبێت. پاش ئەمە دەبێت بۆ ماوەیەکی کەم
ئازاد بکرێت. (Abyssos g12) 4 چەند تەختێکم بینی و ئەوانەی
لەسەری دانیشتن دەسەڵاتی حوکمدانیان پێدرابوو. هەروەها
گیانی ئەوانەم بینی کە لەبەر شایەتی عیسا و لەبەر وشەی

خودا سەربڕابوون، ئەوانە کڕنۆشیان بۆ دڕندەکە و پەیکەرەکەی
نەبردبوو، نیشانەی نێوچەوان و سەر دەستیان وەرنەگرتبوو. جا
زیندووبوونەوە و هەزار ساڵ لەگەڵ مەسیحدا فەرمانڕەواییان
کرد. 5 (بەڵام مردووەکانی دیکە هەتا هەزار ساڵەکە تەواو بوو
بۆ ژیان نەگەڕانەوە. ئەمە هەستانەوەی یەکەمە.) 6 ئەوەی لە
هەستانەوەی یەکەمدا بەشی هەبێت بەرەکەتدار و پیرۆزە. ئەوانە
مردنی دووەم دەسەڵاتی بەسەریاندا نییە، بەڵکو دەبنە کاهینی
خودا و مەسیح، هەزار ساڵ لەگەڵیدا فەرمانڕەوایەتی دەکەن.
7 کاتێک هەزار ساڵەکە تەواو دەبێت شەیتان لە بەندیخانە
ئازاد دەکرێت و 8 دێتە دەرەوە تاکو نەتەوەکانی چوارگۆشەی
زەوی چەواشە بکات، گۆگ و ماگۆگ، تاکو بۆ جەنگ
کۆیان بکاتەوە، ئەوانەی ژمارەیان وەک لمی دەریایە. 9
بەسەر پانتایی زەویدا بڵاو بوونەوە و ئۆردوگای گەلی خودا،
واتە شارە خۆشەویستەکەی خودایان گەمارۆ دا، بەڵام ئاگر
لە ئاسمانەوە هاتە خوارەوە و هەڵیلووشین. 10 ئەو ئیبلیسەی
چەواشەی دەکردن فڕێدرایە دەریاچەی ئاگر و گۆگرد، کە
دڕندەکە و پێغەمبەرە درۆزنەکەی لێیە. هەتاهەتایە شەو و ڕۆژ
ئازار دەدرێن. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 پاشان
تەختێکی گەورەی سپیم بینی و ئەوەی لەسەری دانیشتبوو.
ئاسمان و زەوی لەبەر ڕووی هەڵاتن، شوێنیان لە ئاسماندا نەما.
12 مردووەکانم بینی بە گەورە و بچووکەوە لەبەردەم تەختەکەدا
ڕاوەستابوون و پەڕتووکەکان کرانەوە. پەڕتووکێکی دیکەش کە
پەڕتووکی ژیانە کرابووەوە. مردووەکان بەگوێرەی کردەوەکانیان
بەوەی لە پەڕتووکەکان نووسراوە حوکم دران. 13 دەریاش
مردووەکانی ناوخۆی ڕادەست کرد، هەروەها مردن و جیهانی
مردووان مردووەکانی خۆیان ڕادەست کرد و هەریەکە و
بەگوێرەی کردەوەکانی حوکم درا. (Hadēs g86) 14 مردن و
جیهانی مردووان فڕێدرانە دەریاچە ئاگرەکە. ئەم دەریاچە
ئاگرە مردنی دووەمە. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15
هەرکەسێک ناوی لە پەڕتووکی ژیاندا تۆمار نەکرابوو، فڕێدرایە
دەریاچە ئاگرەکە. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21

پاشان ئاسمانێکی نوێ و زەوییەکی نوێم بینی، چونکە
ئاسمانی یەکەم و زەوی یەکەم بەسەرچوون، ئیتر دەریاش
نەما. 2 شارە پیرۆزەکەش، ئۆرشەلیمی نوێم بینی لە ئاسمانەوە
لەلایەن خوداوە دەهاتە خوارەوە، وەک بووکێکی ڕازاوە بۆ
زاواکەی ئامادە کرابێت. 3 گوێم لە دەنگێکی گەورە بوو لە
تەختەکەوە فەرمووی: «ئەوەتا نشینگەی خودا لەگەڵ خەڵک،
ئەویش لەگەڵیان نیشتەجێ دەبێت. ئەوانیش دەبن بە گەلی
ئەو، خودا خۆی لەگەڵیاندایە و دەبێتە خودای ئەوان. 4
ئەویش هەموو فرمێسکێکی چاویان دەسڕێتەوە، ئیتر مردن
نابێت، شیوەن و هاوار و ئازار نامێنن، چونکە شتەکانی پێشوو
بەسەرچوون.» 5 دانیشتووی سەر تەختەکە فەرمووی: «ئەوەتا
هەموو شتێک نوێ دەکەمەوە.» پاشان فەرمووی: «بنووسە،
چونکە ئەم وتانە متمانەدار و ڕاستن.» 6 پاشان پێی فەرمووم:
«ئەوا هاتە دی. من ئەلف و یێم، سەرەتا و کۆتاییم. لە کانی
ئاوی ژیان بەخۆڕایی دەدەمە تینوو. 7 ئەوەی سەربکەوێت
ئەوانەی بە میرات بۆ دەمێنێتەوە، دەبمە خودای و ئەویش
دەبێتە کوڕم. 8 بەڵام ترسنۆک و بێباوەڕ و قێزەونان، هەروەها
بکوژ و داوێنپیس و جادووگەر و بتپەرستان، لەگەڵ هەموو
درۆزنان، بەشیان لە دەریاچەی بە ئاگر و گۆگرد داگیرساوە
کە مردنی دووەمە.» (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 یەکێک لەو
حەوت فریشتەیەی حەوت جامەکەیان پێبوو کە بە دوایین
حەوت دەردەکە پڕکرابوون، هات بۆ لام و پێی گوتم: «وەرە
بووکەکەت پیشان بدەم، ژنی بەرخەکە.» 10 بە ڕۆحی پیرۆز
بردمی بۆ چیایەکی گەورە و بەرز، ئۆرشەلیمی شارە پیرۆزەکەی
پیشاندام کە لە ئاسمانەوە لەلایەن خوداوە دەهاتە خوارەوە.
11 شکۆی خودای هەبوو، درەوشانەوەی وەک گرانبەهاترین
بەرد، وەک یەشب، ڕوون وەک کریستاڵ. 12 شوورایەکی
گەورە و بەرز و دوازدە دەرگای هەبوو، لەسەر دەرگاکان
دوازدە فریشتە هەبوون، ناوی دوازدە هۆزەکەی کوڕانی
ئیسرائیل لەسەر دەرگاکان نووسرابوون. 13 لە ڕۆژهەڵاتەوە
سێ دەرگا هەبوون، لە باکوورەوە سێ دەرگا، لە باشوورەوە سێ
دەرگا، لە ڕۆژئاواوە سێ دەرگا. 14 شوورای شارەکە دوازدە
بناغەی هەبوو، دوازدە ناو لە سەریان هەبوو، ناوی دوازدە
نێردراوەکەی بەرخەکە. 15 ئەو فریشتەیەی لەگەڵم دەدوا
دارێکی پێوانەی زێڕینی پێبوو، تاکو شارەکە و دەرگاکانی و
شوورای بپێوێت. 16 شارەکە بە چوار گۆشەیی دانرابوو،

درێژییەکەی هێندەی پانییەکەی بوو. شارەکەی بە دارەکە
پێوا، دوازدە هەزار ستادیا بوو، درێژی و پانی و بەرزییەکەی
یەکسان بوون. 17 شووراکەشی پێوا، سەد و چل و چوار
باڵ بوو بە باڵی مرۆڤ کە فریشتەکە بەکاریدەهێنا. 18 بینای
شوورا کە لە یەشب بوو، شارەکەش لە زێڕی بێگەرد بوو،
وەک شووشەی ساف. 19 بناغەکانی شوورای شارەکە بە
هەموو بەردێکی گرانبەها ڕازێنرابووەوە. بناغەی یەکەم یەشب،
دووەم یاقووتی شین، سێیەم یاقووتی سپی، چوارەم زمرروود،
20 پێنجەم شیلانە، شەشەم یاقووتی سوور، حەوتەم زەبەرجەد،
هەشتەم زمرروودی سەوز، نۆیەم یاقووتی زەرد، دەیەم یاقووتی
سەوز، یازدەیەم یاقووتی زەعفەرانی، دوازدەیەم جەمشت. 21
دوازدە دەرگاکەش دوازدە مرواری، هەر دەرگایەک لە
یەک دەنکە مرواری بوو. شەقامی شارەکە لە زێڕی بێگەرد بوو
وەک شووشەی ڕۆشن. 22 پەرستگام تێیدا نەبینی، چونکە
یەزدانی پەروەردگاری هەرە بەتوانا لەگەڵ بەرخەکە پەرستگای
ئەون. 23 شارەکەش پێویستی بە خۆر و مانگ نییە بەسەریدا
بدرەوشێنەوە، چونکە شکۆی خودا ڕووناکی کردووەتەوە و
بەرخەکە چرایەتی. 24 نەتەوەکان بە ڕووناکییەکەی دەڕۆن و
پاشاکانی زەوی شکۆی خۆیانی بۆ دەهێنن. 25 دەرگاکانی بە
ڕۆژ هەرگیز داناخرێن، چونکە لەوێ شەو دانایەت. 26 شکۆ و
ڕێزی نەتەوەکانیشی بۆ دەهێنن. 27 هیچ شتێکی گڵاو و هیچ
کەسێکی قێزەون و درۆزن ناچنە ناوی، بەڵکو تەنها ئەوانەی
کە ناویان لە پەڕتووکی ژیانی بەرخەکەدا نووسراوە.

22

پاشان فریشتەکە ڕووباری ئاوی ژیانی پیشاندام،
پڕشنگدار وەک کریستاڵ، لە تەختی خودا و بەرخەکە و 2
بە ناوەڕاستی شەقامی شارەکەدا دەڕوات. لە هەردوو ڕۆخی
ڕووبارەکەدا درەختی ژیان ڕوابوو کە دوازدە جار بەرهەم
دەدات، هەر مانگە و بەرهەمێک. گەڵای درەختەکەش بۆ
چاکبوونەوەی نەتەوەکانە. 3 ئیتر هیچ نەفرەتێک نامێنێت.
تەختی خودا و بەرخەکەش لەناو شارەکەدا دەبن، بەندەکانی
خزمەتی دەکەن و 4 ڕووی دەبینن و ناوی لەسەر نێوچەوانیانە.
5 لەوێ شەو دانایەت و پێویستییان بە چرا و ڕووناکی خۆر
نابێت، چونکە یەزدانی پەروەردگار بەسەریاندا دەدرەوشێتەوە
و بۆ هەتاهەتایە فەرمانڕەوایەتی دەکەن. (aiōn g165) 6 پاشان
پێی فەرمووم: «ئەم وشانە ڕاست و جێی متمانەن. خودای
پەروەردگاری ڕۆحی پێغەمبەران، فریشتەکەی خۆی نارد
تاکو ئەو شتانە پیشانی بەندەکانی خۆی بدات کە دەبێت زوو
ڕووبدەن.» 7 «ئەوەتا بە پەلە دێم! خۆزگە دەخوازرێت بەوەی
پێشبینییەکانی ئەم پەڕتووکە وشە بە وشە پەیڕەو دەکات.» 8 من
یۆحەنام، ئەوەی کە ئەم شتانەم بینی و بیستم. کاتێک بینیم و
بیستم، کەوتم بۆ ئەوەی لەبەرپێی ئەو فریشتەیە کڕنۆش ببەم کە
ئەم شتانەی پیشاندەدام. 9 جا پێی گوتم: «وا مەکە! منیش
وەک تۆ بەندەی هاوکارتم، لەگەڵ خوشک و برا پێغەمبەرەکانت
و ئەوانەی پەیامی ئەم پەڕتووکە پەیڕەو دەکەن. کڕنۆش بۆ
خودا ببە!» 10 هەروەها پێی گوتم: «پەیامی پێشبینییەکانی ئەم
پەڕتووکە مەشارەوە، چونکە کاتەکە نزیکە. 11 ئەوەی ستەمکارە
با هەر ستەم بکات، ئەوەی گڵاوە با هەر گڵاو بێت، ئەوەی
ڕاستودروستە با هەر کاری ڕاستودروست بکات، ئەوەی
پیرۆزیشە با هەر پیرۆز بێت. 12 «ئەوەتا بە پەلە دێم! پاداشتی
خۆم پێیە، تاکو پاداشتی هەرکەسێک بەگوێرەی کارەکەی
بدەمەوە. 13 من ئەلف و یێم، یەکەمین و دواهەمینم، سەرەتا و
کۆتایم. 14 «خۆزگە دەخوازرێت بەوانەی جلەکانیان دەشۆن،
تاکو مافیان لە درەختی ژیان هەبێت و لە دەرگاکانەوە بچنە
ناو شارەکە. 15 سەگەکان و جادووگەران و داوێنپیسان و
بکوژان و بتپەرستان و هەموو درۆزن و ئەوانەی حەز لە
درۆ دەکەن لە دەرەوە دەبن. 16 «من عیسام، فریشتەکەمم
نارد تاکو بەم شتانە شایەتی بۆ کڵێساکان بدەم. من لە ڕەگ
و نەوەی داوودم، ئەستێرەی بەیانی پڕشنگدار.» 17 ڕۆحی
پیرۆز و بووک دەفەرموون: «وەرە!» ئەوەی گوێی لێیە با
بڵێت: «وەرە!» ئەوەی تینوویەتی با بێت، ئەوەی دەیەوێت
با بەخۆڕایی ئاوی ژیان ببات. 18 من هەموو ئەوانە ئاگادار
دەکەمەوە کە گوێیان لە وشەکانی پێشبینیی ئەم پەڕتووکە دەبێت،
هەرکەسێک وشەیەک بۆ ئەم پێشبینییانە زیاد بکات ئەوا
خودا ئەو دەردانەی لەسەر زیاد دەکات کە لەم پەڕتووکەدا
نووسراون. 19 ئەگەر کەسێکیش وشەیەکی پێشبینییەکانی ئەم
پەڕتووکە بسڕێتەوە، خودا لە درەختی ژیان و لە شارە پیرۆزەکە
بێبەشی دەکات، ئەوەی لەم پەڕتووکەدا نووسراوە. 20 شایەتی

ئەمانە دەفەرموێ: «بەڵێ، بە پەلە دێم.» ئامین! وەرە، عیسای خاوەن شکۆ. 21 با نیعمەتی عیسای خاوەن شکۆ لەگەڵ هەمووتان بێت. ئامین.

66 Verses

کوردی سۆرانی at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

پەیدابوون **8:9** خودا بە نوح و کوڕەکانی فەرموو کە لەگەڵیدا بوون: **9:9** «من پەیمانی خۆم لەگەڵ ئێوە و نەوەی دوای ئێوەدا
دەچەسپێنم، **10:9** لەگەڵ هەموو ئەو گیاندارانەی کە لەگەڵ ئێوەن، باڵندە و ئاژەڵە ماڵییەکان و هەموو ئاژەڵە کێوییەکان، هەموو
ئەو گیاندارانەی لەگەڵتاندان و لە کەشتییەکە هاتوونەتە دەرەوە، هەروەها هەرچی گیانداری سەر زەویش هەیە. **11:9** من پەیمانی
خۆم لەگەڵ ئێوە دەچەسپێنم: هەرگیز جارێکی دیکە، هەموو گیانلەبەران بە ئاوی لافاو لەناو ناچن، هەرگیز جارێکی دیکە لافاو
وا نابێت زەوی بە تەواوی وێران بکات.» **12:9** ئینجا خودا فەرمووی: «ئەمە نیشانەی ئەو پەیمانەیە لەنێوان خۆم و ئێوە و هەموو
ئەو گیاندارانەی لەگەڵتاندان دەیبەستم، پەیمانێکە بۆ هەموو نەوەکانی داهاتوو. **13:9** وا پەلکەزێڕینەی خۆمم لەناو هەورەکاندا
داناوە، کە دەبێتە نیشانەی پەیمانەکەی نێوان من و زەوی.

دەرچوون **13:14** موساش وەڵامی گەلی دایەوە: «مەترسن، چەسپاو بن و بڕواننە ڕزگاریی یەزدان کە ئەمڕۆ بۆ ئێوەی دەکات،
چونکە ئەو میسریانەی کە ئەمڕۆ دەیانبینن، ئیتر بۆ هەتاهەتایە نایانبیننەوە. **14:14** یەزدان بۆتان دەجەنگێت و ئێوەش بێدەنگ
دەبن.»

لێڤییەکان **26:20** دەبێت بۆ من پیرۆز بن، چونکە من پیرۆزم، من یەزدانم، ئێوەم لەنێو گەلان جیا کردەوە هەتا بۆ من بن.

سەرژمێری **24:6** «”با یەزدان بەرەکەتدارت بکات و بتپارێزێت. **25:6** با ڕووی یەزدان بەسەرتدا بدرەوشێتەوە و لەگەڵت
میهرەبان بێت. **26:6** با یەزدان ئاوڕت لێ بداتەوە و ئاشتیت پێ ببەخشێت.“»

دواوتار **18:18** لەنێو براکانیان پێغەمبەرێکی وەک تۆیان بۆ دادەنێم و وتەکانم دەخەمە دەمی و ئەوەی فەرمانی پێدەدەم ئەو بۆیان
پێی دەدوێت. **19:18** جا ئەو کەسەی گوێ لە وشەکانم نەگرێت کە ئەو پێغەمبەرە بە ناوی منەوە دەیڵێت، ئەوا لێپرسینەوەی
لەگەڵ دەکەم.

یەشوع **7:1** «تەنها بەهێزبە و زۆر ئازابە، بۆ ئەوەی هۆشیار بیت بۆ کارکردن بەپێی هەموو ئەو فێرکردنەی کە موسای بەندەم
فەرمانی پێ کردوویت. نە بەلای ڕاست و نە بەلای چەپ لێی لامەدە، بۆ ئەوەی بۆ هەرکوێیەک بچیت سەرکەوتوو بیت.
8:1 پەڕتووکی ئەم فێرکردنە لە دەمت جیا نەبێتەوە، بەڵکو بە شەو و بە ڕۆژ لێی وردبەرەوە، بۆ ئەوەی وریابیت بۆ کارکردن بەپێی
هەموو ئەو شتانەی تێیدا نووسراوە، ئەو کاتە ژیانت ڕاستەڕێ دەبێت و سەردەکەویت. **9:1** ئایا من فەرمانم بە تۆ نەکرد؟ جا
بەهێزبە و ئازابە، مەتۆقە و ورە بەرمەدە، چونکە یەزدانی پەروەردگارت لەگەڵتە بۆ هەرکوێ بچیت.»

ڕابەران 7:2 گەلیش بە درێژایی سەردەمی یەشوع یەزدانیان دەپەرست، هەروەها بە درێژایی سەردەمی پیران کە لەدوای یەشوع تەمەنیان درێژەی کێشا و هەموو ئەو کارانەیان بینی کە یەزدانی مەزن بۆ ئیسرائیلی ئەنجام دا.

ڕائووس 16:1 بەڵام ڕائووس گوتی: «زۆرم لێ مەکە بەجێت بهێڵم و وازت لێ بهێنم، چونکە بۆ کوێ بچیت دەچم و لە هەرکوێ بمێنیتەوە دەمێنمەوە. گەلی تۆ گەلی منە و خودای تۆ خودای منە. 17:1 لەکوێ بمریت لەوێ دەمرم و هەر لەوێش بە خاک دەسپێردرێم. با یەزدان توندترین سزام بدات، ئەگەر جگە لە مردن شتێک من لە تۆ جیا دەکاتەوە.»

یەکەم ساموئێل 7:16 بەڵام یەزدان بە ساموئێلی فەرموو: «تەماشای ڕوخسار و باڵای مەکە، چونکە ڕەتم کردووەتەوە. یەزدان وەک مرۆڤ تەماشا ناکات، چونکە مرۆڤ تەماشای ڕوخسار دەکات، بەڵام یەزدان تەماشای دڵ دەکات.»

دووەم ساموئێل 22:7 «ئەی یەزدانی باڵادەست، لەبەر ئەمە، چەند مەزنیت! کوا هاوتای تۆ؟ بێجگە لە تۆ خودایەک نییە لە هەموو ئەوەی بە گوێی خۆمان گوێمان لێبووە.

یەکەم پاشایان 3:2 ئەوە بەجێبهێنە کە پێویستە بۆ یەزدانی پەروەردگارت بەجێبهێنرێت: ڕێگاکانی ئەو بگرەبەر، فەرز و فەرمان و حوکم و یاساکانی بەجێبهێنە، هەروەک لە تەوراتی موسادا نووسراوە، بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بیت لە هەر شتێک کە دەیکەیت و بۆ هەرکوێیەک کە دەڕۆیت.

دووەم پاشایان 19:22 لەبەر ئەوەی کاتێک گوێت لە پەیامەکەم بوو لە دژی ئێوە کە ئەم شوێنە وێران دەکەم و دانیشتووانەکەی دەبنە مایەی نەفرەت، لەبەردەم یەزدان دڵت نەرم بوو و خۆتت نزم کردەوە، جلەکانت لەبەر خۆتدا دادڕی و لەبەردەمم گریایت، هەروەها منیش گوێم لێت بوو. ئەوە فەرمایشتی یەزدانە.

یەکەم پوختەی مێژوو 17:29 خودایە من دەزانم کە تۆ دڵەکان تاقی دەکەیتەوە و بە دڵی پاک دڵخۆش دەبیت. من بە خواستی خۆم و بە ڕاستگۆییەوە هەموو ئەم شتانەم بەخشیوە. ئێستاش دڵخۆش بووم کە گەلەکەی تۆم لێرە بینی چۆن بە خواستی دڵی خۆیان پیتاکیان پێ بەخشیت.

دووەم پوختەی مێژوو 14:7 ئینجا کە گەلەکەم ئەوەی بە ناوی منەوە بانگ دەکرێت، بێفیز بوون و نوێژیان کرد و ڕوویان لە من کرد و لە ڕێگا خراپەکانیان گەڕانەوە، من لە ئاسمانەوە گوێ دەگرم و لە گوناهەکانیان خۆشدەبم و خاکەکەیان چاک دەکەمەوە.

عەزرا 10:7 چونکە عەزرا خۆی تەرخان کردبوو بۆ خوێندنی تەوراتی یەزدان و کارکردن پێی، بۆ ئەوەی ئیسرائیل فێری فەرز و دادوەری بکات.

نەحەمیا 3:6 منیش چەند نێردراوێکم بۆ لایان نارد و گوتم: «من خەریکی کارێکی گەورەم و ناتوانم دابەزم بۆ لاتان. بۆچی کارەکە بوەستێت، دەستی لێ هەڵبگرم و بێمە لاتان؟»

ئەستێر 14:4 چونکە ئەگەر تۆ لەم کاتەدا بێدەنگ بیت، یارمەتی و دەربازبوون لە شوێنێکی دیکە بۆ جولەکەکان سەرهەڵدەدات، بەڵام خۆت وماڵی باوکت لەناو دەبردرێن. هەروەها کێ دەزانێت، لەوانەیە بۆ کاتێکی وەک ئەمە بە پلەی پاشایەتی گەیشتوویت؟»

ئەیوب 25:19 بەڵام من زانیم ئەوەی کە دەمکڕێتەوە زیندووە و لە کۆتاییدا لەسەر زەوی ڕاست دەبێتەوە.

زەبوورەکان 1:23 زەبوورێکی داود. یەزدان شوانی منە، پێویستم بە هیچ نابێت. 2:23 لە لەوەڕگای سەوزدا دەملەوەڕێنێت و دەمباتە سەر ئاوی هێمن و سازگار، 3:23 گیانم دەبووژێنێتەوە. بەرەو ڕێگای ڕاستودروستی ڕێنماییم دەکات لە پێناوی ناوی خۆی. 4:23 ئەگەر تەنانەت بەناو دۆڵی سێبەری مەرگیشدا بڕۆم، لە هیچ خراپەیەک ناترسم، لەبەر ئەوەی تۆ لەگەڵمدای، گۆچان و داردەستەکەت دڵنەواییم دەکەن. 5:23 سفرەم بۆ ئامادە دەکەیت لەبەردەم دوژمنانم، زەیت لە سەرم دەدەیت بۆ دەستنیشانکردنم، جامەکەم لێوانلێو دەکەیت. 6:23 بێگومان بە درێژایی ژیانم چاکە و خۆشەویستی نەگۆڕ بەدوام دەکەون، بۆ هەتاهەتایە لە ماڵی یەزدان دەژیم.

پەندەکانی سلێمان 5:3 پڕ بەدڵ پشت بە یەزدان ببەستە و بە تێگەیشتوویی خۆت پشت ئەستوور مەبە. 6:3 لە هەموو ڕێگاکانت بیناسە، ئەویش ڕێچکەکانت ڕاست دەکات.

ژیرمەندی 10:3 ئەو بارەم بینی کە خودا داویەتی بە ئادەمیزاد هەتا هەڵیبگرن. 11:3 خودا هەموو شتێکی دروستکرد کە لە کاتی خۆیدا جوان بێت، هەروەها وای کرد مرۆڤ هەستی ژیانی هەتاهەتایی هەبێت؛ لەگەڵ ئەوەشدا کەس ناتوانێت لە بنجوبنەوانی کاری خودا تێبگات، لە سەرەتاوە هەتا کۆتایی.

گۆرانی گۆرانییەکان 4:2 با بمباتە هۆڵی خوانەکە، خۆشەویستییەکەی وەک ئاڵا لەسەر سەرم بشەکێتەوە.

ئیشایا 6:9 چونکە کوڕێکمان دەبێت، کوڕێکمان پێدەدرێت و سەرکردایەتی دەکەوێتە سەرشانی. ناوی لێ دەنرێت سەرسوڕهێنەر و ڕاوێژکار، خودای بە توانا، باوکی هەتاهەتایی، میری ئاشتی. 7:9 گەشەسەندنی سەرۆکایەتی و ئاشتییەکەی بێ کۆتایی دەبێت. لەسەر تەختی داود و بەسەر شانشینەکەی پاشایەتی دەکات بۆ چەسپاندنی و بەهێزکردنی، بە دادپەروەری و بە ڕاستودروستی لە ئێستاوە و هەتاهەتایە. دڵگەرمی یەزدانی سوپاسالار ئەمە دەکات.

یەرمیا 4:1 فەرمایشتی یەزدانم بۆ هات: 5:1 «پێش ئەوەی لەناو سکی دایکت شێوەت بکێشم، تۆم ناسی، پێش ئەوەی لە منداڵدان بێیتە دەرەوە، تەرخانم کردیت، تۆم کردە پێغەمبەری نەتەوەکان.» 6:1 بەڵام من گوتم: «ئای، ئەی یەزدانی باڵادەست، وتەبێژی لە توانامدا نییە، چونکە تەمەنم بچووکە.» 7:1 ئینجا یەزدان پێی فەرمووم: «مەڵێ:"تەمەنم بچووکە"بۆ لای هەرکەسێک بتنێرم دەچیت و هەموو ئەوەی فەرمانت پێ بکەم ڕایدەگەیەنیت. 8:1 لێیان مەترسە، چونکە من لەگەڵتدام بۆ ئەوەی فریات بکەوم.» ئەوە فەرمایشتی یەزدانە. 9:1 ئینجا یەزدان دەستی درێژکرد و دەستی لە دەمم دا و پێی فەرمووم: «دڵنیابە، من وتەکانم دەخەمە دەمی تۆوە. 10:1 ببینە، ئەمڕۆ تۆم کرد بە پێغەمبەر بۆ نەتەوە و شانشینەکان، بۆ ڕیشەکێشکردن و شکاندن، بۆ لەناوبردن و ڕووخاندن، بۆ بنیادنان و چاندن.»

شینەکانی یەرمیا 21:3 بەڵام ئەوە دەهێنمەوە یادم و لەبەر ئەوە هیوام هەیە: 22:3 بەهۆی خۆشەویستی نەگۆڕی یەزدانە کە لەناونەچووین، چونکە بەزەییەکەی تەواو نابێت. 23:3 ئەوانەت هەموو بەیانییەک نوێن؛ دڵسۆزییەکەت چەند گەورەیە.

حزقیێل 26:36 دڵێکی نوێتان دەدەمێ و ڕۆحێکی نوێ دەخەمە ناوتانەوە، ئەو دڵە بەردینەتان لێ دەکەمەوە و دڵێکی گۆشتینتان دەدەمێ. 27:36 ڕۆحی خۆم دەخەمە ناوتانەوە، واتان لێ دەکەم کە ڕێگای فەرزەکانم پەیڕەو بکەن و حوکمەکانم بەجێبهێنن و کاریان پێ بکەن.

دانیال 16:3 شەدرەخ و مێشەخ و عەبێدنەگۆ وەڵامی پاشایان دایەوە: «ئەی نەبوخودنەسر، پێویستمان بەوە نییە لەسەر ئەم بابەتە وەڵامت بدەینەوە. 17:3 ئەی پاشا، ئەگەر بمانخەیتە ناو کوورەی ئاگری داگیرساویشەوە، ئەو خودایەی دەیپەرستین دەتوانێت ڕزگارمان بکات، ئەو لە دەستی تۆ دەربازمان دەکات. 18:3 ئەی پاشا، تەنانەت ئەگەر ڕزگاریشی نەکردین، دەمانەوێ تۆ بزانیت، ئێمە خوداوەندەکانی تۆناپەرستین و کڕنۆش بۆ پەیکەرە زێڕینەکەش نابەین کە داتناوە.»

هۆشەع 6:6 چونکە میهرەبانیم دەوێ نەک قوربانی، لەلای من خواناسی لە قوربانی سووتاندن گرنگترە.

یۆئێل 28:2 «پاش ئەمانە، ڕۆحم بەسەر هەموو خەڵکدا دەڕێژم. کوڕان و کچانتان پەیامی خودا ڕادەگەیەنن، پیرەمێردەکانتان خەون دەبینن، گەنجانتان بینینیان بۆ ئاشکرا دەکرێت. 29:2 تەنانەت بەسەر بەندە و کەنیزەکانیشم، لەو ڕۆژانەدا ڕۆحی خۆم دەبارێنم. 30:2 پەرجوو لە ئاسمان و زەویدا نیشان دەدەم، خوێن و ئاگر و ستوونی دووکەڵ. 31:2 خۆر دەبێتە تاریکی و مانگیش دەبێتە خوێن، بەر لەوەی ڕۆژی گەورە و ترسناکی یەزدان بێت. 32:2 بەڵام هەرکەسێک بە ناوی یەزدانەوە بپاڕێتەوە ڕزگاری دەبێت، چونکە هەروەک یەزدان فەرمووی، ڕزگاربوون لە کێوی سییۆن و لە ئۆرشەلیم دەبێت، بۆ ئەوانەیە کە ماونەتەوە، ئەوانەی یەزدان بانگهێشتی کردوون.

ئامۆس 24:5 لەبری ئەوە با دادپەروەری وەک زێ بڕوات و ڕاستودروستیش وەک ڕووبارێکی هەمیشەیی.

عۆبەدیا 15:1 «ڕۆژی یەزدان بۆ هەموو گەلان نزیکە. هەروەک ئەوەی کردت ئاوات پێ دەکرێتەوە، کردەوەکانت بەسەر خۆت دێتەوە.

یونس 6:2 تاکو بنی چیاکان شۆڕ بوومەوە، بۆ هەتاهەتایە لە زەوی بەندی کردم. ئەی یەزدانی پەروەردگارم، بەڵام تۆ ژیانی منت لە جیهانی مردووان هێنایە دەرەوە. 7:2 «ئەی یەزدان، کاتێک گیانم شەکەت بوو، تۆم بیرکەوتەوە، نزاکەم گەیشتە لات، بۆ پەرستگای پیرۆزت. 8:2 «ئەوانەی بتی پووچ دەپەرستن لە خۆشەویستی خودا بۆ خۆیان هەڵدەگەڕێنەوە. 9:2 بەڵام من بە دەنگی ستایشەوە قوربانیت بۆ سەردەبڕم، ئەوەی نەزرم کردووە بەجێی دەهێنم. ڕزگاری لە یەزدانەوەیە.»

میخا 8:6 ئەی مرۆڤ، یەزدان پێی ڕاگەیاندیت کە چی چاکە و داوای چیت لێدەکات: دادوەری بەجێبهێنە و حەزت لە خۆشەویستی نەگۆڕ بێت و بە بێفیزی لەگەڵ خودا کەت هاتوچۆ بکەیت.

ناحوم 2:1 یەزدان خودایەکی ئیرەدار و تۆڵەسێنەرە، یەزدان تۆڵەسێنەر و زۆر تووڕەیە. یەزدان تۆڵەسێنەرە لە ناحەزانی و هەڵچوونی لە دژی دوژمنانی بەردەوامە. 3:1 یەزدان پشوودرێژە و توانای مەزنە، بەڵام چاو لە گوناه ناپۆشێت. ڕێگای یەزدان لەناو گەردەلوول و ڕەشەبادایە، هەور تۆزی پێیەکانیەتی.

حەبەقوق 17:3 لەگەڵ ئەوەی دار هەنجیر گوڵ ناکات و دار مێوەکان هێشووە ترێیان نییە، لەگەڵ ئەوەی دار زەیتوون بەر ناگرێت و کێڵگەکان خواردن بەرهەم ناهێنن، لەگەڵ ئەوەی مەڕ لە پشتیر دەبڕدرێتەوە و مانگا لەسەر ئاخوڕ نییە، 18:3 بەڵام من بە یەزدان دڵشاد دەبم، بە خودای ڕزگارکەرم دڵخۆش دەبم. 19:3 یەزدانی پەروەردگار هێزی منە، پێیەکانم وەک پێی ئاسک لێدەکات، توانام پێ دەبەخشێت بچمە سەر بەرزاییەکان.

سەفەنیا 17:3 یەزدانی پەروەردگارت لەگەڵتدایە، لە ڕزگارکردن قارەمانە. بە شادییەوە پێت دڵخۆش دەبێت، لەناو خۆشەویستییەکەی دەتبووژێنێتەوە، بە گۆرانییەوە پێت شاد دەبێت.»

حەگەی 4:1 «ئایا دەگونجێ کە لە ماڵە ڕازاوەکەتان دابنیشن، بەڵام ئەم ماڵە وێرانە؟» 5:1 ئێستاش یەزدانی سوپاسالار ئەمە دەفەرموێت: «لە کردەوەکانتان ڕابمێنن. 6:1 زۆرتان چاند، بەڵام کەم هات. خواردتان، بەڵام تێر نەبوون. خواردتانەوە، بەڵام تینوێتیتان نەشکا. بەرگتان پۆشی، بەڵام گەرم نەبوونەوە. کرێگرتەش کرێ وەردەگرێت، بەڵام دەیخاتە گیرفانێکی دڕاو.» 7:1 یەزدانی سوپاسالار ئەمە دەفەرموێت: «لە کردەوەکانتان ڕابمێنن.

زەکەریا 10:12 «ڕۆحی میهرەبانی و پاڕانەوە بەسەر بنەماڵەی داود و بەسەر دانیشتووانی ئۆرشەلیمدا دەبارێنم. جا تەماشای من دەکەن، ئەوەی کە ڕمیان لێداوە، هەروەها شیوەنی بۆ دەگێڕن وەک کەسێک شیوەن بۆ تاقانەکەی بگێڕێت، زۆر دەگرین، هەروەک گریان بۆ نۆبەرەیەک.

مەلاخی 2:4 بەڵام ئێوە کە لە ناوەکەم دەترسن، خۆری ڕاستودروستیتان لێ هەڵدێت و تیشکەکانی دەبێتە هۆی چاکبوونەوە. جا دێنە دەرەوە و قەڵەمباز دەدەن وەک چۆن جوانەگای قەڵەو لە تەویلە بەرەڵا دەکرێن. 3:4 ئینجا لەو ڕۆژەی ئەوە دەکەم، ئێوە خراپەکاران پێشێل دەکەن، دەبنە خۆڵەمێش لەژێر نەعلی پێتان.» ئەوە فەرمایشتی یەزدانی سوپاسالارە.

مەتا 18:28 عیسا لێیان نزیک بووەوە و قسەی بۆ کردن: «هەموو دەسەڵاتێکم لە ئاسمان و لەسەر زەوی دراوەتێ. 19:28 کەواتە بڕۆن، هەموو نەتەوەکان بکەنە قوتابی، بە ناوی باوک و کوڕ و ڕۆحی پیرۆز لە ئاویان هەڵبکێشن، 20:28 فێریان بکەن با کار بکەن بە هەموو ئەو شتانەی کە ڕامسپاردوون. دڵنیابن من هەموو ڕۆژێک لەگەڵتانم، هەتا کۆتایی زەمان.» (aiōn g165)

مەرقۆس 14:1 دوای دەستگیرکردنی یەحیا، عیسا هاتە جەلیل و مزگێنی خودای ڕادەگەیاند و 15:1 دەیفەرموو: «کاتەکە هاتووەتە دی و پاشایەتی خودا نزیک بووەتەوە. تۆبە بکەن، باوەڕ بەم مزگێنییە بهێنن.» 16:1 کاتێک عیسا بە کەناری دەریاچەی جەلیلدا دەڕۆیشت، شیمۆن و ئەندراوسی برای بینی، تۆڕیان فڕێدەدایە دەریاچەکە، چونکە ماسیگر بوون. 17:1 عیسا پێی فەرموون: «وەرن دوام بکەون، دەتانکەم بە ڕاوکەری مرۆڤ.» 18:1 دەستبەجێ تۆڕەکانیان بەجێهێشت و دوای کەوتن.

لۆقا 18:4 «[ڕۆحی یەزدان بەهێزم دەکات، چونکە دەستنیشانی کردووم بۆ مژدەدان بە هەژاران، منی ناردووە بۆ جاڕدانی ئازادی بەدیلگیراوان، هەروەها گەڕانەوەی بینایی بۆ کوێران، بۆ ئازادکردنی ستەملێکراوان و

یۆحەنا 16:3 لەبەر ئەوەی خودا ئەوەندە جیهانی خۆشویست، تەنانەت کوڕە تاقانەکەی بەختکرد، تاکو هەرکەسێک باوەڕی پێ بهێنێت لەناو نەچێت، بەڵکو ژیانی هەتاهەتایی هەبێت، (aiōnios g166) 17:3 چونکە خودا کوڕەکەی نەنارده جیهان تاکو جیهان حوکم بدات، بەڵکو تاکو جیهان بەوەوە ڕزگاری ببێت.

کردار 7:1 وەڵامی دانەوە: «بۆتان نییە ئەو کات و سەردەمانە بزانن کە باوک بە دەسەڵاتی خۆی دایناون. 8:1 بەڵام کاتێک ڕۆحی پیرۆزتان دێتە سەر، هێز وەردەگرن و بۆ من دەبنە شایەت، لە ئۆرشەلیم و هەموو یەهودیا و سامیرە، تاکو ئەوپەڕی زەوی.»

ڕۆما 32:11 خودا هەمووانی لە گوێڕایەڵنەبووندا بەندکرد، تاکو بەزەیی بە هەمووواندا بێتەوە. (eleēsē g1653) 33:11 ئای لە قووڵی دەوڵەمەندی و دانایی و زانیاری خودا! حوکمەکانی لە سەرووی تێگەیشتنەوەیە و ڕێگاکانی لە سەرووی وردبوونەوەیە.
34:11 [کێ بیری یەزدانی زانی؟ یان کێ بووە ڕاوێژکاری؟] 35:11 [کێ شتێکی پێ بەخشیوە تاکو پێی بدرێتەوە؟] 36:11 چونکە
هەموو شتەکان لە ئەوە و بەهۆی ئەوە و بۆ ئەوە. هەتاهەتایە شکۆمەندی بۆ ئەوە! ئامین. (aiōn g165)

یەکەم کۆرنسۆس 9:6 ئایا ئێوە نازانن کە زۆرداران نابنە میراتگری شانشینی خودا؟ هەڵەخەڵەتێن. نە بەرەڵا و نە بتپەرست، نە داوێنپیس و نە هاوڕەگەزباز، 10:6 نە دز و نە چاوچنۆک، نە سەرخۆش و نە جنێوفرۆش و نە تاڵانکەر، نابنە میراتگری شانشینی خودا. 11:6 جا هەندێکتان بەم شێوەیە بوون. بەڵام شۆرانەوە و پیرۆزکران و بێتاوان کران بە ناوی عیسای مەسیحی خاوەن شکۆ و ڕۆحی خودامان.

دووەم کۆرنسۆس 17:5 کەواتە ئەگەر هەرکەسێک لەگەڵ مەسیحدا ببێتە یەک، دەبێت بە بەدیهێنراوێکی نوێ، شتە کۆنەکان بەسەرچوون و شتی نوێ هاتووە! 18:5 ئەمەش هەمووی لە خوداوەیە، کە لەگەڵ خۆی لە ڕێگەی مەسیحەوە ئاشتی کردینەوە

و خزمەتی ئەم ئاشتبوونەوەی پێداین، 19:5 واتە خودا بە یەکبوون لەگەڵ مەسیح جیهانی لەگەڵ خۆی ئاشت کردەوە، گوناهەکانیانی لەسەر نەنووسین و پەیامی ئاشتبوونەوەی بە ئێمە سپاردووە. 20:5 کەواتە ئێمە باڵوێزی مەسیحین، خوداش لە ڕێگەی ئێمەوە جیهان بانگهێشت دەکات، لەبری مەسیح لێتان دەپاڕێینەوە: لەگەڵ خودا ئاشت بنەوە. 21:5 ئەوەی گوناهی نەدەناسی خودا لە پێناوی ئێمە کردییە گوناه، تاکو بە یەکبوون لەگەڵ مەسیحدا ببین بە ڕاستودروستی خودا.

گەلاتیا 6:1 پێم سەیرە چۆن وا بە خێرایی، لەوەی بە نیعمەتی مەسیح بانگی کردوون، بۆ مزگێنییەکی دیکە وەردەگەڕێن! 7:1 مزگێنییەکی دیکە بوونی نییە، بەڵکو هەندێک کەس دەیانەوێت سەرتان لێ بشێوێنن و پەیامی مزگێنیی مەسیح بگۆڕن.

ئەفەسۆس 1:2 ئێوەش بەهۆی خراپە و گوناهەکانتانەوە مردبوون 2:2 کە پێشتر تێیدا دەژیان کاتێک پەیڕەوی ڕێبازی ئەم جیهانە و سەرۆکی دەسەڵاتی هەواتان دەکرد، ئەو ڕۆحەی ئێستا لە یاخیبوواندا کار دەکات. (aiōn g165) 3:2 ئێمەش هەموو لەوان بووین، لە هەوەسەکانی سروشتی دنیاییماندا دەژیاین، بە خواستەکانی ئەم سروشتە و بیرەکانیمان دەکرد، وەکو خەڵکی دیکە بە سروشت شایانی تووڕەیی خودا بووین. 4:2 بەڵام خودا کە دەوڵەمەندە لە بەزەیی، لەبەر ئەو خۆشەویستییە مەزنەی بۆ ئێمەی دەربڕیوە، 5:2 ئێمە کە بەهۆی گوناهەکان مردبووین، لەگەڵ مەسیح زیندووی کردینەوە. بە نیعمەت ڕزگارتان بووە. 6:2 خودا ئێمەی لەگەڵ عیسای مەسیحدا هەستاندەوە و بەهۆی یەکبوون لەگەڵ ئەودا لە شوێنەکانی ئاسمان دایناین، 7:2 تاکو لە دنیای داهاتوو دەوڵەمەندی نیعمەتی بێ هاوتای خۆی لە ڕێگەی میهرەبانییەکەیەوە بۆ ئێمە دەربخات کە لەگەڵ عیسای مەسیحدا یەکین. (aiōn g165) 8:2 لەبەر ئەوەی بە نیعمەت ڕزگارتان بوو لە ڕێگەی باوەڕەوە، ئەمەش لە خۆتانەوە نییە، بەڵکو دیاری خودایە، 9:2 بە کردار نییە، تاکو کەس شانازی نەکات. 10:2 ئێمە دروستکراوی دەستی خوداین و بە یەکبوونمان لەگەڵ عیسای مەسیح دەبینە بەدیهێنراوێک بۆ کاری چاکە، کە خودا پێشتر ئامادەی کردووە تاکو بە ئەنجامی بگەیەنین.

فیلیپی 7:3 بەڵام ئەوەی بۆ من قازانج بوو، لە پێناوی مەسیحدا ئەمانە بە زیان دەزانم. 8:3 لەمەش زیاتر هەموو شتێک بە زیان دەزانم لەبەر بەرزی بەهای ناسینی عیسای مەسیحی خاوەن شکۆ. لە پێناوی ئەودا هەموو شتێکم لە دەست دا و هەموو ئەو شتانەم بە زبڵ دانا، بۆ ئەوەی مەسیح بەدەستبهێنم و 9:3 وەک کەسێک کە لەگەڵ مەسیحدا بوویێتە یەک هەژمارد بکرێم، نەک بە ڕاستودروستی خۆم کە لە شەریعەتەوەیە، بەڵکو لە ڕێگەی باوەڕەوە بە مەسیح، ئەو ڕاستودروستییەی کە لە خوداوەیە و پشت بە باوەڕ دەبەستێت.

کۆلۆسی 15:1 کوڕەکە وێنەی خودای نەبینراوە، نۆبەرەیە و لە سەرووی هەموو بەدیهێنراوانە، 16:1 چونکە بەو هەموو شتێک بەدیهێنرا: لە ئاسمان و لەسەر زەوی، بینراو و نەبینراو، تەخت یان دەسەڵات، سەرۆکایەتی یان حوکمڕانی، هەمووی لە ڕێگەی ئەوەوە و بۆ ئەو بەدیهێنران. 17:1 ئەو پێش هەموو شتێکە و هەموو شتێکیش بەو یەکیگرتووە. 18:1 ئەو سەری جەستەیە کە کڵێسایە. ئەو سەرەتایە و نۆبەرەی نێو مردووانە، تاکو لە سەرووی هەموو شتێکەوە بێت، 19:1 چونکە خودا خۆشحاڵ بوو بە هەموو پڕیی خۆی لە مەسیحدا نیشتەجێ بێت، 20:1 لە ڕێگەی ئەوەوە هەموو شتێک لەگەڵ خۆیدا ئاشت بکاتەوە و بە خوێنی خاچەکەی ئاشتی بنێتەوە، ئەگەر لەسەر زەوی بێت یان لە ئاسمان.

یەکەم سالۆنیکی 1:4 لە کۆتاییدا خوشکان، برایان، ئێمە فێرمان کردوون کە دەبێت چۆن بژین تاکو خودا ڕازی بکەن، وەک ئاواش دەژین، ئێستا داواتان لێ دەکەین و لێتان دەپاڕێینەوە بە ناوی عیسای خاوەن شکۆوە تاکو زیاتر خۆتان تەرخان بکەن، 2:4 چونکە دەزانن ئەو ڕاسپاردانە چی بوون کە بە دەسەڵاتی عیسای باڵادەست پێماندان. 3:4 خواستی خودا ئەوەیە کە پیرۆزکراو بن، واتە واز لە داوێنپیسی بهێنن و 4:4 هەریەکەتان فێری ئەوە بێت کە چۆن جەستەی خۆی پاک و پیرۆز بپارێزێت، 5:4 نەک بە ئارەزووی هەوەسبازی وەک ئەو نەتەوانەی خودا ناناسن؛

دووەم سالۆنیکی 6:3 ئێستاش خوشکان، برایان، بە ناوی عیسای مەسیحی خاوەن شکۆمانەوە ڕاتاندەسپێرین کە لە هەر
خوشک یان برایەک دوور بکەونەوە کە بە تەمبەڵی ژیان بەڕێ دەکات و بەگوێرەی ئەو فێرکردنە نارِوات کە لە ئێمەوە
وەریگرتووە. 7:3 ئێوە خۆتان دەزانن کە دەبێت چۆن لاسایی ئێمە بکەنەوە، چونکە کاتێک لەلاتان بووین تەمبەڵ نەبووین،
8:3 بەخۆڕایی نانی کەسمان نەخواردووە، بەڵکو شەو و ڕۆژ بە ڕەنج و ماندووبوون کارمان کردووە، تاکو نەبینە بار بۆ
کەستان. 9:3 ئەمەش نەک لەبەر ئەوەی مافمان نییە، بەڵکو بۆ ئەوەی خۆمان بکەین بە نموونە بۆ ئێوە تاکو لاسایمان بکەنەوە.
10:3 تەنانەت کاتێک لەلاتان بووین ئەم ڕاسپاردەیەمان پێدان: «ئەوەی کار نەکات، ناخوات.»

یەکەم تیمۆساوس 1:2 بۆیە پێش هەموو شتێک تکا دەکەم، نوێژ و نزا و پاڕانەوە و سوپاسگوزاریتان بۆ هەموو خەڵک بێت،
2:2 بۆ پاشا و دەسەڵاتداران، تاکو بە ئاشتی و هێمنی و بەوپەڕی لەخواترسی و ڕێزەوە بژین. 3:2 ئەمەش چاک و پەسەندکراوە
لەلای خودای ڕزگارکەرمان، 4:2 ئەوەی دەیەوێت هەموو خەڵکی ڕزگاریان بێت و بەرەو ناسینی ڕاستی بێن، 5:2 چونکە خودا
یەکە و یەک ئاشتکەرەوە لەنێوان خودا و مرۆڤدایە، ئەویش عیسای مەسیحی مرۆڤە،

دووەم تیمۆساوس 8:2 یادی عیسای مەسیح بکە، کە لەنێو مردووان هەستایەوە و لە نەوەی داود بوو. ئەمە پەیامی ئینجیلەکەمە،
9:2 کە لە پێناویدا ئازار دەچێژم و وەک تاوانبارێک کۆت و زنجیر کراوم، بەڵام وشەی خودا کۆت ناکرێت. 10:2 بۆیە
بەرگەی هەموو شتێک دەگرم لەبەر ئەوانەی خودا هەڵیبژاردن، تاکو ئەوانیش ئەو ڕزگارییە بەدەستبهێنن کە بەهۆی عیسای
مەسیحەوەیە، لەگەڵ شکۆی هەتاهەتایی. (aiōnios g166)

تیتۆس 11:2 نیعمەتی خودا دەرکەوت و ڕزگاری پێشکەشی هەموو خەڵک دەکات. 12:2 ئەوەی فێرمان دەکات نکۆڵی لە
خوانەناسی و هەوەسە دنیاییەکان بکەین، بە ژیری و ڕاستودروستی و لەخواترسی بژین لەم دنیایە، (aiōn g165) 13:2 لە چاوەڕوانی
هیوای بەرەکەتدار، دەرکەوتنی شکۆی خودای گەورە و ڕزگارکەرمان، عیسای مەسیح، 14:2 ئەوەی بۆ ئێمە خۆی بەختکرد،
تاکو لە هەموو سەرپێچییەک بمانکڕێتەوە و گەلێکی تایبەت بۆ خۆی پاک بکاتەوە، دڵگەرم بۆ چاکەکاری.

فلیمۆن 3:1 با نیعمەت و ئاشتی لە خودای باوکمان و عیسای مەسیحی خاوەن شکۆوە لەگەڵتان بێت. 4:1 هەمیشە سوپاسی
خودام دەکەم کاتێک لە نوێژەکانمدا ناوی تۆ دەهێنم، 5:1 چونکە باوەڕی تۆ بە عیسای خاوەن شکۆ و خۆشەویستی تۆم بۆ
هەموو گەلی پیرۆزی خوی بیستووە. 6:1 نوێژ دەکەم کە باوەڕی هاوبەشمان کاریگەر بێت لە زانینی هەموو چاکەیەک کە لە
پێناوی مەسیحدا بەشداری دەکەین. 7:1 ئەی برا، بەهۆی خۆشەویستییەوە زۆر شادبووم و هاندرام، لەبەر ئەوەی بەهۆی تۆوە
دڵی گەلی پیرۆزی خودا گەشایەوە.

عیبرانییەکان 1:1 لە سەردەمانی کۆنەوە خودا زۆر جار و بە ڕێگای جۆراوجۆر بەهۆی پێغەمبەرانەوە لەگەڵ باوباپیراندا دواوە،
2:1 بەڵام لەم ڕۆژانەی کۆتاییدا بەهۆی کوڕەکەیەوە لەگەڵمان دوا، ئەوەی دەستنیشانی کردووە وەک میراتگری هەموو شتێک
و لە ڕێگەی ئەویشەوە گەردوونی دروستکردووە. (aiōn g165) 3:1 کوڕەکە تیشکی شکۆی خودایە و بە تەواوی وێنەی
کرۆکیەتی، هەڵگری هەموو شتێکە بە هێزی فەرمایشتی خۆی، لەدوای ئەوەی پاکسازیی بۆ گوناه کرد لە دەستەڕاستی خودای
مەزن لە ئاسمان دانیشت.

یاقوب 16:1 خوشک و برایانی خۆشەویستم، هەڵمەخەڵەتێن. 17:1 هەموو بەخشینێکی چاک و بەهرەیەکی تەواو لەلایەن
سەرەوەیە، لەلای باوکی ڕووناکییەکانەوە دێتە خوارەوە، ئەوەی ناگۆڕێت و سێبەری خولانەوەی نییە. 18:1 خواستی لەسەر
بوو کە بە وشەی ڕاستی لەدایک ببین، تاکو ببینە نۆبەرەی بەدیهێنراوانی.

یەکەم پەترۆس 18:3 لەبەر ئەوەی مەسیح تەنها جارێک لەبەر گوناه ئازار درا، بێتاوان لە پێناوی تاوانباران، تاکو لە خودامان نزیک بکاتەوە. خەڵک مەسیحیان کوشت بەڵام خودا بە ڕۆح زیندووی کردەوە،

دووەم پەترۆس 3:1 هێزە خوداییەکەی مەسیح هەموو ئەو شتانەی پێ بەخشیوین کە بۆ ژیان و لەخواترسی پێویستە، ئەمەش لە ڕێگەی ئەو ناسینەی کە هەمانە بۆ ئەو خودایەی کە بانگی کردین بۆ شکۆ و چاکییەکەی. 4:1 خودا بەهۆی هەموو ئەمانەوە بەڵێنە بەهادار و گەورەکانی پێداین، تاکو ئێوە بەهۆی ئەم بەڵێنانەوە بتوانن لەو گەندەڵییەی جیهان دەرباز بن کە لە ئارەزووی خراپدایە و بەشدار بن لە سروشتی خودایی.

یەکەم یۆحەنا 1:2 ڕۆڵە خۆشەویستەکانم، ئەمانەتان بۆ دەنووسم تاکو گوناه نەکەن. بەڵام ئەگەر یەکێک گوناهی کرد، ئەوا لەلای باوک داکۆکیکارمان هەیە کە عیسای مەسیحی ڕاستودروستە. 2:2 ئەو کەفارەتی گوناهەکانمانە، نەک تەنها هی ئێمە، بەڵکو گوناهەکانی هەموو جیهان.

دووەم یۆحەنا 7:1 چەواشەکاری زۆر بە جیهاندا بڵاوبوونەتەوە و دان بەوەدا نانێن کە عیسای مەسیح بە جەستە هاتووە. ئەو جۆرە کەسانە چەواشەکار و دژە مەسیحن.

سێیەم یۆحەنا 4:1 خۆشی لەمە گەورەترم نییە کە گوێم لێ بێت منداڵانم بەگوێرەی ڕاستی دەڕۆن.

یەهوزا 3:1 خۆشەویستان، هەرچەندە زۆر بە پەرۆش بووم تاکو لەبارەی ڕزگاریی هاوبەشمانەوە بۆتان بنووسم، بەڵام بە پێویستم زانی ئەمەتان بۆ بنووسم، لێتان دەپاڕێمەوە تێبکۆشن بۆ ئەو باوەڕەی کە تەنها جارێک دراوەتە دەست گەلی پیرۆزی خودا. 4:1 لەبەر ئەوەی کەسانێک بە دزییەوە هاتوونەتە ناوەوە، لەمێژە بۆ ئەو حوکمە نووسراون، خوانەناسن، نیعمەتی خودامان بۆ بەڕەڵایی دەگۆڕن و نکۆڵی لە عیسای مەسیح دەکەن، کە تاقە سەروەر و پەروەردگارمانە.

ئاشکراکردن 19:3 «ئەوانەی خۆشم بوێن سەرزەنشتیان دەکەم و تەمبێیان دەکەم. بۆیە دڵگەرم بە و تۆبە بکە. 20:3 ئەوەتا لە بەردەرگا وەستاوم و لە دەرگا دەدەم. ئەگەر یەکێک گوێی لە دەنگم بوو و دەرگاکەی کردەوە، لێی دێمە ژوورەوە و نانی لەگەڵ دەخۆم، ئەویش لەگەڵ من. 21:3 «ئەوەی سەربکەوێت، لەگەڵ خۆم لەسەر تەختەکەم دایدەنیشێنم، وەک چۆن منیش سەرکەوتنم بەدەستهێنا و لەگەڵ باوکم لەسەر تەختەکەی دانیشتم. 22:3 ئەوەی گوێی هەیە، با بیستێت ڕۆحی پیرۆز چی بە کڵێساکان دەفەرموێ.»

Reader's Guide

کوردی سۆرانی at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

کوردی سۆرانی at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God’s love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12
Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:
Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126
Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:
Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165
Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:
A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166
Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:
From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653
Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:
To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

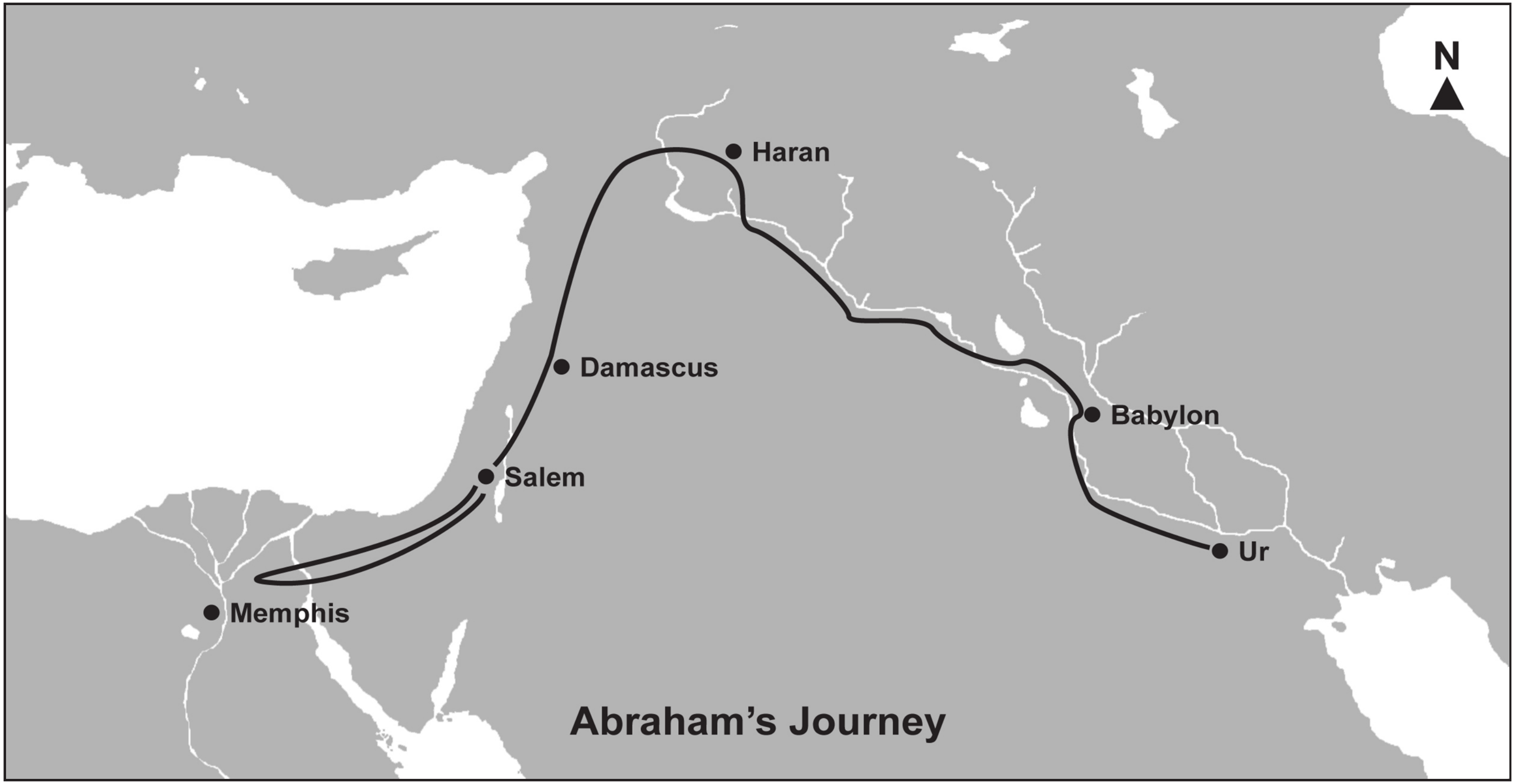

به باوەڕ کاتێک ئیبراهیم بانگکرا بچێتە ئەو شوێنەی خەریک بوو بە میرات وەریبگرێت، گوێڕایەڵ بوو و ڕۆیشت، هەرچەندە نەیدەزانی بۆ کوێ دەچێت. - عیبرانییەکان 11:8

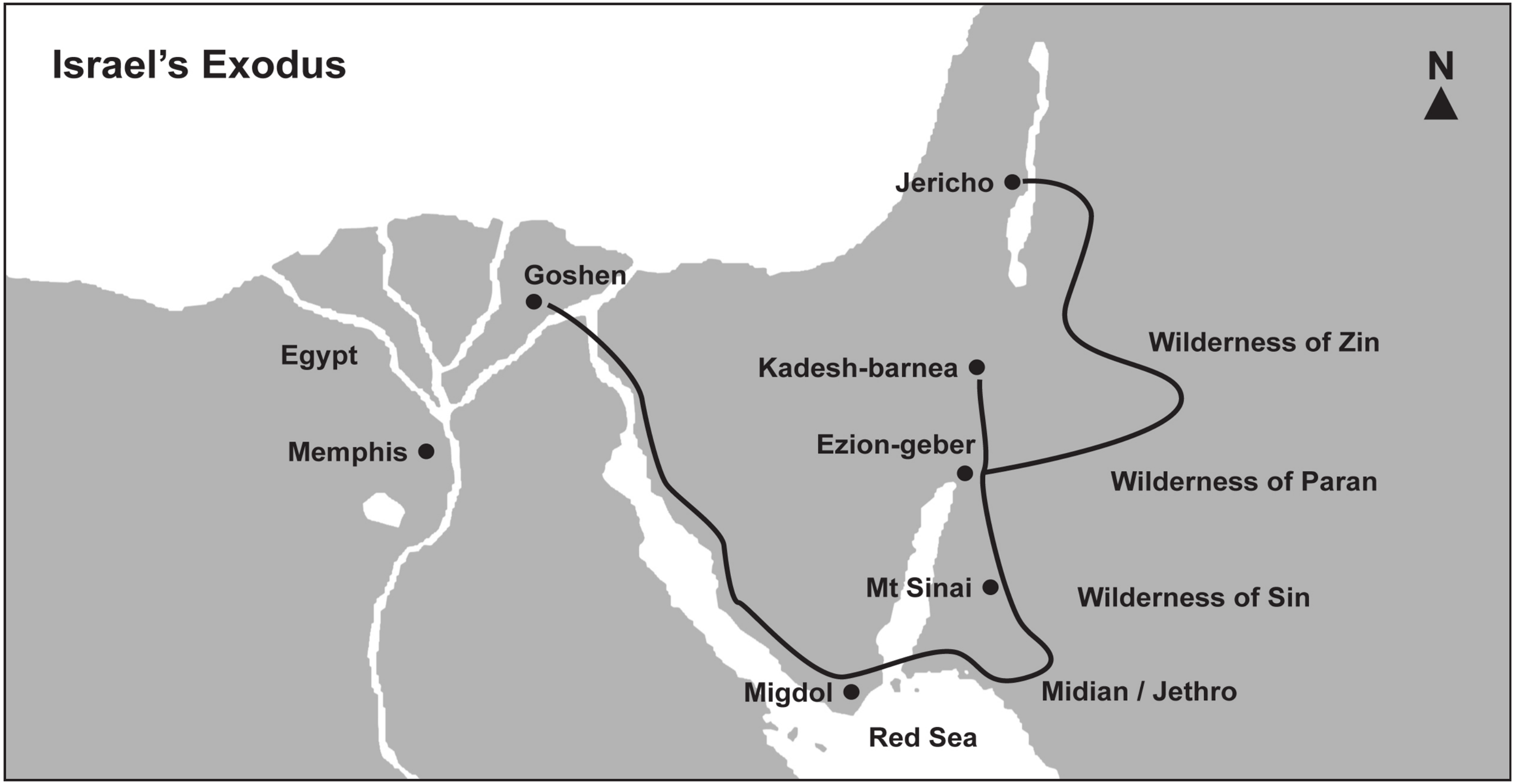

ئەوە بوو کە فیرعەون ڕێی دا گەلەکە بڕۆن، خودا ڕێنمایی نەکردن بۆ ڕێگای خاکی فەلەستییەکان، لەگەڵ ئەوەی نزیکیش بوو، چونکە خودا فەرمووی: «نەوەک گەل پەشیمان ببنەوە کاتێک شەڕ ببینن و بگەڕێنەوە بۆ میسر.» - دەرچوون 13:17

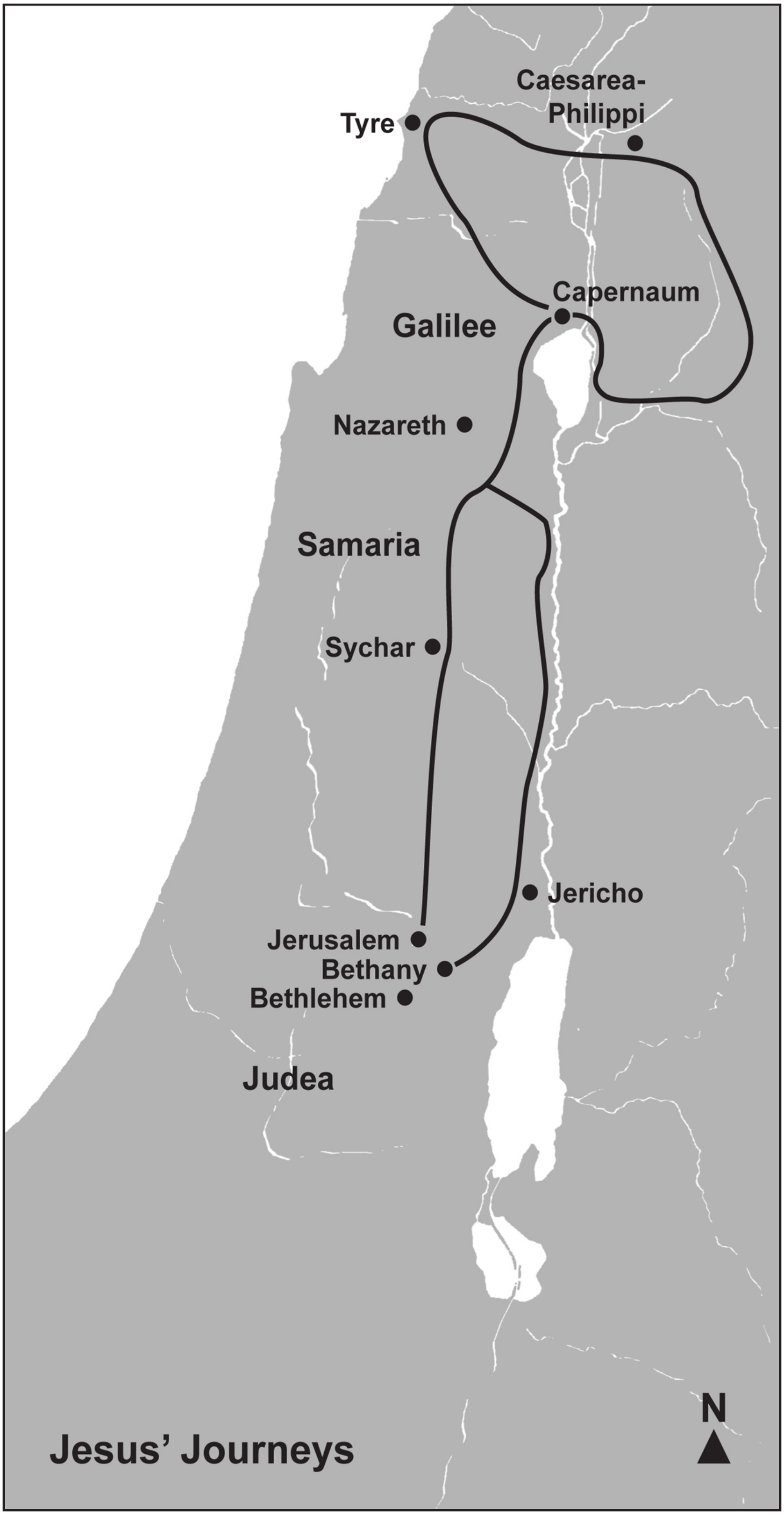

چونکە تەنانەت کوڕی مرۆڤیش نەهاتووە تاکو خزمەت بکرێت، بەڵکو خزمەت بکات و ژیانی خۆی بەخت بکات بۆ کڕینەوەی خەڵکێکی زۆر. - مەرقۆس 10:45

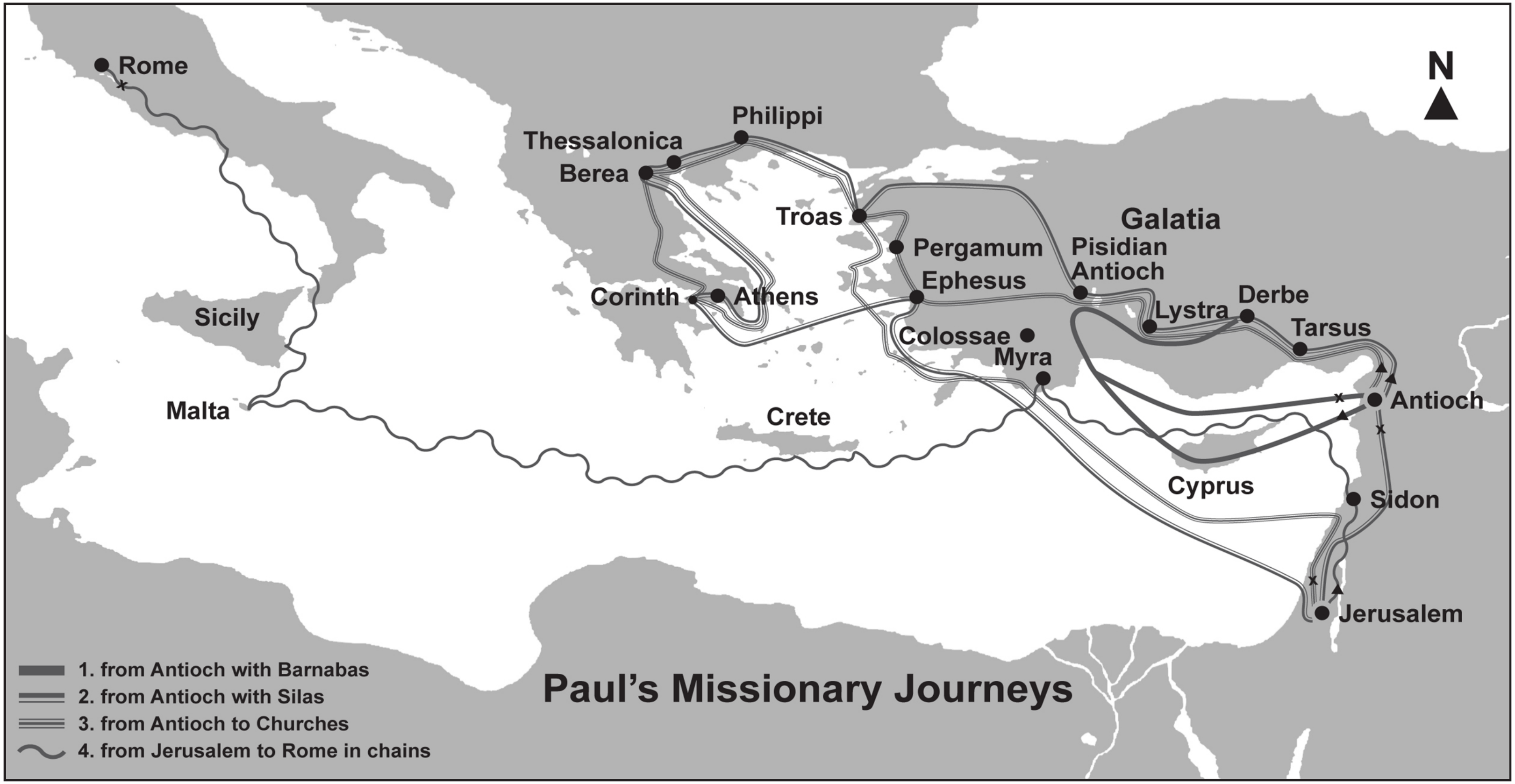

لە پۆڵسی بەندەی عیسای مەسیحەوە کە خودا وەک نێردراوێک بانگی کرد و تەرخانی کرد بۆ ڕاگەیاندنی مزگێنییەکەی، - ڕۆما 1:1

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

Mankind is created in God’s image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we? ▼

<table>
<tr><td colspan="4">Fallen</td><td>Glory</td></tr>
<tr><td>Fall to sin
No Law</td><td>Moses’ Law
1500 B.C.</td><td>Christ
33 A.D.</td><td>Church Age
Kingdom Age</td><td>New Heavens
and Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">1 Timothy 6:16
Living in unapproachable light</td><td rowspan="7">Acts 3:21
Philippians 2:11
Revelation 20:3

God’s
perfectly
restored
fellowship
with all
Mankind
praising
Christ
as Lord
in the
Holy
City</td></tr>
<tr><td colspan="2">John 8:58
Pre-incarnate</td><td>John 1:14
Incarnate</td><td>Luke 23:43
Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="2">Psalm 139:7
Everywhere</td><td colspan="2">John 14:17
Living in believers</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ephesians 2:1-5
Serving the Savior or Satan on Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:22
Blessed in Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:23, Revelation 20:5,13
Punished in Hades until the final judgment</td></tr>
<tr><td colspan="4">Hebrews 1:14
Serving mankind at God’s command</td></tr>
<tr><td colspan="4">2 Peter 2:4, Jude 6
Imprisoned in Tartarus</td><td rowspan="4">Matthew 25:41
Revelation 20:10

Lake of Fire
prepared
for the
Devil
and his
Angels</td></tr>
<tr><td colspan="3" rowspan="3">1 Peter 5:8, Revelation 12:10

Rebelling against Christ
Accusing mankind</td><td>Revelation 20:13
Thalaasa</td></tr>
<tr><td>Revelation 19:20
Lake of Fire</td></tr>
<tr><td>Revelation 20:2
Abyss</td></tr>
</table>

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

<table>
<tr><th colspan="3">What are we?</th><td colspan="2">Genesis 1:26 - 2:3</td></tr>
<tr><th colspan="3">How are we sinful?</th><td colspan="2">Romans 5:12-19</td></tr>
<tr><th colspan="3" rowspan="3">Where are we?</th><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Innocence</td></tr>
<tr><td>Eternity
Past</td><td>Creation
4004 B.C.</td></tr>
<tr><th rowspan="12">Who
are
we?</th><td rowspan="3">God</td><td>Father</td><td rowspan="3">John 10:30

God’s
perfect
fellowship</td><td rowspan="7">Genesis 1:31

God’s
perfect
fellowship
with
Adam
in The
Garden
of Eden</td></tr>
<tr><td>Son</td></tr>
<tr><td>Holy Spirit</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Mankind</td><td>Living</td><td rowspan="9">Genesis 1:1

No Creation
No people</td></tr>
<tr><td>Deceased
believing</td></tr>
<tr><td>Deceased
unbelieving</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Angels</td><td>Holy</td></tr>
<tr><td>Imprisoned</td><td rowspan="5">Genesis 1:31

No Fall
No unholy Angels</td></tr>
<tr><td>Fugitive</td></tr>
<tr><td>First
Beast</td></tr>
<tr><td>False
Prophet</td></tr>
<tr><td>Satan</td></tr>
<tr><th colspan="3">Why are we?</th><td colspan="2">Romans 11:25-36, Ephesian 2:7</td></tr>
</table>

Destiny

کوردی سۆرانی at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you," John 15:16*. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

کەواتە بڕۆن، هەموو نەتەوەکان بکەنە قوتابی، بە ناوی باوک و کوڕ و ڕۆحی پیرۆز لە ئاویان هەڵبکێشن، - مەتا 28:19